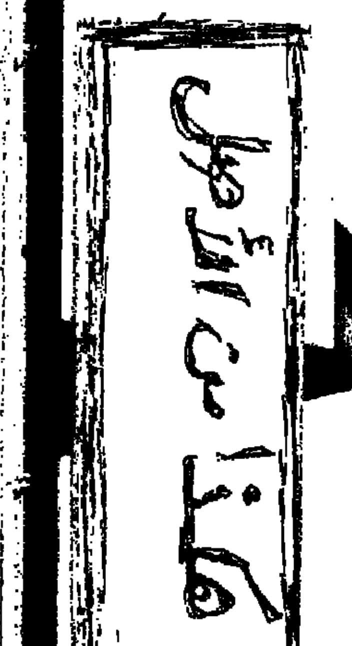
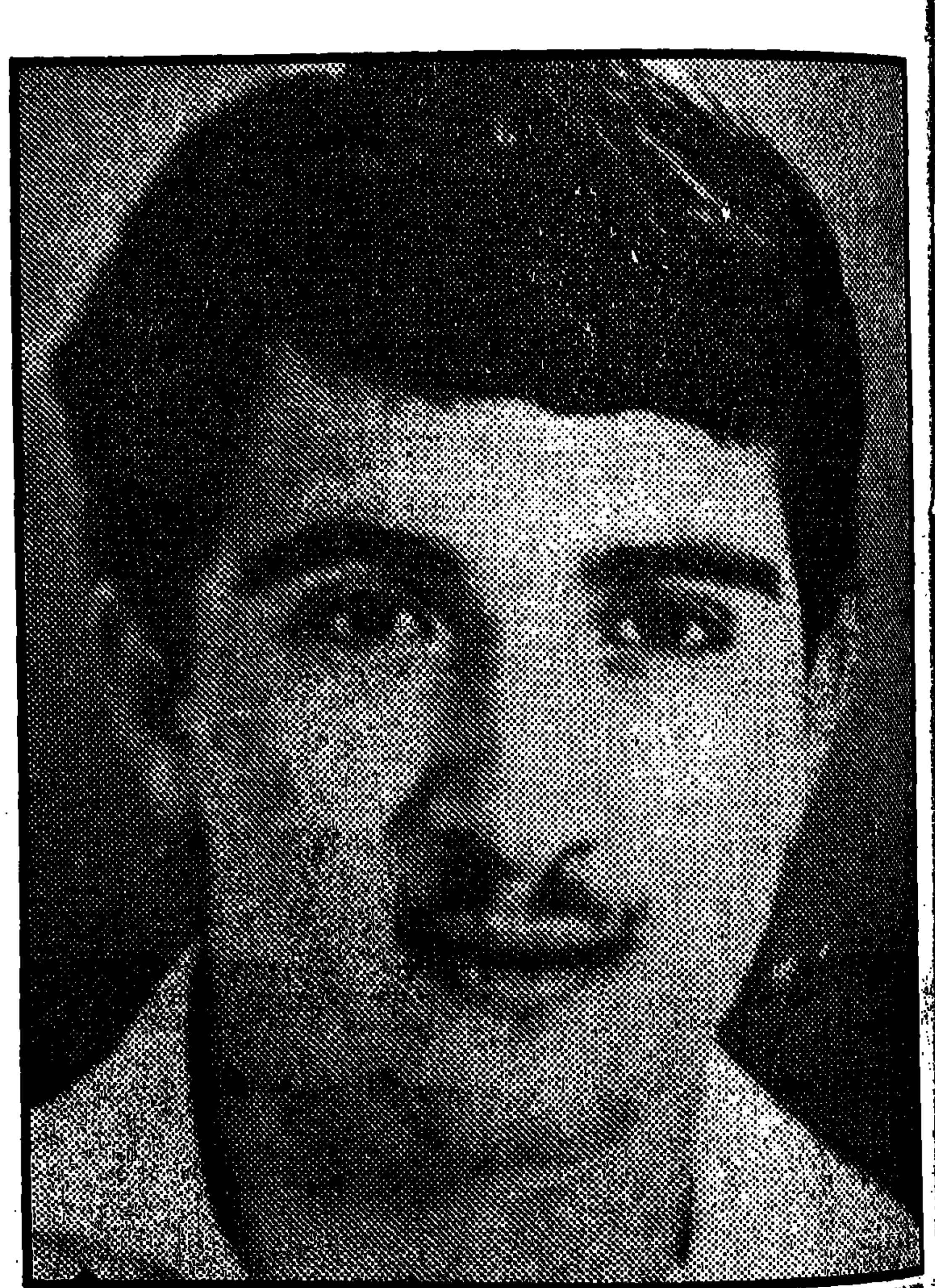

מעריב
סופשבוע
כ"ט באב, תשמ"ח 12.8.1988
לנדאו,
מקומי
אגדות
כדורסל
אם החטוף יוסי
חי או מת?
תנובה
מעדן חלב
בעונג רב!
רוצים "מעדן חלב"? יש!
עם "מעדן חלב" תנובה תלקקו את השפתיים.
את "מעדן חלב" תנובה תמצאו
בשני טעמים נהדרים: שוקולד ווניל!

יוסי פינק. האם, הדסה: "מהתחלה היתה לו הרגשה רעה".

הדסה: "יש לנו הרגשה מאוד קשה שאנחנו מוניחים ואנחנו לא יודעים מה קורה לו שם, ואנחנו הולכים להשתזף בים. אפילו כשיצאנו לחו"ל לחפש קשרים ולנסות להשיג מידע, לא כל הזמן יש פגישות ובזמן הפנוי הולכים לבקר משפחה ולעשות שופינג. ואתה חושב על זה שאם לא היה המקרה של הבן, לא היית מגיע לחו"ל לעשות שופינג. הלקאה עצמית"

קאוס לא רגיל להתמודד עם בעיות כאלה, עם ונשות כאלה".

אבא של יוסי: "אני מזמן הפסקתי לחשוב על זה כל בעיה. אתה תמיד דואג לשלך, למרות הקירבה החושים והמכים עם המשפחה השניה".

ספר הנימוסים וההליכות של חנה כבלי אין זכר לסיטואציה הזו. כיצד צריך להתנהג כשנציגי צה"ל דופקים על דלת הבית שלך ומודיעים שבנך נחטף. בני הזוג פינק, אנשים שורים, ממעטים לדבר. את מרדכי לא יראו בוכה. לשון שכזה, לא יתן לאף אחד את התענוג הזה. הוא ינה כשיראה את בנו בבית. והאמא הדסה גם היא אינה מתפרצת. שומרת על איפוק. עניין של חינוך, סבית כהונגריה, אותו עזבה בשנת 1949. מה שקורה מודי ודרים זה בינה לבין הכרית שלה. היא יודעת קטעים ממנה לסצינות של מסכנות. בדרכה העדינה את מסבירה שלפעמים מי שאינו מחצין רגשות, שרוי במצוקה גדולה יותר. "הרבה אנשים לא יודעים איך לאכול אותנו בגלל שאנחנו לא משחקים את מסכנים", היא אומרת.

איך להתייחס למבקרים הזורמים מבוקר עד לילה לכתבים המבקשים לשוחח עם ההורים ביום בו שוחררו [illegible] צילום לבקשת העיתונאים.

הדסה: "הפכנו את המגירות. מצאנו רק צילום אחד טוב שאני צילמתי במסע כומתה, לא מצאנו את הנגטיב. היינו במצב נפשי קשה לא רצינו לתת את התמונה, אולי זה כל מה שישאר לנו. דבר קטן, אבל כשאין לך במה להיתלות זה דבר מאוד גדול.

"אצל אבלים הבית מלא אנשים עד לתקרה במשך שבעה ימים. פה אין עניין של אבלות, אבל האנשים באו במשך שמונה־תשעה חודשים בלי סוף, משמונה בבוקר עד אחת אחר חצות. אנשים שלא ראינו אותם 15 שנה, מאז שעלינו לארץ, הופיעו בדלת. שנינו היינו מטושטשים ומאוד עייפים. אחר־כך אמרנו תודה שבאו, כי האלטרנטיבה של להישאר לבד היתה גרועה. כל מי שבא לבקר חשבנו שאולי הוא יודע משהו שאנחנו לא יודעים. היתה מין תקווה כזו שמישהו יביא את המידע המיוחל.

"במשך הזמן הבנו שהם לא יודעים יותר. כשהגיעה קצינת קישור מהצבא, לפעמים באחת בלילה, חשבנו שהנה־הנה יש מידע. לא ידענו עדיין איך המערכת פועלת. היום אנחנו יותר חכמים. היום אנחנו יודעים שגם היא לא ידעה שום דבר והיא היתה צריכה להיות הגשר בינינו לבין הצבא, ואת שתוספת את המכות מכל הצדדים. במשך הזמן למדנו לא לצפות, ליותר, מה שלא לחתאכזב, מאחר שנינו [illegible]

השתדלנו לא להיות פסימיים כדי שנוכל להחזיק מעמד".

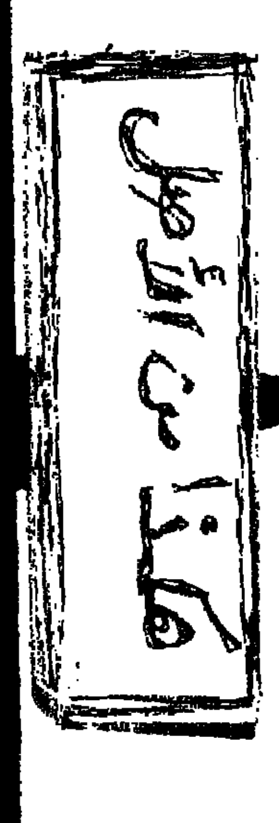
בינתיים עברו כבר 905 ימים. בבוקר מסמנת הבת הקטנה רחל, בת 11 וחצי, על הלוח במטבח את טבלת היאוש שסופה אינו נראה באופק. זה התפקיד שלה בבית. מי שרוצה להיות מדוייק יותר במצוקת בני המשפחה, חייב להכפיל את מספר הימים בשעות שיש בכל יממה ואת השעות במספר הדקות שיש בכל שעה ואת הדקות בשניות.

האב מרדכי: "אם אני משתחרר מהנושא ל־10־15 שניות בכל דקה – זה כבר הרבה. לפעמים אני עובד וצריך להתרכז במה שאני עושה, אבל זה לא נמשך הרבה זמן. אני לא יכול לא לחשוב על הבן שעה־שעתיים. אני עובד במפעיל מכונה במפעל למחברות, לא מפסיק לעבוד, אבל הראש פועל בכיוון שלו".

האם הדסה: "אני עוזרת לאמא שלי בחנות. אני חוזרת הביתה ועובדת בבית ויוצאת לטפל בגינה, כל הזמן בתנועה. כל עוד שאני עובדת עבודה פיסית קצת יותר קל לי. ברגע שאני מתיישבת, הראש מתחיל לעבוד, עד לא מזמן ראינו בשבע חדשות מהטלוויזיה בלבנון, אחר כך טלוויזיה שלנו ואחר כך בערבית. בעלי שומע שוטף את הבי.בי.סי. והחברים יודעים

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מהעמוד הקודם)

שאם הם קוראים או שומעים משהו, מיד מצלצלים אלינו".

הבנות צביה, בת 21, אסנת, בת 16, ורחל, בת 11 וחצי, נופשות עכשיו באנגליה, מנסות להשתחרר קצת מהמועקה בבית. רחל היתה שואלת אם הוא יחזור. ההורים לא הסתירו ממנה דבר. אמרו לה את האמת – שהם לא יודעים מה עלה בגורלו.

האם: "הקטנה התלוננה שהוא צובט אותה ומפריע לה והיא לא רוצה שיחזור מהישיבה. עכשיו היא חולמת עליו הרבה. לבת האמצעית יש יום הולדת בדיוק ביום של יוסי. מאז המקרה היא נסגרה. לא מזמן שאלו כ'בני עקיבא' אם אנחנו מוכנים להרצות בפני החניכים. אנחנו סרבנו. הבת הסכימה להרצות ושמענו שהיא דיברה מאוד מרגש. זה הקל עליה קצת".

האב: "אנחנו קצת סגורים. לא שואלים אותן איך הן מרגישות. לא מדברים בבית במיוחד על הנושא וזה לא משנה כי אנחנו לא מסתירים מהן שום דבר. אנחנו מדברים חופשי והן חלק מהענין. הן יודעות עם מי אנחנו נפגשים. הבת הגדולה באה מדי פעם לפגישות שלנו עם הגדולים".

בני הזוג פינק הקפידו לשלוח את הבנות לבית־הספר למחרת ההודעה על חטיפת אחיהן. "אנחנו עובדים כל כך קשה שהילדות יתפקדו בסדר שהציונים שלהן יהיו טובים וברגע שהציונים יורדים – אנחנו רותחים. ישר מההתחלה דאגנו שיצאו לטיולים וכשמתפקדים כל כך טוב, אני מתרגזת: אולי הן שכחו בכלל במה מדובר. מה פתאום הן יוצאות ונהנות. זה הראש".

רגשי אשם של אמא. עכשיו יולי־אוגוסט, עונת המלפפונים, והזוג פינק יושב בבית ושובר את הראש עם מי אפשר להיפגש, למי אפשר לכתוב, אולי אפשר להזיז משהו. הם יודעים שזו תקופה שקטה. כך זה היה בקיץ '87. כך גם בקיץ '86. אנשים מנוסים, ובכל זאת רגשי האשם פועלים שעות נוספות.

האם: "זה מאוד מתסכל. אתה יודע מראש, ולצערנו יש לנו את הניסיון של שנה שעברה, ובכל זאת זה נותן לנו הרגשה מאוד קשה שאנחנו מזניחים ואנחנו לא יודעים מה קורה לו שם, ואנחנו הולכים להשתזף בים. שלא לדבר על זה שפעם אחת הלכנו לסרט וחשבתי לעצמי איך בכלל יכולתי ללכת אפילו כשיצאנו לחו"ל לתפוס קשרים ולנסות להשיג מידע, לא כל הזמן יש פגישות ולפעמים מתבטלות פגישות, ובזמן הפנוי הולכים לבקר משפחה ולעשות שופינג. ואתה חושב על זה שאם לא היה המקרה של הבן, לא היית מגיע לחו"ל לעשות שופינג. הלקאה עצמית.

"אנחנו מקבלים המון מכתבי עידוד מרגשים מאזרחים שאנחנו לא מכירים. יש חברים שאנחנו משתדלים ללכת לבקר. כמעט מההתחלה אנחנו מתאמצים לבוא לאירועים, למרות שבאמת לא בא לנו להשתתף בחתונות ואירועים משמחים של בחורים בגיל של יוסי. אנחנו מנסים לנתק את עצמנו מהמקרה שלנו לאותו ערב ולהשתתף בשמחה. אנחנו הולכים, אבל לא מצליחים להשתתף מכל הלב כמו שהיה פעם. לחברים ששמרו איתנו על קשר ובאו מההתחלה, לא היתה בעיה איתנו. חברה שלנו שגרה ברחוב השני, הבן שלה נהרג בליל הגילשונים. משפחת מילר. אנחנו נפגשים באוטובוס והיא שואלת, מה שלומך ואני אומרת, טוב, והיא אומרת, אני מכירה את הטוב הזה. הם חברים מאוד טובים שלנו ממנצ'סטר, העיר של בעלי. הוא היה הבן הצעיר. היא אומרת שהבן לא היה צריך להיות שם. הוא ביקש העברה למחנה גיבור, ועמד על כך עד שהועבר לשם שבוע לפני התקפת המחבלים. והוא הכל עשה להתגרות בגורל שלו".

בעניין הגורל שלהם, הם לא עשו מי יודע מה. שום ניסיונות להעלות באוב, לקרוא בקפה, לבדוק מזלות. נכון, הם ביקרו פעמיים אצל אדמו"רים. "הביקור אצל צדיקים" – יאשר האב מרדכי, "היה

כלחץ של חברים ורק בשביל לקבל ברכה, לא יותר מזה".

הביקורים לא עשו להם טוב. את ענין האמונה שלהם אינם חושפים ברבים. מרדכי אומר: "מצד אחד אתה מאמין והאמונה מחזיקה אותך, אבל מצד שני אתה לא מאמין שדבר כזה קרה לך. מדוע זה קרה לשני בחורים צעירים, בחורי ישיבה, שלא הספיקו לחטוא? אפשר לשאול את זה על כל חייל ותשובה אין. אני לא פילוסוף גדול. זה למעלה ממני".

היום הם מחפשים שליח של חולין, כזה שיוביל אותם לפתרון התעלומה. לא מחכים שתמרינה תעשה את העבודה. פרט לעובד אחד של משרד החוץ, שיעץ להם ללכת הביתה ולהשאיר את הטיפול בכנם החטוף בידי מי שהוסמך לכך, כל הגורמים הרשמיים מעודדים אותם להפגין יוזמה עצמית ולפתח רעיונות משלהם. אולי עדות למצוקה של המערכת.

משפחת פינק, שעלתה מאנגליה בשנת 1969, קיוותה להיעזר בשלטונות בריטניה. בני הזוג עשו כמה גיחות ללונדון, חיפשו קשרים רשמיים ובלתי רשמיים אצל פוליטיקאים ואצל סוחרים. עם הזמן הבינו שיוסי שלהם הוא חייל צה"ל וכתור שכזה אינו יכול להנות מסיוע בריטי. ובכלל, הדרכון הבריטי לא סייע לכומר טרי וייט ושלושה עיתונאים שנחטפו בידי החיזבאללה והם עדיין נעדרים.

מרדכי: "לפעמים אני עובד וצריך להתרכז במה שאני עושה, אבל זה לא נמשך הרבה זמן. אני לא יכול לא לחשוב על הבן שעה־שעתיים".

מרדכי פינק: "יש לנו גיבוי מלא מכל הגורמים לפעול בעצמנו. אם יש לי רעיון שפלוני אלמוני יכול לעזור, אני הולך אליו. הכל פתוח. אנחנו אנשים סבירים והגיונים ועד עכשיו לא עשינו דברים חריגים. אני לא נכנס ללבנון כי אני לא יודע אם אצא משם. שירתתי פעמיים במילואים באיזור זהרני ורשידיה ולמדתי שיש שם בלגן גדול. המערב מופרע. כל ראלים גבר. פעלתי באירופה. קיוויתי שמי שמחפש את טרי וייט אולי ישמע משהו על הבן שלי. הצבא לא מזלזל, כי בשבילנו זה עיסוק ל־25 שעות ביממה והם כמה שלא יהיו בסדר – יש להם עוד דברים לעשות. אני לא משלה את עצמי שהבעיה שלי זה כל מה שיש להם בראש. ראש אכ"א והרמטכ"ל, עם כל הסימפטיה שלהם ומאוד חשוב להם לפתור את הבעיה, אבל חוץ מזה יש להם עוד מיליון בעיות ובשבילי זו הבעיה מספר 1".

עשיתם הכל?

הדסה פינק: "אי אפשר לעשות יותר ממה שאנחנו עושים ואפילו אם חס וחלילה לא תהיה תוצאה, אנחנו יודעים שעשינו הכל. עד עכשיו לא היו תוצאות. גם לצבא אין תוצאות. לחברים זה לא נראה. הם באים ושואלים למה אנחנו יושבים בשקט ולא צועקים. אנחנו חושבים שאם אנחנו מרימים קצת את הקול במקומות הנכונים, הם כבר מכירים אותנו ויודעים שזה מראה שאנחנו כועסים".

היו תקיפים של אמא שצעקה?

לוי אלשיך, שנחטף יחד עם יוסי פינק. הדסה פינק: "כשהודיעו על הוצאה להורג, אני בתור אמא, התפללתי אינסטינקטיבית שזה שנותר בחיים הוא הבן שלי".

"לא בטוח שזה עזר. יש כאלה שאומרים שזה הזיק ואם לא היתה לוחצת, היו משתחררים יותר שבויים. אף אחד לא יודע אם זה יעזור אצל החיזבאללה. זה שונה מהמקרים האחרים. הגורמים אומרים לנו שהם פועלים בענין הבן שלנו ואני אומרת שאני לא מאמינה. אני לא מאמינה ובעלי מאמין. לפעמים אנחנו חייבים להאמין כי אין לנו משהו אחר בתקווה שבאמת לא יוניחו. אבל מה שמטריד אותנו זה שאנחנו לא יודעים אם הוא בחיים או לא".

רק שיגיע סוף סוף עניין המחיר. רק שיגיע, הם ייצאו לרחוב עם החברים וילחצו. הם יודעים שזה לא בסדר, אבל הם חולמים כבר על הרגע שיהיה בשביל מה ללחוץ.

כל מה שיש בינתיים, אלה הזיות וחלומות. מספרת הדסה: "ישבתי בבית ושמעתי מישהו מסובב את המפתח במנעול של דלת הכניסה. חישבתי מהר מי חסר בבית ולרגע האמנתי שזה יוסי נכנס, למרות שהמפתח שלו נמצא בארנק שלי. אתה יודע – אינסטינקט כזה. פעם באתי מהעיר וראיתי בחור עם מדים הולך על יד הבית ורדפתי אחריו לשדה. חשבתי שזה יוסי. כשהשגתי אותו, התברר שזה חבר שלו שבא לבקר".

אבא של יוסי מרשה לעצמו להתבדח לרגע, ומעיר שכל החבר'ה מישיבת ההסדר, עם הכיפה הסרוגה והשפמים, נראים מעשרים מטר אותו דבר. עובדה, היה להם קושי לאתר את יוסי שלהם בטכס קבלת הכומתה.

יוסי פינק הגיע עם הוריו מאנגליה לישראל בגיל ארבע וחצי. גרו ברמת־גן עשר שנים (למעט כמה חודשים שחזרו לאנגליה בגלל פטירת הסבא). בשמונה השנים האחרונות הם גרים ברעננה. יוסי למד בקרית הרצוג בכפר־סבא, יצא בשש בבוקר לתחנת אגד ברמת גן וחזר בתשע בערב. אחר כך תיכון במידרשית נועם בפרדס־חנה. סמוך לגיוסו למד בישיבת ההסדר בקרני שומרון.

לא חשב על ישיבה גבוהה ולא על קריירה צבאית. בחור ממושמע, חייל טוב, אבל לא מיליטריסט. לא דמות של בירִיון. בחור שקט וביישן. ההורים חששו שילך לאיבוד בצבא. ההליכה לישיבת ההסדר נתנה לו את פסק הזמן הדרוש להתבגר. הוא עבר קורס צניחה כצ'ופר על הצטיינותו, ואמא שלו גורסת שפרס על הצטיינות זה לא לקפוץ ממטוס. כרטיס טיסה לשבוע נופש בלונדון יותר נראה לה.

יוסי שרת בלבנון פעמיים. כשהגיע ללבנון בפעם השניה לאחר התקופה בישיבה, אמו שאלה אותו אם הספיק לערוך אימון ריענון. יוסי הסביר לה שהיתה סערה וכל הלילה שלפני הכניסה ללבנון הם רדפו אחרי האוהלים ולא הספיקו להתאמן.

הדסה פינק: "מההתחלה היתה ליוסי הרגשה רעה. הוא כמוני. אנחנו אנשים די פסימים. זו צורת התגוננות. בזמן השירות הקודם בלבנון החברים צחקו. מתוך 12 פעמים יצא לו להיות בבית עשר שבתות. מין מזל שכזה. בפעם האחרונה שבא לחופשה הוא היה עצבני במיוחד. בעלי היה אז במילואים ויוסי אמר שנגמר לו המזל. היתה לו הרגשה רעה אחרי שבהגרלה יצאו לו כל מיני תפקידים לא נעימים".

אלמלא החטיפה, מי היה זוכר את ההרגשה הרעה? בצבא אומרים למשפחה שכל האפשרויות פתוחות והם מוצאים עצמם באותו מצב בו היו, כשבאו לבשר להם על החטיפה. בינתיים הם קראו כתבות איך אנשי החיזבאללה טיפלו בשלושת הצרפתים שעם שחרורם אושפזו שניים מהם בבתי חולים לחולי נפש. וזה מפחיד. הנה הכומר האנגלי טרי וייט, אדם שבא עם דגל לבן בשליחות של רצון טוב, נעלם כלא היה.

הדסה פינק: "אני הולכת ברחוב ורואה אנשים מתקוטטים על דברים שטותיים, עושים מכל זבוב פיל. לפעמים בא לי לצעוק להם שיפסיקו להתעסק בשטויות. הם יודעים אלו בעיות יש בעולם? שיפתחו את העיניים וילכו להנות מהחיים".

שריף מקומי

כשראש עיריית הרצליה מהלך בטריטוריה שלו, התושבים קוראים לו אדון אלי. ואלי לנדאו, מתברר, מעורר אנשים לתגובות עזות, קיצוניות. הוא הכל, חוץ מאשר משעמם. אומרים עליו שהוא בולדוזר ושאין לו מחסומים, צועקים שהוא בן־אדם מסוכן שהמטרות שלו מקדשות אמצעים והגבולות שלו מטושטשים והשיטות שלו לא נקיות. אלי לנדאו צוחק והולך הלאה. היום הוא איש עשיר, חזק, נשוי לבתו של עובד בן־עמי, גם כן עשיר, לא מפחד מאף אחד ולא נבהל מאחריות. והאידאה שמניעה אותו היא לראות את עם ישראל חי בארצו בבטחון, והוא מבטיח לעשות את העבודה. ויהיה בסדר.

מאת בילי מוסקונה־לרמן   צילמה: אירית זילברמן

לפני חמש שנים:

"כשניצחתי", הוא אומר, "הרגשתי את הקול של ההמון. את האטמוספרה של הניצחון, להמון, לאנשים, יש צורך להתקרב למנצח. להיות איתו. לגעת בו. ברגע הזה בדיוק צילמו אותי עושה שריד. מחזיק אגרופים, ידעתי שככה הם רוצים, העיתונות, הקהל, המצלמות. אז אמרתי לעצמי – זה מה שהם רוצים – זה מה שהם יקבלו. רגע אחד שסוחף אותך, בולע אותך בלי דרך חזרה".

כשהשם אלי לנדאו עולה לשולחן, נשענים אחורה על הכיסא הרבה מומחים, משחילים לפחות שתי אצבעות לתוך חגורת המכנסיים ומחכים בסבלנות לקבל זכות דיבור. לנדאו, שסופר ארבעים ותשע שנים, קפץ מעל בורות שחורים, עמוקים יחסית, שיודעים לשאוב לתוכם גם חזקים ואמיצים מאודו לוחם בצנחנים, כתב צבאי של "מעריב", בעל הוצאת ספרים, עוזר של אריק שרון במשרדי החקלאות והביטחון, יו"ר דירקטוריון השק"ם, ראש עיריית הרצליה, רץ לכנסת במסגרת תנועת החירות, ולא מצליח.

אבל המומחים לא מקשיבים טוב־טוב לרשימת

(המשך בעמוד הבא)

אלי לנדאו בחוף הרצליה: "טעויות זה דבר שקורה תוך כדי עשייה. מי שלא עושה, לא עושה גם מה שלא צריך".

(המשך מהעמוד הקודם)

ההישגים של לנדאו, זזים בכסא בעצבנות ומצטטים מהר ומדוייק משפטים מהשסח:

"אנוס אני לזכות את הנאשם... אלא שעמדה לו לנאשם הגנתו המזהירה של סניגורו עו"ד ש. תמיר...". משפט שאמר השופט יוסף חריש כשזיכה את אלי לנדאו בפרשייה בה הואשם במעורבות בגניבה ממחסן חברת "הגרעין".

המומחים לא שוכחים לציין את הקשר הזה של הכתב הצעיר של "מעריב", שמכל הבנות בשכונה בוחר להתחתן דווקא עם הבת של עובד בן־עמי – מבעלי העיתון באותם ימים. הם גם זוכרים ללנדאו את הדינמיקה של מי שזכה להיירות מהקנה של אחד התותחים הכבדים, שירה אותו כתחמושת עזר ישר למרכז הזירה במשרד הביטחון, לימד אותו את המסלול, ואחר־כך מאס בו ויצא עם תחמושת מסוג חדש. הם מזכירים את פרשת הקרקעות בשומרון. פעם ועוד פעם הם ממלמלים אריק שרון, אריק שרון, זה התותח שלו. עובדה. כל הזמן עמד מאחוריו והשגיח, גם כשהתמנה לנדאו לתפקיד יו"ר השקם.

בשלב הזה מאבדים האנשים הרעים את הלשון המנומסת, שולפים את האצבעות מהתגורה וזורקים על השולחן ערימה צפופה של מלים: "הוא בולדוזר, הוא – אין לו מחסומים, הוא לא מבדיל בין טוב לרע, הוא בן אדם מסוכן, המטרות שלו מקדשות את האמצעים, הגבולות שלו מטושטשים, השיטות שלו לא נקיות".

> **"לא מפרגנים לי, לא מפרגנים, לא יודע למה, הכל שקר, שיקרי, שקרים. תראי לי דבר אחד שעשיתי רע, דבר אחד".**

הרשימה מוגשת לעיונו של ראש העירייה. ראש העירייה מעיין בה רגע וצוחק. צוחק. הקול של אלי לנדאו עבה, צרוד, נמוך, קצת צורם, והצחוק – עושה רושם – מגיח ישר ממרכז הבטן. לנדאו מרשה לעצמו לצחוק כמה צרוד, כמה נמוך, כמה צורם שהוא רוצה. הוא כבר לא יועץ של אף אחד. אחרי חמש שנים של ביצועים מבריק בעיריית הרצליה הוא מרשה לעצמו ללבוש את החליפה־שלושה־חלקים של הגיבור.

כשמדברים על העיר הרצליה, האיזור של לנדאו בינתיים, אפשר בקלות לזהות סממנים של אבא־גדול־אחראי. במלים של הרשעים: "כמו פטרון קטן ושמן בנעליים גדולות". משפט של ראש העירייה לנדאו לאזרח תושב הרצליה, כבוקר רגיל בלישכה, עובד במיקצב הבא: "אל תדאג חביבי, אני יודע בדיוק מה אני עושה. תשאיר לי. אני אעשה את העבודה. יהיה בסדר". "חביבי" יתחלף ב"מותק" או "גוזל'ה". לפי הפיגורה ממול.

לנדאו שינן את הפרק הראשון של כללי המערב הפרוע: תגורה, מטרה, אבק דרכים. הפרק הסגור של הקאובוי העומד וזקוף בגרם מדרגות העץ, לבוש חליפה בשלושה חלקים – חסר. הוא עוד לא שולט היטב בקווים המעודנים של תפירה עילית. לפעמים מתבלבל בין התפר הדק והאלגנטי לתפר הגס והעבה, והתפרים האלה בולטים במיוחד כשהוא צועק בחדר: "לא מפרגנים לי. לא מפרגנים. לא יודע למה. הכל שקר. שיקרי, שקרים. תראי לי דבר אחד שעשיתי רע. דבר אחד תראי לי".

המשפט. היה משפט?

לנדאו מתלקח. אש. אש. אש.

"הרי זאת נקודה שיזכירו לי כל הזמן. אלמלא אותה פרשה כבר מזמן הייתי בכנסת. שלא תהיה לך אי הבנה. מאה אחוז. בטוח".

והטעויות, והפרובוקציות, המעידות – כל־כך הרבה מעידות?

"טעויות זה דבר שקורה תוך כדי עשייה. מי שלא עושה, לא עושה גם מה שלא צריך".

●

בוקר בלישכת ראש העירייה. "משעמם לא יהיה לך איתי", מבטיח לנדאו בחמש הדקות הראשונות של הפגישה. אותה הבטחה בדיוק – רק לכל החיים – הבטיח לאשתו ליאורה כשהתחתנו. ככה הוא מספר.

משעמם באמת לא היה. בתזזיות בין המעצבן למשעשע היה לפעמים גם קצת מפחיד. אלי לנדאו יכול לדבר משפטים שמעבירים צמרמורת בחוט השדרה ומתחברים בזכרון לנאומים של מנהיגים מפורסמים בעולם שידעו לעורר את העם לדבקות. משפטים שדמוקרט אמיתי לא מרבה להשתמש בהם.

"והעיקר לא לשקוע בשאננות", פותח את הבוקר לנדאו במשפט על החיים בכלל ועל החיים בהרצליה בפרט. "האדמה כל הזמן רועדת פה. ומכיוון שאני צנטרליסט, רוב התוכניות יוצאות ממני". על השולחן תוכנית הקשורה למרינה בהרצליה. לאיש עסקים שיושב מולו ורוצה להשקיע במרינה אומר לנדאו פעמיים: "אני ואתה לא אתה ואני". מסביר: "זה בא מהמקום הזה, ותשאלו איזה משא־ומתן קשה היה פה". ככה אומר אלי לנדאו לאנשים סביב השולחן ולוחץ אצבע עבה לתוך הדקה להראות מאיזה מקום "זה בא". האצבע מסמנת נקודה ארומה עם שוליים לבנים על הבשר הרך.

על השולחן היערכות למבצע ניקיון חדש, לנדאו למנכ"ל העירייה: "הילדים יהיו הטיירים, צוות מבדק, הם יהיו ראש חץ. שלט שלא מונח נכון, מרצפת שבורה במדרכה, תמרור עקום". רגע, קופץ לנדאו, "זה יהיה צוות של הורים וילדים יחד. תוציא לי מסמך הסברה לכל תושבי העיר".

"אני דואג להרצליה. ומי שלא לומר לנקות שרותים לא יהיה שום דבר", אומר ראש העירייה שמתחיל את היום שלו בשש בבוקר במעקב חשאי אחרי מכונית הזבל. על הקיר תמונה של אלי לנדאו לבוש גופייה מנקה את המדרכה, לידו מעדר ומגרפה ודלי. "לו אנד אורדר" הוא המיתוס של האיש החזק שמדבר על נקיון וסדר, סדר וניקיון.

כשיהיה בכנסת, אומר לנדאו, הוא מוכן שיתנו לו את התפקיד של המנקה. "לקחת מטאטא ולטאטא את כל מדינת ישראל". קווי תיחום דקים מתוחים בין נקיון פיזי לסטריליות רעיונית.

הנושא הבא: בית־ספר בשכונת שיקום. לנדאו מנסה לשכנע מנהל מטיים לנהל את בית־הספר. "יש לי אליך בקשה אישית. תאמין לי, דוד, זאת שליחות ציונית. יש לי מוסד חלש בעיר ואני צריך בעל בית. צריך אותך בקו הקידמי. אני רוצה להצעיד את בית־הספר הזה קדימה. אם אנחנו רוצים מהפכה חברתית, אנחנו צריכים את האנשים הנכונים. היחד ייצור את הדפוס".

המנהל ממול מתלבט. מהסס. מתכוון לפתוח את הפה. ברגע שהשפתיים שלו נפערות, יורה לנדאו משפט סיום: "אם אתה רוצה להגיד לי 'לא' – אין לי ויכוח איתך, כי מה שתגיד לא מעניין אותי". סוף שיחה. המנהל מזיז את הראש מלמעלה למטה בהסכמה ויוצא החוצה עם כמה משפטים תקועים בגרון. לנדאו מסכם את העניין בטלפון: "הוא בא עם 'לא' ויצא עם 'כן'".

נוסעים לאיצטדיון הספורט החדש. דני הנהג מנווט את הוולוו בדרך לא סלולה, מעל תלוליות עפר, בין בורות עמוקים. היעד – טונות של בטון אפור ביציקה מעוגלת – מולנו.

לנדאו: "כשבאתי, לא היה פה מטר של בטון". במכונית יושב בחור צעיר קצת תמהוני, אמן, שלנדאו אסף איתו מהלישכה. לנדאו לאמן: "אני נותן לך הזמנות. אני רוצה עבודת פסיפס אמנותית על הקיר של האיצטדיון. בכניסה. שהקהל ייראה בעיניים. קח למשל שני שוורים שנילחמים אחד בשני. מתגוששים. שיהיה כוח. שיהיה קרב. תעשה תוכנית של ציור עם הרבה כוח".

"אולי במקום שוורים שני איילים עם זקן קטן", מציע האמן בהיסוס.

האיצטדיון – מפלצת בטון ענקית. הבטון אפור, מחוספס, כבד ומתמשך. לנדאו מלטף עמוד מבטון. אומר לארכיטקט: "פשוט חגיגה. ותשימו לוח גדול שיראו דברים בעיניים. 6500 מקומות. ואיפה יישב הנשיא כגמרו?"

במה עלהז

"תקציב ענק".

בכל זאת?

"מיליונים של דולרים"

עם אריק שרון ב־86' (צילום: ראובן קסטרו). זוכרים לו א[illegible] שלא עשה מקנה של תותח כבד.

המיטווח האולימפי נמצא כמה מטרים ליד. בניין ממוזג, מתוכנן בטעם. "כאן כל ילדי הרצליה יורים תובה. אין דבר כזה בשום מקום אחר בארץ ולא במורח התיכון. הרעיון הוא ללמד את בני יהודה קשת. אדם חייב לדעת להתגונן. זה נותן לו הרגשת ביטחון. כדי שיהיה מוח שיפעל נכון, צריך גם כוח. יחד עם שעורי מולדת הם מקבלים גם שעורי התגוננות. בבתי־הספר של הרצליה מניפים כל בוקר את הדגל. השם עוזר למי שעוזר לעצמו".

●

כשהיא מכוונת לנוף המקומי, השפה של אלי לנדאו לובשת קלישאות ציוניות עם רנטל וורוד שמתאים לדורות מהעלייה השנייה: "הגשם יורד בוואדי בחמת זעף", "ארץ ציון", "העמק הנעלם בהר", "פת לחם", "יבבת האימהות", "אני נפעם", ובמקביל – בלי להשאיר רווח גדול בין הנשימות – הוא משתמש בז'רגון צבאי מסומר: "אני מתכוון לתקוע למי שמגיע לו. ללכת לקרב", "הם נדחפים למצלמות כמו בהמות", "קחו וסלקו אותו", "צריך כמה תותחים", "צריך שיהיה בעל בית למדינה", "אני מאמין בכוח נצור", "35 ייכתרו, השאר למטווח".

●

הבוקר שלמחרת, אחרי הרצח של אלי כהן בשקף. לנדאו: "אנחנו הופכים למשיסה. מזכיר לי את תקופת המידיינים. והארץ היתה למשיסה. הגדרות בערו, שדות נשרפו, בשלב הבא אנשים נשחטים. וכאן כולם מדברים. מצהירים הצהרות. כשרוצים להרוג לא צריך לדבר".

טלפון ממיכאל דקל. לנדאו: "גם דניאלה וויס מצלצלת. למה את חושבת מצלצלים אליו? כי יודעים שיש מישהו שמוכן לעשות את העבודה. שלא מפחד".

> **"בקיבוץ חטפתי פעם מכות רצח מקבוצת ילדים. לקח זמן עד שהם הבינו שאני לא מהחוטפים, אני מהמחטיפים".**

"אתם", אומר לי לנדאו, "את והחברים שלך, לא משתמשים נכון בדמוקרטיה! כשם שפיות הדעת מפרקים את כל המערכות. וכולם רוצים להיות בסוד כל הזמן עד כלות הנשימה – ולא תישאר נשימה. התקשורת בחלקה הגדול מורכבת מאנשים לא מוכשרים שנהפכו לתובעים ושופטים. נחום ברנע הוא דוגמה. לא עם כולם אני מתכוון לריב הבוקר. איתו אני רוצה לריב. מי שומר על הדמוקרטיה מפני הדמוקרטיה? לכם יש כלב שמירה?"

ומי – לפי לנדאו – יקבע את גבולות הדמוקרטיה?

"לדמוקרטיה צריכים להיות גבולות עם שוליים. יש איזה שוליים אפלוליים – לא, לא הייתי קורא להם אפלוליים – ובהם יישבו אנשים שנתתי להם את הסמכות לשלוט. ולא כל דבר צריך להעביר ליועץ המשפטי ולא כל דבר הציבור צריך לדעת".

גבול, אתה יודע, הוא מושג גמיש, ניתן להזזה?

"כשצריך עוברים את הגבול. בגלל הוויכוח הציבורי נגמר כל העניין של קניית קרקעות. קרקעות זה עניין שהקבינט צריך לדעת עליו, לא כל עם ישראל. כשתעקין ואנשיו קנו קרקעות בארץ לא הראו אותם בטלוויזיה. כשמרינה רוכשת אדמות היא לא צריכה לדבר על זה. גם השב"כ הוא לא נושא לדיון ציבורי. כולם רצו שם את כל הצדק. אנחנו קשקשנים. אם בכלל ועד שיחזור שרות הביטחון לעשתונותיו – עוד יהיו הרבה מתים. בעניין הכתם ששמתם על השב"כ, עוד תראו מה הולך להיות לכם. בגלל זה צריך שתקום פה מנהיגות רצינית. עובדה שהעסק נעשה מעוות. לא כל טלוויזיה זרה צריכה לקבל מאיתנו טיפ פלילי כשמתרחשת מלחמה".

איך אסמוך על גבולות שאתה תציב, מה יהיה שם השוליים?

"אני בעד שמי שמרים אבן על חייל צה"ל מעבירים אותו את הגבול עוד באותו לילה. בארצות אחרות היו הורגים את עוואד. אנחנו ארץ דמוקרטית, לא טוטאליטרית. נכון? אז זה הגבול כאן. יש לך גבול ברור מאוד".

באופן אישי ובמסגרת הזאת, מה אתה היית עושה איתו עוד, עם עוואד?

"אני הייתי מבטיח שאת הפה הגדול שלו הוא לא ישים שם בגדנע. נגד מדינת ישראל".

איך תבטיח?

"לא על הכל אני יכול לדבר ומוכן לדבר".

מה קבה הגבול?

"כשאין ברירה – השופט הוא הקובע. צריך שופט שיהיה ראש עירייה שהוא יהיה השופט".

כמו במקרה פרשת הדרוזים מבית ג'אן, כשלקחת את החוק בידיים ועצרת את התנועה בכביש והתוף?

"לפעמים אתה צריך לעשות מעשה. אני עשיתי. כמו אותו ילד ששרק בבית־הכנסת והרב אמר: הוא פתח לנו שערי השמים".

מה לוחץ לך, לנדאו?

"לוחץ עלי שראיתי את האינתיפאדה".

לנדאו מחליט לנסוע להלוויה של אלי כהן בגבעת עדה. דני, במושב הקדמי, עם טלפון לחצנים, אקדח וכל מה שצריך. לנדאו יושב במושב האחורי ושותק. נבוט שמנמן מתגלגל על רצפת המכונית. מדי פעם, כשאנחנו משיקים להרצליה פיתוח ולנדאו מתפעל מכרי הדשא אני שואלת על הסביבה השמנתית, הנובו־רישית שהוא בחר לגור בה. "נובו שמזבו", מחזיר לי לנדאו. "תהיי 'ריש'. כדאי לך להיות 'ריש'. ה'ריש' נותן את היכולת לעשות דברים".

כאיזשהו שלב בנסיעה על כביש החוף חותכת את הכביש במהירות עצומה השברולט הכסופה של ראש הממשלה. לנדאו מזרקף, מתמתח, רוכן קדימה. "סע אחריו", אומר לנדאו לדני. דני מקפיץ ל־110 קמ"ש. הוולוו רועדת. השברולט כבר מתחברת עם קו האופק. "נו כבר, צפצף לו", אומר לנדאו לדני על נהג אחד שנוסע במהירות המותרת. דני מגביר ל־130.

מבחינה אסטרטגית, ללנדאו אין סיכוי להתנתב לכיס האוויר שהשאיר אחריו ראש הממשלה. לנדאו מאוכזב. דני קולט את האכזבה של הכוס שלו לפי קצב הנשימות, בלי להסתכל לו על הפנים. אנחנו לפני רמזור. לפנינו שיירה של עשר מכוניות. דני קורא את הכביש ועושה מעשה. בהטייה חדה הוא נכנס למסלול השמאלי, הריק, אוגף את כל המכוניות ונוחת כשנייה האחרונה מול האור הארום, ראשון, על המסלול. לנדאו, שמבין בגבולות, חוקים, ופאראנויות של עיתונאים, אומר לדני: "אל תעשה את זה שוב". מה שלנדאו לא מבין שאפשר להבין זו העובדה שהמחשבה הזאת לא היתה מעולם עולה בראש של דני הנהג אם היא לא היתה בקונספציה ההתנהגותית של לנדאו. ולנדאו ודני, אסור לשכוח, מכירים מהרבה ימים. עברו דרך ארוכה יחד.

גבעת עדה. שמיר נואם ברחבה של בית־הכנסת. חם, צפוף, מורכן. מאיר כהנא מתקרב. שני שוטרים נצמדים אליו. ראש הממשלה יצחק שמיר שולח לאוויר משפט שלנדאו יקח, יכודד, יכניס לקטלוג הפרטי שלו: "אם הם נחרצים בהחלטתם או אנחנו או הם, התשובה שלנו ברורה – אנחנו... עם ישראל", ממשיך שמיר, "יבנה ארץ ישראל חזקה, אדירה מבוססת, מבוצרת". מישהו מהקהל צועק: "בוא נעשה משהו ראש הממשלה, בוא נעשה, הגיע הזמן".

> **"לאנשים יש צורך להתקרב למנצח. לגעת בו. צילמו אותי עושה שריר. מחזיק אגרופים. ידעתי שככה הם רוצים".**

"עכשיו הם נואמים לנו נאומים", אומרת גברת זקנה אחת בעיניים מצומצמות. כהנא מוחה דמעה. ההלוויה מתנהלת לבית הקברות. לנדאו ברקע, מתראיין באנגלית. שני חקלאים בחאקי כחול מדברים על הקוטר של הצינורות.

"מתאים לי, המשפט של שמיר", אומר לנדאו, "הפעם הוא היה נחרץ. במצב הנוכחי לא יכולה מדינת ישראל לחיות".

סתרונות. תן סתרונות. אתה רוצה להיות מנהיג ואני רוצה לבדוק את כרטיס הביקור שלך.

"יש תוכניות במגירה".

איזה סוג?

"ידהים אותך".

תפרט?

"בפרקטיקה יש לי תשובות ברורות לגמרי שלא תקבלי אותן כי זה בדיוק סוג הדברים שלא צריך לדבר עליהם ולא צריך לכתוב אותם. כאן צריך להשאיר את המירווח. אם על הכל נדבר – לא נעשה שום דבר. התוכניות במגירה. יכול להיות טיפול בכפפות ברזל. לא משי. כאן לא יועילו דיבורים. תועיל עשייה מדינית. ואם את שואלת אותי אם אני הייתי הולך להיות ראש השב"כ או חבר כנסת – הייתי הולך להיות ראש השב"כ".

נוסעים עוד קצת ולנדאו אומר: "יש משהו בהתחככות הזאת עם הקהל, עם האנשים. ועכשיו", הוא אומר לדני "תיסע לאט. ראש הממשלה כבר לא לפנינו".

"הלכת כבר פעם בתוך כרם?", הוא שואל אותי, "הרגשת את הריחות? הרחת את הריחות החריפים של הצמחים בבית־הקברות?"

ריח חריף של זיעה חמוצה, זה מה שהרחתי.

"את לא רומנטית", אומר לנדאו באכזבה ומפנה את הפנים החוצה, לכיוון החלון. אחר־כך, בלי שום קשר, אומר: "המנהיגות של התקשורת היום לא מובילה נכון. כשיש ניהול נכון, גם המנהיגות מתנהגת נכון".

●

בלישכה של לנדאו מתארחת קבוצה מבית־שאן. שלמה בן־לולו, חברי מועצה, חברי מרכז וסתם פעילים. לנדאו מזמין אותם להיכנס, מתיישב בראש השולחן, אומר: "צריך להיות בעל בית שיכול לעשות את זה נכון, הוגן, תקיף. תקיף במובן של 'יש סדר ויש חוק'. תסתכלו על הרצליה", הוא מצביע לכיוון החלון. "הרחובות, הניקיון, בתי־הספר. כל האורחים לוקחים כאן אחריות. אנחנו באמצע הקרב. אני רואה את קו הגמר. גשם יורד גם בצד השני". לנדאו מתכוון לרטיבות על הדשא של המערך. לנדאו אומר שאת

(המשך בעמוד 42)

לנדאו בעירייה: "העיקר לא לשקוע בשאננות. אני צנטרליסט, והאדמה כל הזמן רועדת פה"

לאה שקריאל: "התפישה שדורשת צייתנות אילמת, טוטאלית, אמפיונית – מאוד מסוכנת"

איך את חיה עם החרם?

באופן פורמלי אין חרם. אבל לאה שקריאל, שעדיין לא יושבת במועצה הדתית בירוחם, גם לא תהיה מנהלת ביה"ס בעיירה. היא הגישה מועמדות, אבל "לא נמצאה מתאימה". ויש בירוחם מי שלא מדברים איתה, וטלפונים זועמים ומכתבים פוגעים ולחצים על אנשים. כל יום הוא יום קשה, אבל שקריאל שואלת את עצמה בכל יום מחדש אם היא צודקת. המסקנה: "הדרך שבה אני היא הולכת זו דרך של הכרעה. אבל אני גם יודעת שאיני יכולה לסגת".

מאת מיכל קפרא . צילומים: אירית זילברמן

בדרך לירוחם המזגן במכונית שבק. שלושה חיילים שישבו במושב האחורי הזיעו בנימוס. לאה שקריאל, עשה רושם, לא הטרידה את מנוחתם. כן, הם מכירים אותה. זהו. פה המועצה, הם אומרים. תודה. מתחת למועצה יש כיכר. ריקה. בקיוסק הירוחמאי שמים בלחמניה אחת טונה, חצילים, חומוס, זיתים, גזר והרבה חריף.

שאלות: איך היא חיה עם החרם? עם הלחצים? עם מכתבי השיטנה? עם רבנים ראשיים ששוכחים נימוסי לשון? עם שני חברי מועצה שהולכים מכות בגללה? עם כרוזים הקוראים להחרים אותה?

נכנסים למועצה. "אתם מהעיתון?" מזכירה חיננית מפנה אותנו לאחד החדרים. "לאה שקריאל מיד תגיע". בחדר שלושה כסאות. שניים קטנים ואחד גדול. לאה שקריאל נכנסת, סוקרת אותנו ואת הכסא הגדול שנותר פנוי. כסא מנהלים חסר יומרות עיצוביות. "אני לא יושבת על כסא כזה", היא מכריזה. אנחנו מביטים בכסא המרווח הניצב מאחורי השולחן, למצוא את פגמיו הבלתי נראים לעין. "לא, לא. לא יושבת עליו ולא אשב", היא חוזרת ומכריזה בקול רם וברור מאוד. רגע של מבוכה. מה עושים עם טרבנית כסאות שכזו? שקריאל אצה החוצה וחוזרת עם כסא פועלי יותר. היא מניחה אותו ליד השולחן, מתיישבת ומחכה לשאלות. "כן?"

אשה צעירה בת 37 משדרת קור שמתחרה בקלות בזה של המזגן, שגם הוא עצמו לא בדיוק מציית לתשדירי השירות בטלוויזיה. חיוך, כך נראה, הוא אקט חמור של פעילות פיזית בטלה. "אני פוליטיקאית", היא אומרת, רוו נקודת מוצא מסויימת. סוג של הכרזה שמעמיד בעמדה סמרטוטית את השאלות שהכנתי, שאלות לארם, לאמא, ללוחמת מן השורה שניצבת כבר שנתיים מול סוללות המימסד הדתי שיורה בה פגזים ללא רחם. שקריאל (והיא אוהבת שמכנים אותה שקריאל, ולא חלילה וחס סתם לאה), מבינה כמו כל פוליטיקאי משופשף שפוליטיקה זו שפה. שפה עם ז'ארגון, פיסוק ואפילו מבטא. מבטא חיצוני.

המאבק שלה לחדור כאשה למועצה הדתית שבירוחם ובכך לקרוא תגר על זכריותה הטוטאלית של המועצה הדתית באשר היא – קיבל כיסוי כמעט שווה באינטנסיביות לכיסוי אירועי האינתיפאדה. קורא עיתונים ממוצע ליווה את שקריאל כאשר נבחרה למועצה הדתית, כאשר הרבנים הראשיים התלחלחו וכינו את אלה שיישבו איתה במועצה "נמושות", כאשר ראשי המפד"ל התחמקו בבלה־בלה־בלה, כאשר ביקש המימסד הדתי לבטל את המינוי, כאשר הגישה עתירה לבג"צ וכאשר זכתה בו.

סוף סוף נדמה היה שאפשר יהיה לקרוא על נושא מקורי יותר. אבל לא. שוב סחבת. שוב עתירה לבג"ץ של תנועת "בני ישראל", נציגי ההורים ביישוב. ושוב לאה שקריאל באופן כללי.

אז נפגשים במועצה. בחדר ההוא. לאה שקריאל לא מכניסה עיתונאים לביתה. למה? "כי אחד העיתונאים כתב על מצב משק ביתי". זהו. מבחינתה של שקריאל, אשת עקרונות, שום עיתונאי לא יזכה יותר לעבור את סף ביתה. בסוף הראיון היא אצה לביתה על־פי בקשתנו להביא את הכרוז המפורסם שהופץ נגדה בירוחם. אנחנו נשארים במכונית

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מהעמוד הקודם)

חולמים על כוס מים. שקריאל חוזרת. סוף הקטע הביתי שהוקצה לנו.

בתשעה באב השנה, בסוף יום הצום, צילצל הטלפון בביתה. הלוח היה שם עיתונאי ששאל אותה מה דעתה על העתירה לבג"ץ שהגישה נגד מינוייה תנועת "בני ישראל" מירוחם. שקריאל לא ידעה על כך.

מה הרגשת באותו רגע?

שתיקה. "חשבתי שזה יום נפלא לשנאת חינם".

אבל מה הרגשת, בפנים?

"אמרתי לעצמי שאני לא יכולה יותר. אבל ידעתי שאני אמשיך. מה זה, גנון? צריך לקום הלאה ולהמשיך".

אשה יציבה. נוקשה, לפחות בפוזה החיצונית. לא מסגירה רגשות. גם כשהיא אומרת את המשפטים הקשים היא מדברת בטון אחד. לא עולה, לא יורדת. סולו סביב כאב יפחית מקשיותה. "כל יום הוא יום קשה. פעמיים שאלתי אותה: למה? פעמיים חככה בדעתה אם לענות. "כל יום אני שואלת את עצמי אם אני צודקת. כל מכתב מערכת לעיתון 'הצופה' אני קוראת בעיון, אני בודקת את עצמי שוב ושוב. הדרך שבה אני הולכת זו דרך של הכרעה. אבל אני גם יודעת שאני לא יכולה לסגת".

לאמא שקריאל שלושה ילדים. שלושה ילדים נוספים מנישואים קודמים של בעלה מגיעים אליהם בתדירות די גבוהה. המאבק שלה בודאי לא פסח עליהם. עקרונות תמיד יודעים את הדרך הביתה.

המחשבה על הילדים, על הסגיעות שלהם, לא הרתיעה אותך מלצאת למלחמה?

"יש לי שלושה ילדים בני שבע, חמש, שלוש. ילדים קטנים. הבכירה מכירה את המלים 'מועצה דתית'. באחת הפעמים לקחנו אותם לבית המשפט העליון כדי שיכירו אותו. היום, כשהבן שלי רואה כסא גבוה הוא אומר הנה בית משפט, הנה בית משפט. זה הכל. שלושת הילדים של בעלי לומדים בישיבה ובאולפנה. גם אם המורים שלהם מתנגדים לצעד שלי, הם מגלים פתיחות. נתנו להם לקרוא את העניין, דיברנו על כך, התווכחנו. לא דרשנו שיסכימו אלא רק קווינו שהם מבינים את הסוגיה כדי להשתתף בשיח אינטליגנטי בוויכוח".

או היו ויכוחים?

"הם לא הביעו התנגדות".

והילדים הקטנים בגן, בבית-הספר הדתי, לא שמעו הערות ולדוחיות מרושעות?

"לא עד כמה שידוע לי".

נקשה ברלת המשרד. בעלה נכנס. מתנשף קצת, מבטא אמריקני, זקן, ציציות, עיניים מחייכות. שכלולו במקצועו, פמיניסט מושבע. "אם היה חוק שגברים יכולים לקחת חופשת לידה", אמר פעם בצחוק, "הייתי לוקח". חלום של כל אשת קריירה. לאה שקריאל קמה, מוסרת לו בקיצור נמרץ אינפורמציה יכשה הכוללת גם היכן הילדים בשעה זו, מוציאה מתיק דואר ועיתון, ומתיישבת חזרה. בעלה מבקש סליחה, אומר תודה ויוצא.

מערכת החינוך הממלכתית-דתית המצטיינת לפי שקריאל בפתיחות ביחסה לילדיה, זיכתה אותה שנה ברמת פתיחות הרבה יותר צנועה. והסיפור הקטן הזה, הוא על תקן של לטיפה לעומת הסטירות שהספיקה לחטוף. שקריאל: "ביה"ס הממלכתי-דתי של יעקב' בירוחם נמצא במצב לא טוב. לפני שנתיים, ערב פתיחת שנת הלימודים, קיבל המנהל הצעת עבודה מפתה בירושלים. הוא עזב, בית-הספר נותר ללא מנהל ואנחנו ההורים נותרנו פעורי פה. נעשו מאמצים אדירים להביא מנהל אחר, ואכן הגיע מנהל ותיק שהיה על סף יציאה לפנסיה. כעבור שנה הוא עזב ושוב נעשו מאמצים להביא אדם לתפקיד, וגם הוא כעת שנה אחת בלבד.

"גורמים ביישוב לחצו עלי לקחת על עצמי את הניהול. התלבטתי ובסוף הסכמתי. בתי לומדת שם והנושא היה בנפשי. הצגתי את מועמדותי למשרד החינוך. הייתי מועמדת יחידה שהרשות המקומית תמכה בה. הלכתי לראיון בוועדה, ולאחר כמה זמן קיבלתי מכתב שלא התקבלתי. הוועדה מצאה אותי לא מתאימה לתפקיד ללא נימוק. היתה אפשרות לערער, אבל החלטתי שלא".

למה נמצאת לא מתאימה לתפקיד?

"אני יודעת שיש לי רקורד עשיר בכל מיני תפקידים בתחום החינוך. רוב השנים עבדתי מתוך עיקרון במערכת הכללית ולא הדתית, מפני שאני מורה ליהדות ואני חושבת שהתורה לא צריכה להיות נחלת הדתיים בלבד. המעשים שלי מדברים בפני עצמם. אני לא 'יס-מנית'".

העלית את האפשרות שיידחו אותך?

"כן. הבאתי בחשבון שיכול להיות שלא יהיו מעוניינים בדמות כמוני בחינוך הדתי. וזה מצער מאוד. להכפיף את החינוך לחד-מימדיות זה יותר גרוע מלהכפיף את הפוליטיקה לחד-מימדיות. הפוליטיקה מתעסקת עם אנשים מבוגרים. כאן מדובר בעיצוב אישיותם של ילדים".

מגע בך הסירוב?

"כן. מאוד. מצד שני היתה גם תחושת הקלה".

ומיותר לשאול, אני אומרת בקול רם, האם היתה נאבקת על המישרה לולא המאבק למועצה הדתית. כי לולא המאבק הזה, סביר להניח, היתה מקבלת את המישרה. שקריאל לא מפגינה התנגדות לתזה. "יש מגמה חזקה להוציא אותי מהציבור הדתי. להצביע עלי כעל רפורמית או קונסרווטיבית. לעשות לי דה-לגיטימציה. וזה מה שמעצבן. אני נאבקת בזה בכל כוחי".

אם כולם שם נלחמים בך, מה קושר אותך אליהם? ומדוע שלא תהיי קונסרווטיבית? מה רע?

"עם כל הפמיניזם שלי אני יותר קרובה לתפישה ההלכתית האורתודוכסית. זהו. וגם שם מותר שיהיה זרם ליברלי. והוא ישנו. אני תוצר של חינוך הזרם הזה. האפשרות הקיימת היא לא לעבור זרם אלא להפסיק להילחם".

> *"יש מגמה חזקה להוציא אותי מהציבור הדתי. לעשות לי דה-לגיטימציה. וזה מה שמעצבן. אני נאבקת בזה בכל כוחי".*

והאפשרות הזו על-פי תפישתה של שקריאל שמורה לאוכלוסיית הגנגן בלבד. כמו שאמרה.

לא שכחנו את הכרוז המודפס בכתב-יד על דף המועצה הדתית ירוחם לשכת הרבנות. יש ת.ד. יש טלפון, יש סמל, ויש הפנייה לכבוד הרבנים הראשיים לישראל. ובכרוז כתוב: "אנו החתומים מטה נציגי היישוב ובאי כוחה של המפד"ל בירוחם הארים לדבר ר', לכבודה של התורה ולומדיה, לרבנות הראשית ולמאבקיה – עומדים איתנים בדעתנו להדוף ולסכל את כל אלה המנסים לקום ולמרוד בחוקי יסוד היסודות של תורתנו הקדושה הגדריה וסיגיה ולפרוץ בחומת הצניעות שהיא יסוד קיומנו.

"נעשה הכל בע"ה לסכל את מזימתם ונמנע מכל יהודי המכבד את התורה להגיש את מועמדותו למועצה הדתית בירוחם, כל עוד שהג' לאה שקריאל לא תסיר את מועמדותה. כולנו תפילה שיתקיים בנו הפסוק עוצו עצה ותופר דברו דבר ולא יקום כי עמנו השם.

> *"אמרתי לעצמי שאני לא יכולה יותר. אבל ידעתי שאני אמשיך. מה זה – גנון?"*

שקדיאל ליד מבנה המועצה הדתית בירוחם. עדיין בחוץ.

על החתום רוב חברי מועצת הסניף בירוחם. כברכת התורה".

מתחת לחתימות צולמה ידיעה עיתונאית האומרת: "הרבנים הראשיים – קראו לגבאים ולחזנים בבתי הכנסת בירוחם להחרים מתפללים המסכימים לכהן במועצה הדתית לצידה של שקריאל. כן קראו שלא להזמינם לעלות לתורה ולברך בשבתות בבית הכנסת".

נו?

"האנשים הללו נתנו את הסכמתם לחתום על מכתב שתומך ברבנות הראשית, ואת זה אני מאוד מכבדת. מה שמשה פרץ, יושב ראש המועצה הדתית הנוכחית והמתנגד הראשי שלי עשה, הוא החתים על ניסוח מאוד חריף והחותמים לא היו מודעים למשמעות הניסוח. פרט לכך הם מעולם לא נתנו את הסכמתם לפירסום הדברים הללו ככרוז".

מה זאת אומרת לא היו מודעים?

"הם לא ראו על מה הם חותמים. אולי הם ראו אבל לא היו מודעים למשמעות. וכיוון שזה היה מכתב לרבנות הראשית הם פחות נזהרו. הם גם לא הסכימו להוסיף לכך את הידיעה מהעיתון. מה שהיה כתוב בידיעה הוא המצאה. מאיר אבני, מי שנבחר איתי למועצה, נכח עם משה פרץ בפגישה עם הרבנים הראשיים, והוא אמר לי שהם מעולם לא הוציאו הוראה כזו".

זה שקר?

"כן. זו שטות מוחלטת. יש לי שלושה מכתבים בכתב יד עם העתק לעורך-דין בו מכחישים שלושה מהחתומים את הידיעה".

את אומרת שזה שקר, אבל איך תושבי ירוחם הגיבו?

"תושבי ירוחם לא האמינו לכתוב בכרוז. שום בית כנסת לא החרים. בשום בית כנסת לא שאלו אם אתה תומך או מתנגד ואף אחד לא מנוע היה לעלות לתורה".

אף אחד לא האמין? ואולי היה אחד?

"לא, אף אחד לא ציית לכרוז".

לטענת שקריאל החרם בבית-הכנסת לא היה ולא נברא. אבל את הביטוי "נמושות" שהדביקה הרבנות הראשית לתומכים בה קצת קשה יותר להכחיש. "אני לא מאמינה שכך התבטאו, אבל נגיד שאמרו זאת. זה העליב אותי מאוד במובן שאני שייכת לאותו ציבור שמחזיק מהרבנות הראשית ומכיר בחשיבותה. זה מביש ובעיקר מביך. זה מעמיד אותי בשאלה לגבי דמותו של המוסד ומעמדו בציבור. כתוצאה מהגישה הזו של הרבנות, אנשים דתיים רבים שתמכו בגישה שלי עמדו מבחינה הלכתית במצב לא סיירי.

"הרבנות עשתה לציבור הדתי במודע מניפולציות רגשיות. בדיוק כמו שאמא עושה לילדים שלה. אם אתה לא עושה כך וכך, סימן שאתה לא אוהב אותי. ואז הילד המסכן לא יכול למצוא נימוקים הגיוניים אלא עומד בפני מצב שהוא מפסיד את האהבה של אמא, וזה כירוע חטא גדול. ממש מניפולציה רגשית קלאסית. ועל הרבה אנשים זה עבר. הרבנות העמידה אותם בפני בחירה בין אהבתם אליה ובין תמיכתם במאבק למעמד האשה. והם בחרו ברבנות, והיה בהם כעס גדול עלי. לא מתוך התנגדות

(המשך בעמוד 20)

בס"ד

צריך אמונה במדינה.

היום כשהבעיות החשובות ביותר עומדות בפנינו, יותר מתמיד צריך אמונה. אמונה באלוקי ישראל ובתורתו. אמונה בייחודו ובעוצמתו של העם היהודי. אמונה בכוחה של מדינת ישראל להתמודד בהצלחה עם כל בעיותיה.

אין ספק שנושא ארץ־ישראל וביטחון המדינה הם העניינים הבוערים ביותר, ויש לטפל בהם עכשיו ומייד, בעוז רוח ובאמונה.
האדם הדתי, המחזיק בהשקפת עולם לאומית ושואף לקיים במדינת ישראל חברה יהודית, מבין שבעיותיה של ישראל שזורות זו בזו – האינתיפאדה, הקפאת ההתיישבות, תופעת הסמים, המשבר בבתי־החולים, ההתנכלות לחינוך הדתי, התגברות הירידה, התמוטטות של מושבים ומפעלים... מאבק בכל החזיתות.
אפשר לנצח במאבק זה, אבל בלי אמונה זה לא ילך.

יהדות וציונות. אמונה ומדינה.
התנועה הדתית־לאומית מציגה תשובה שלמה של יהדות וציונות, של אמונה ומדינה.
יש לתנועה קבלות על עשייה: מערכת החינוך הדתי, חינוך ליהדות בבתי־ספר חילוניים, בני עקיבא, המושב הדתי, הקיבוץ הדתי, הסתדרות הפועל המזרחי על כל מפעליה, תנועת "אמונה", ישיבות ההסדר, מפעל השירות הלאומי לבנות, הנח"ל הדתי, אוניברסיטת בר־אילן, ההתיישבות ביש"ע, אליצור, נוער דתי עובד, חוקי השבת והכשרות, שמירת ההלכה בצה"ל, חוק הנישואים היהודיים, בתי אבות "תפארת בנים", השיפוט הרבני, הרבנות הראשית כמוסד הילכתי עליון, גשר בין חלקי העם, התמודדות עם בעיות הילכתיות הקשורות לחיים במדינה מודרנית...
אלו הם המעשים והערכים עליהם גדלת. זוהי הבאר ממנה שתית.
עכשיו שותים ממנה גם בני הדור הצעיר וגם ילדיך. בלי קשר לפוליטיקה, אתה שייך לתנועה הזאת.

מפד"ל חדשה.
את התנועה הדתית־לאומית תייצג בכנסת ה־12 רשימה חדשה. התחדשות המפד"ל התרחשה בתהליך דמוקרטי חסר תקדים בישראל, בהשתתפות 153,000(!) איש ואשה. מפד"ל החדשה, היא מפלגה חזקה ומלוכדת, עם מסרים מגובשים וחד־משמעיים בנושאי ארץ־ישראל, התנחלויות, תורה ומדינה, חינוך יהודי, חברה וכלכלה.

נבחרי המפד"ל לכנסת ה־12, ישתלבו בהנהגת העם והמדינה, בכל תחומי החיים, כנציגי הציבור הדתי־לאומי בכנסת ובממשלה. והם יעשו זאת באמונה.

מפד"ל

התנועה הדתית־לאומית

איך את חיה עם החרם?

(המשך מעמוד 17)
לעמדה שלי אלא כתוצאה מכך שהמניפולציה הרגשית הזו לא עבדה עלי".

ולמה היא לא עבדה עלייך?

"מפני שאני אדם משכיל ואני יודעת קצת היסטוריה ומכירה את ההיסטוריה של הציונות הדתית והרבנות הראשית. מי שמכיר, רואה שבתולדות הפסיקה של הרבנות האורתודוכסית הציונית הרוב המכריע פסק לטובת שיתוף נשים במוסדות ציבור".

אז מאיפה את שואבת את ההערכה שלך לגוף הזה?

"אני יכולה להמשיך לתמוך בהם ולהעריך אותם ועם זאת לומר שהם טועים בעניין מסויים. התפישה שדורשת צייתנות אילמת, טוטאלית, אפיפיורית – מאוד מסוכנת, ולא עולה בקנה אחד עם השאיפה שלנו שהציבור יהיה כמה שיותר ציבור חושב ויודע תורה. סכנה חמורה נוספת קיימת גם בעצם הבילבול של האנשים בין הנוהג ובין ההלכה".

הטענה העיקרית של הרבנות הראשית היא שאת "מאיימת על צניעותם" של חברי המועצה הדתית. צניעות זה נוהג או הלכה?

"בבסיסה זו הלכה, אבל היא מתפרשת באופן שונה לפי המינהג. פעם קרסוליים חשופים נחשבו בלתי צנועים. היום גם המחמירים לא גורסים שהשמלה צריכה לכסות את הקרסול. היכן הגבולות – זה עניין משתנה".

אגב, כמה מהאנשים שוועקים חמס על מערערת הצניעות שקריאל, יושבים איתה די הרבה זמן בפורום המועצה המקומית. שם הצניעות שלהם מחוסנת מפני חושניותה הנשית. במועצה הדתית, כנראה, מצטמק חוסנם לכדי מימדים של כותן. שקריאל: "משה פרץ ראש המועצה הדתית העכשווית וממתנגדי הגדולים, מכהן איתי במועצה המקומית, ושם משום מה הוא שומע את קולי בלי שיהיה זה קול באשה ערווה".

לילי מנחם, כשהיתה פסולת מנוי לבחירת רב ראשי בתל־אביב, טענה שזו שנאה פתולוגית לנשים. אכן?

"לא. זו פוליטיקה".

את נלחמת בפוליטיקאים או ברבנים?

"אני נאבקת רק בפוליטיקאים".

כלומר, גם הרבנים הראשיים פועלים ממניעים פוליטיים?

"לא".

למה לא?

"אני לא יכולה להשמיץ כך סתם. הרבנים הראשיים הם מינוי פוליטי. זו משרה פוליטית. אני מאמינה שהם חושבים שאסור לשתף נשים במועצות הדתיות, אבל זו תפישה הלכתית תמוהה. ביישוב קהילתי, למשל, כמו ביישוב בגוש עציון, מותר לנשים לכהן במועצה דתית. כך הם פסקו. אני רוצה לדעת מה ההבדל בין ירוחם לגוש עציון".

אז למה הם מתנגדים כל־כך?

"זו עמדה מתגוננת כלפי העולם המודרני, ועמדה כזו לא תביא את הציבור רחוק. המגמה שלהם לשים כמה שיותר סייגים, והם מאמינים שזה טוב לעם ישראל".

בממשלה, אגב, ישיבה עם נשים אינה אפוקליפטית דיה לעם ישראל?

"שם הם הרגישו שאין להם ברירה".

עניין האיום על הצניעות נראה כל־כך אבסורדי מול הנשיות המופנמת, הכמעט מודחקת שלה. בגדים בגווני חום־בז'. כובע סרוג. סנדלים נוחים. שום קישוט. שום מניירה נשית רכה. כלום. בילדותה, סיפרה פעם, רצתה להיות ילד. מאור צברית. מהסוג הסחבקי. הייתי מוכנה להתערב שהיתה קצינה בצה"ל, והייתי מפסידה. שקריאל לא שירתה בצבא בגלל לחצים מבית, ואינה מתגאה בכך.

ובינתיים הרבנות הראשית לא יושבת בחיבוק ידיים. יש תפילות, ויש מעשים. "מפעילים לחצים מאסיביים על אנשים שעומדים לכהן איתי במועצה הדתית", היא אומרת, "לאנשים הללו קשה מאוד, הם סובלים. הזמינו אותם לשיחות עם רבנים. רצו לברוק אם ישנה אפשרות שהם יתפטרו. אף אחד לא חזר בו".

לאחר השיחות הללו הרגשת איזה שינוי ביחסם אלייך?

"בטח שיש שינוי. קודם אהבו אותי, ועכשיו כועסים עלי. אנשים רוצים להתחיל לכהן בתפקיד ולשפר את השירותים שמעניקה המועצה הדתית. אני, למעשה, מנציחה היום את המועצה הקודמת שאינה מתפקדת טוב, ונוצר מצב שירוחם כולה סובלת".

את מרבה לדבר על חשיבות כהונתך במועצה הדתית של ירוחם. מה בעצם חשוב כל־כך לשבת במועצה שאחראית על חברת קדישא, בתי קברות, מקווה ובתי־כנסת?

"אני לא מאלה שחושבים שהסיבה היחידה להכניס נשים למועצה הדתית היא כדי לשפר את השירותים לנשים. מועצה דתית יכולה לתפקד היטב גם אם לא תהיה בה אשה. אני מודה. אבל לאורך זמן זה לא טוב. לאורך זמן הנשים תסבולנה. חשוב מאוד לקדם את מעמד האשה במקומות שההלכה מאפשרת זאת".

כלומר העיקרון חשוב יותר מעצם בחירתך ותרומתך?

"בסופו של דבר התרומה של המאבק שלי יותר חשובה מאשר העובדה שייעברו עוד שנתיים, מתוך 37 שנות קיומה של ירוחם, עד שתקום מועצה דתית שתיתן שירותים ברמה נאותה. מה זה שנתיים לעומת הנצח?"

בשלב מסויים מגיעים למבנה המועצה הדתית. עומדים מולו ושותקים. העולים הראשונים שהגיעו לירוחם שוכנו במבנים הללו. שאלה ראשונה: אוי, איך גרו שם? שאלה שניה: פה המועצה הדתית? הדלת נעולה. מציצים מהחלון. כמה ספרי קודש, תמונה של רב. לאה שקריאל מביטה בו בעגמומיות. מבחוץ. עדיין.

לפני זמן מה התבקשה להתראיין בטלוויזיה בתוכנית שאמורה היתה להיות משודרת בחג. הלכה שקריאל לרב וביקשה את רשותו. הרב אישר.

> *"הרבנות עשתה לציבור הדתי, במודע, מניפולציות רגשיות, בדיוק כמו שאמא עושה לילדים שלה".*

מה ההבדל בין ציות לרב אישי וציות לרבנים הראשיים?

"כל יהודי מאמין חייב לעשות לו רב. הוא בוחר את רבו. את בעלי המישרה הממלכתית, הרבנים הראשיים, אני לא בחרתי. לא יתכן שדבריו של בעל מישרה כזו יחייבו באופן אוטומאטי את כל תושבי המדינה. הרב שלי מחייב אותי. אבל אני לא בוחרת ברב שאומר לי דברים בלי לנמק אותם. ויש כאלה. אני עושה לי רב שיש לי דיאלוג איתו. אני מקבלת את סמכותו מתוך דיאלוג ולא מתוך צייתנות עיוורת".

ואם למרות השקפותייך הרב שלך היה אומר לך לא להעמיד את מועמדותך למועצה הדתית, מה היית עושה?

"הייתי מקבלת את סמכותו, אבל הסיכויים שזה היה קורה – מועטים. יכולים להיות הבדלים דקים בהשקפות ביני ובין הרב, אבל לא הבדלים חריפים כאלה".

הצלמת חוששת שהאור יברח. רוצה להספיק לתפוש אותו. שקריאל מציעה לנסוע למכתש הנמצא חמש דקות מירוחם. נוסעים. עוצרים מול נוף מהמם. ירוחם כל־כך קרובה ובכל זאת רחוקה. הצהוב הדהוי שלה לא מרמז אפילו על הגוונים המדהימים שנמצאים מספר דקות נסיעה ממנה. שקריאל נעמדת רפויה מול המצלמה. מביטה בה בטינה קלה, עם טאץ' מופגן של שיעמום. "נו, נו, נו?". הרוח החזקה מאיימת על שיווי המשקל. שקריאל דווקא מפגינה יציבות.

סלידתה של הרבנות הראשית ממאבקה אינה מתבטאת רק ברמה ההגיגית־הלכתית. יש גם טלפונים זועמים, מכתבים קשים. "קיבלתי כמה מכתבים שהעידו על בורות טוטאלית בנושא. אנשים התקיפו אותי בכלל בלי להבין מה זו מועצה דתית. רוב המטלפנים ניסו לשכנע אותי שאני טועה, ואם הרבנים אמרו אסור, עלי לקבל זאת.

"היה מכתב של אדם דתי שכתב לי שבאופן כללי הוא תומך בכהונת נשים במועצה הדתית, אבל עכשיו אין אלה זמנים רגילים, אלא בבחינת זמן של קידוש השם. כלומר דברים המותרים על־פי ההלכה בזמן רגיל, אסורים בזמן של גזירות שמד והתנכלויות כלליות לעם ישראל. לציבור הדתי יש תחושה של עליהום ולכן זה פתאום עניין של קידוש השם וצריך להילחם נגדו. פשוט כואב לראות כיצד הוציאו את העניין מחוץ לכל פרופורציות. יש סכנה של ממש בכך שהציבור הדתי מפתח לעצמו דימוי עצמי של יהודים הנהרגים על קידוש השם כשהחילוניים עולים עליהם".

היו תגובות חריפות יותר?

"כן. היו תגובות בוטות של אנשים שלפי דעתי הם חולי נפש. לא לוקחת אותם ברצינות. אבל מה שזיעזע אותי ביותר, שהדיר שינה מעיני – היו דווקא הפניות מצד אנשים דתיים השותפים להשקפותי, ולאחר פניית הרבנות לחצו עלי לעשות כפי שהרבנות דרשה. והיו גם גילויי תמיכה מרגשים מאוד. מכתבים, טלפונים. פעם לאחר ראיון ברדיו התקשרו ואמרו לי שאני נשמעת עייפה. ביקשו שאתחזק. היה גם מכתב מרגש מאוד מרב שהכיר את אבי ותמך במאבקי. מאוד מרגש".

היו תומכים שחזרו בם מתמיכתם?

"היו. היום הם מפחדים להשמיע את קולם כי אינם רוצים להיות מזוהים עם מתנגדי הרבנות. צריך להבין שלרבנות יש עמדה מאוד מכובדת בציבור הזה".

והציבור הזה, מתברר, גם לא אהב את תמיכת הציבור החילוני. "לחלק גדול מהציבור החילוני שתמך בי היו אינטרסים נוספים לתמיכה. החפיפה לא היתה מלאה. וזה טבעי. בציבור הדתי פוחדים מתמיכה חילונית. דווקא הציונות הדתית שאמורה להיות גשר בין חלקי העם חששה מכך. במקום לקום ולומר בואו נראה איפה יש לנו הזדמנות ליצור קשר עם פרטים וגופים חילוניים, מצאו תירוץ לברוח מהתמודדות. לדעתם, אם החילוניים תומכים בנושא, והרי ידוע שהם לא כשרים – סימן מובהק הוא שזה פסול. ממש היגיון עקום".

ובפוליטיקה כמו בפוליטיקה, הכל מותר. לאחר החלטת הבג"ץ לאשר את מינוייה החלה סחבת שרק הנסיון לעקוב אחרי פרטיה מביא לידי שיעמום חמור. "הפוליטיקאים מצאו תפר ביורוקרטי בהחלטת הבג"ץ ועליו הם חגגו. רק לאחר שעורך־הדין שלי איים בבזיון בית הדין, נעשה צעד קטנטן. עכשיו המינוי עבר ממשרד הדתות למשרד המשפטים, שם צריך היה לקבל אישור. אבל אז הגיעה העתירה של נציגי ההורים ביישוב וזו עצרה שוב את כל התהליך".

דיברת עם שר הדתות?

"זבולון המר ואני מבינים זה את זה יותר מדי טוב, מפני ששנינו פוליטיקאים. הוא נמצא בעמדה קשה. מצד אחד הוא שר מטעם המפד"ל שקיבלה החלטה להיות כפופה לרבנות הראשית, ומצד שני יש לו חובה ממלכתית. בעיה".

שוחחת עם נציגי התושבים ההורים שהגישו את העתירה?

"לא, אבל אין לי ספק שלא עשו זאת על דעת עצמם. את העיוות שבאי־נציגותם במועצה אפשר היה גם לפתור בדרך אחרת".

שקריאל, אגב, פעילת ציבור אובססיבית. לירוחם הגיעה עם הרבה אידיאלים. במכונית חורה מהמכתש היא משתמשת במושג "פיצה". במיקרוסקופ ניתן להבחין בהסגנת כאב.

בדיעבד, אם היית יודעת על מערבת הייסורים הזו שתעברי, היית נכנסת למאבק?

"לא יודעת. אולי אם הייתי יודעת, והייתי שפויה יותר – הייתי נרתעת. אולי יותר טוב שלא ידעתי. לא?"

מיכל קפרא

מאת נילי פרידלנדר
צילומים שי גינות
בשיתוף רשות שמורות הטבע

78. ירושלים באוגוסט

רוב חדשות בעתיקות שוכחים את ירושלים המער־בית, את השכונות הישנות עם האווירה המיוחדת, ואלי־הן מוביל הטיול הזה.
לא מוכרחים לעשות הכל ביום אחד. אם גרים בירושלים, במלונות שמושכים עכשיו נופשים ישראלים בכל מיני מי־בצעים, אפשר לצאת לקראת הערב ולי־טייל באחת השכונות המתוארות כאן. אפשרות אחרת היא לקפוץ מהשפלה המיוזעת לערב ירושלמי קריר ולהגיע מהמכונית לשיטוט קצר עם ארוחת ערב באחת המסעדות או הפאבים הירו־שלמים השכונתיים.
כשבאים מתל אביב מתחילים בשכונת עין כרם, השכונה הכי ים תיכונית במע־רב ירושלים.

● לעין כרם:

מי שבא מהשפלה פונה בכביש המהיר, מספר 1, לירושלים במחלף הראל, ליד הקסטל. מומלץ לנסוע דרומה ארבעה ק"מ בכביש צר, ובצומת הראשון לפנות שמאלה, ליד קיבוץ צובה, ולהמשיך לנ־סוע ישר, מזרחה, עוד חמישה קילומטר לצומת כרם. רואים מימין את בית חו־לים "הדסה" ועל הגבעה – שכונת עין כרם. ממשיכים לנסוע ישר למרכז עין כרם, ליד המעין, וחונים. מכאן הולכים מערבה, בכביש צר מעל הוואדי, לביקור בכנסית "הביקור". כנסיה פראנציסקנית שתזכיר למי שאוהב את טוסקאנה ואת אסיזי, שנמצאות במרחק שעתיים מפי־רנצה. כנסיית הביקור לזכר ביקור שתי האחיות, מרים, אמא של ישו, ואחותה, אצל אלישבע, האמא של יוחנן המטביל שגרה כאן. שעות הביקור בין 12-8, 6-3. קצת איטליה בירושלים. ציורי הקיר, הכתובות, הגן היפה והצנוע עם כדי השמן, הגרניום הברושים והאורנים.
מכאן חוזרים אל הרכב וממשיכים לנ־סוע ישר בעליה והנה נגמרת עין כרם ויש עליה בכביש צר ימינה, לקרית יו־בל.

● הנביא, הגולם והעץ:

ידין רומן, עורך "ארץ" הרבעון הצבעוני לידיעת הארץ, אומר שצריך להיזהר בעליה ולחיות נתמדים לאלה שבאים מולכם. בדרך רואים מבנה ישראלי מת־

קופת האסבסטונים (העשור הראשון למדינה) שאם ינסו לשחזר אותו בתע־רוכת החמישים זה בטח יעלה חמישה מיליון דולר. פעם היתה פה שכונת האסבסטונים והנה קרית מנחם והמסע־דה הצרפתית המפורסמת "לה כנר "(הב־רווז) בתחנת הדלק. פתוחה בשבת. משמאל מגדל־נופים (בית אבות) ומימין הגולם, פסל סביבתי חביב של הצרפ־תיה ניקי סן־פל. נוסעים ישר עד הרמזור לכיוון גילה. פונים ימינה לפני תחנת הדלק וישר ברמזור שמאלה, ונוסעים עד שרואים בשמיים דגל־עץ צהוב. פיס־לו של יובל רימון ברחוב עמק רפאים. הגענו למושבה הגרמנית.

● המושבה הגרמנית:

רחוב עמק רפאים חוצה את המושבה הגרמנית. היא מטופחת ומלאת גינות ובתי קפה ובריכת שחיה, וגריל ורמני. פעם היה פה קפה־פטר בחצר ונשאר קולנוע "סמדר" מתקופת הנציב העליון הבריטי. ליד רחוב עמק רפאים מספר 7 חונים ויוצאים לשיטוט קצר ורחוב פטר־סון ורחוב כרמיה, יוצאים מכרמיה (לק־רוא את שלטי הרחובות) ופונים שמאלה והולכים עם רחוב סמאטס עד הסוף וי־מינה. מתפתלים בין הבתים מגיעים לסימטה קטנה שנקראת וינדהאם די־דס, והנה הקונדיטוריה "נדה". וחוזרים לעמק רפאים פינת אמיל זולה לחנות קטנה ונחמדה עם המון קופסאות תה ורית של קפה טחון טרי. ואיכשהו, מגיעים גם לרחוב יאשיהו וג'ווד ואם, נסכם בקצרה את שמות כל האנשים שהרחובות הקטנים והישנים והצרים קרויים על שמם, הרי אלה הגויים שתמ־כו ביהודים או בישוב היהודי ובזכותו למדינה בארץ ישראל.

בכוונה אנחנו לא כותבים מסלול מדוי־יק, מפני שכל הכיף כאן להתברבר בר־חובות הירושלמים הקטנים. ואפשר לה־גיע גם לגדר ולדלת הנעולה של ה"ג'רמן הוספיס" או סנט צ'רלס, שהוא אכסניה ירושלמית ישנה שמנוהלת בידי שתי גברות אנגליות קשישות וחביבות, אך תקיפות, שיצאו אולי גם הן ממסיבת תה אצל הנציב העליון. ובחזרה למכו־נית והמשך בנסיעה לטיילת תלפיות.

גם לירושלים יש טיילת, שמשקיפה לא על הים, אלא על הכפרים הערבים מעל נחל קידרון בקצה מידבר יהודה, והכי יפה כאן בשעות השקיעה ובלילה.

● אל הטיילת הירושלמית:

נוסעים בדרך בית לחם ופונים שמאלה ברחוב על שם מרים החשמונאית, אש־תו האהובה של המלך הורדוס שרצח את מלכתו העבריה ושני בניהם, הנסי־כים.
ברמזור הראשון, או השני, פונים לכיוון תלפיות. שתי דרכים לטיילת. 1. להגיע בנסיעה עד ראש הטיילת ולחנות מול המסעדה. 2. הדרך הסודית: להיכנס מהצד השני וללכת על הטיילת.
נוסעים בדרך הסודית. בצומת, איפה שיש שלט על מצפה רמת רחל (ימינה), פונים שמאלה, לדרך עפר קצרצרה שמתחברת לכביש. נוסעים עד הסוף וחונים. הולכים בטיילת ורואים פינות התבודדות מימין ורחוק באופק את כל ההרים הידועים: הצופים, הזיתים, הבית וכו'. ובכל יום ששי אחר הצהריים יש קונצרט של מוסיקה קאמרית ובי־מים ד'־ה'־ו' בלילה שר כאן פורה תבן, רומנסות ספרדיות ויש כמובן גם בית קפה, ומטיילים פה מאוחר בלילה.

● גן נורמן:

בין אבו־טור לימין משה. מול הר ציון. מהטיילת מגיעים הנה בדרך חברון לכ־יוון ירושלים כמובן, ובצומת להר ציון, ברמזור, פונים ימינה ושוב שמאלה, יור־דים קצת וחונים בחניון מצד שמאל. אחרי הצהריים יש כאן מראה יפה. מרפ־סת פתוחה וגינה ע"ש נורמן שהיא כמו קן ציפור (בירושלים המערבית) מעל נחל קידרון. הגינה המקבילה לגינונת הקטנטונת הזאת, גם כן ע"ש נורמן, נמצאת בסנטראל פארק ניו יורק. הכוו־נה לעשות מכאן בסיס יציאה לשבילי הליכה, אבל בינתיים הטיול הכי נחמד, מול הר הציון והחומה, הוא לרדת במ־דרגות וללכת שמאלה, מתחת למלון הר ציון עד שמגיעים לבריכת השולטן ולשכונת ימין־משה, ומשוטטים שם בשבילים בין בתי השכונה הראשונה שניבנתה מחוץ לחומות העיר העתיקה, לפני למעלה ממאה שנה, והבנין הכי מפורסם שלה הוא משכנות שאננים. עכשיו השכונה הכי מטופחת ועשירה בירושלים. אפשר לרדת אל הסינמטק בשכונת שמעה. יש מסעדה נחמדה שפ־תוחה עד מאוחר בלילה.

למעלה: במושבה הגרמנית. כדאי להתברבר כאן מימין: מביטים לשמיים, רואים דגל־עץ.

כסאח

יהונתן גפן

בצהריים רביקים פגש אותי ידידי הטוב דודיק, הדייג הטוב מנתניה, ובגלל שהוא לא ראה אותי כבר הרבה זמן הוא שמח שהוא רואה אותי והביא לי אגרוף אדיר בבית החזה: "כיף, יא גפן". אבל לקח לי קצת זמן עד שאספתי נשימה להגיד לו שהרגשתי טוב מאוד עד מכת הידידות שלו.
הבעת שמחה אלימה היא אחד מסממני העם הזה שהתחדש במולדתו, והיכה שורש. כן, אנחנו מכים גם שורשים. בספר החדש (והנפלא!) של קורט ואנגוט הוא מספר על טיפוס אחד מהמימשל האמריקני שטפח לו על שכמו כאילו לא טפח על שכם של בן־אדם כל חייו, ועכשיו הוא מוציא הכל.
את הדרכים להגיב, או שמא נאמר להתגונן, מפני מכת החיבה הזאת, היא, כמובן, להחזיר אחת יותר חזק, דבר שבאופן מופלא רק יחזק את הפגישה ואת הידידות. הנוצרים מצאו פיתרון: להושיט את הלחי השנייה. אבל לפעמים אתה שואל את עצמך: מה מוביל להם לאלימות הזו, שמכת החיבה היא רק אחד הסימנים השוליים ביותר.
אתה מביט סביבך, בימים הלוהטים והבלתי נסבלים הללו, ולאן שאתה לא מסתכל אתה רואה רק דבר אחד:
כסאח.
אתה רואה את נבחרי האומה בכנסת, כיצד הם נוהגים באלימות זה לזה, ואתה יודע שאת אותה אלימות – לפחות – הם מפעילים גם עליך. ועוד קצת שתצביע שוב בערם, לארבע שנים נוספות של כסאח. (אולי "כסא" זה השורש של "כסאח").
והתנהגות אלימה משקפת מחשבות אלימות. רק ממשלה אלימה היתה מושכת עניין כמו פרשת הירחולים כל כך הרבה זמן, ובינתיים אנשים מתים בגלל סכינות צורקות.
ורק ממשלה ברוטאלית וגסת־רוח תתן לבניה להתנגש כבני עם אחר, ולהגיד בחצי־אירוניה שזה יכול לקחת גם שנים, ועם כל מכת נאבוט אנחנו נהיים קשים יותר, עכים יותר, פחות רגישים לחיים, אדישים יותר למוות.
כסאח.
מי כבר מתרגש מפיצוח הראשים המאסיבי, ממעשי אלימות מינית בקטינים, מאבות שמפתים את בנותיהן, מהאונס היומי בגוש־דן, מהטרור הדתי?
כולם לובשים מסכות, מחכים לבחירות או לפיתוח, מה שיבוא קודם, או לאוויר קר שאולי יחדור בקיסוף לאיזורנו ויצנן מעט את הרוחות הלוהטות. ובינתיים – כסאח מכאן ועד הודעה חדשה.
ובינתיים נמשכת ההתאבדות ההמונית בכבישים הארוכים. אתה יוצא עם האוטו שלך לאוטוסטראדה, ואתה יודע שאתה באינתיפאדה עד שתמצא חנייה. אתה עוצר ברמזור, מסתכל על הרכב העוצר משמאלך, והנהג מביט בך עם רצח בעינים ועוד יש לו מיזוג. אז מה הוא כועס?
וכשאתה מגיע למקום העבודה או למקום הבילוי שלך, אם שרדת אחרי כל הרמזורים האלה – אתה כל כך עצבני, מחפש נקמה במזכירה או במנהל: "תרגיש אותי אם אתם לא רוצים שאני אשבור פה הכל".
"תשלוט בעצמך, ארוניז".
וידוע שהשליטים יכולים לשלוט על כולם, רק לא על עצמם.
כסאח.

●●●

והחום הזה שמלכד את העם, כמו הליכוד: ברם ,יוע, וכלכלה נכונה. כל הארץ רותחת וצורחת, ואתה מחפש איזה צינון בעיתון, ומגיע מהר מאוד לכותרת הקפואה: "שירה רמה נישמעה מביתו של בגין": אתה מתנחם בבועה הקרירה הזאת, קוביית הקרח ברחוב צמח, שבתוכה האטום חוגג הסוד הגדול את יום הולדתו ה־75 עם ותיקי האצ"ל ויהודם גאון. אנשים זקנים בחליפות אירופיות מנשקים ידיים זה לזה, אוכלים בורקס, מעלים זכרונות ענוגים. הבת של חסיה מוציאה שתייה לצלמים, וכולם מחייכים ומאירים פנים זה לזה ושמחים. משמחה כזאת ישחרר רק המוות.
ערב שירי מחתרת במרתף של ארץ אחרת.
ואלס וינאי באמצע כל המוסיקה היוונית הזאת.
שלוות־נפש.
עד שפתאום פורצת למקום חבורת הכרם, מסניף חרות בכרם התימנים, ודובר החבורה צועק: "היי, באנו לעשות חאפלה לבגין!".
כסאח.
ורק אשה אחת אמיצה מקלקלת להם את מסיבת עליסה בארץ הפלאות שלהם: רעיה הרניק, אשה חמה אחת מול כל הקרירות הזאת: עומדת וחוגגת את יום הולדתו של בנה גוני, שהיה יכול להיות היום בן 32, אם החוגגים שבפנים הבית הזה היו נותנים לו.
אבל הם לא נתנו לו.
כסאח.

●●●

אתה גומר עם העיתון, סוגר עוד יום עבודה חסר־סיפוק, ניגש לאוטו שלך והנה הוא נעול על סנדלים, ואתה זוכר אותו יחף, ויש לך שלוש שעות להתחמם, ולנסוע לעירייה, ולעמוד בתור, ופתאום אחד בא וקפץ לראש התור, הוא אומר שהוא חייל, אבל הוא ניראה יותר שבוי, כמעט מתרחש לינץ' בקומה הראשונה של העירייה, וההוויה הכי מתוקה שלך ברגע זה היא לקחת את הסנדלים מהאוטו שלך ולשים אותם על הפנים של הקופאית שמחייכת אליך ואומרת מספרים שהיא לא מרוויחה בחודש שלם.
כסאח.
בחוץ אתה רואה את הפוסטר המיפלצתי הזה של העירייה שמעודד לחסל חתולים: "איזבל", עם תמונה של חתול שחור וערמומי. חתול שמעולם לא יעלה על דעתו להכות חבר מרוב שימחה, ובוודאי שלא לשלוח את סבתא שלו לבית־חולים בלי רופאים או לרדוף אחרי ילדים עם מקלות. והאם ראיתם פעם חתול מנסה לשים סנדלים על חתול אחר?
חתולים לא עשו רע לאיש. הזבל זה אנחנו. לא הם.
כאסח.

●●●

בשבת ניסיתי להיות פוזיטיבי. נסעתי לים התיכון, סניף נתניה צפון, נכנסתי למים הפושרים, תימרנתי בין המדוזות, שיכשכתי לי במים, מסתכל לאופק, אולי לתפוס את אייבי עם האניה שלו או לפחות איזה אבוב מלבנון. שחיתי לי בסגנון הכי חופשי שיש, מתעלם משקיות הנילון שרדפו אחרי במים, מנסה להיות חיובי: בכל זאת יש גם דברים טובים, הנה אתה שוכב לך פה במים הקרירים, למרות הכל, כבר שעתיים בשמש ועוד לא קיבלת סרטן־עור. בכל זאת – לא הכל רע בארץ הזאת.
ופתאום – באמצע תנמנום הרטוב והפאלסף המלוח – אתה חוטף כדור גומי משופר ישר בין העיניים. וגם: "מה אתה, עיוור? אתה לא רואה שמשחקים פה מטקות?".
כסאח.
אחרי שהתאוששתי, הם גם פתאום הכירו אותי מאיזה מקום, כנראה דרך דודיק הדייג, והמוצק שביניהם אמר: "כיף יא גפן" ובום: ושוב נפלתי על החול, על הפנים.
כסאח.

טעם חדש לדיאט

קיץ קל זה טמפו דיאט,
ועכשיו עוד יותר קל –
עם הטעם החדש דיאט אורנג'.
קח ליד את הדיאט שלך –
קולה, לימון ועכשיו גם אורנג' –
בלעדי לטמפו.

ולירדנה צילצל התיק

[illegible]

מאת אורית הראל   צילומים: שמואל רחמני

כבר מנציחים? הזדקפות קלה, מבט סוקר את הפוזה, יישור קטן של הז'קט, חיוך מדוד. יו, כמה שאני שונאת את זה, אין לכם מושג כמה אני נלחצת מזה, היא אומרת. ניעור מיומן של הרעמה המפורסמת. ארזי מוכנה לצלם כמו שילד גיבור מוכן לרופא שיניים. מה, לא הבאת את הספר שלך, זורקת דמארי מהצד וצוחקת. תצלם בבקשה את הזווית הטובה, כמו שיפה אומרת – היא לא שוכחת חברים.

מיפגש כוכבות על כוס קפה ומיץ, סידור פרחים אחד (מתנה מירדנה), אשכול ענבים וספסל של פסנתר. לטובת הנצח והתקליט החדש של אמ"י (ראה מסגרת).

חם. ארזי, כמו שאמרה, לא משתחררת בקלות. שושנה מציעה להצטלם עם הפרחים של ירדנה. עכשיו זה ממש כמו פרג', ממלמלת ארזי. הפרחים באמצע. רגע, ירדנה, זה נכנס לך בעין. אלה החיים, היא מגלגלת עיניים, תמיד ברגע הקריטי קורה לי משהו.

שושנה, אולי תספרי איזו בדיחה. בדיחה? היא מיתממת, טוב. מסדרים פוזה של חיבוק־נישוק ברגע הפגישה. בדיחה על תימנים, היא אומרת, במבטא תימני חריף שבא משום־מקום. לזקן תימני היה יום הולדת ובאו לברך אותו. בא אליו זכריה ואמר לו, באתי לאחל לך מזל טוב ושיהיה לך עד מאה ועשרים. מה? אתה לא תחליט בשבילי כמה, ענה לו הזקן. צלם צחק. אין תמונה.

(המשך בעמוד 32)

וריטה לא באה

במקור זה היה אמור להיות מיפגש משולש. דמארי, ארזי, ריטה. אמניות למען תקליט האמנים של אמ"י שכל הכנסותיו קודש לאמנים. למטרות טובות. מוכיח שהם יודעים גם לדאוג ולעשות האחד למען השני, ולשים לרגע את האגו בצד.

אלא שתיאום משולש כזה, התברר, מסובך כמעט כמו פיסגת רייגן־גורבאצ'וב. בהתחלה כולן הסכימו. ריטה אמרה שהדבר יהיה לה לכבוד. אחרי־כן אמרו יחצ"ניותיה שהחשיפה – בשלב זה – תפגע בתוכנית העבודה שלה. אז בלי ריטה.

יו"ר אמ"י, מוסקו אלקלעי, מתערב. לא יוכל להיות בלי ריטה. סיבוב שני של מו"מ. רוני בראון, מנהלת של ריטה, מודיע שהיא תבוא. בשמחה.

קובעים זמן ומועד, עם דמארי – המארחת – וארזי, ומודיעים לנציגי ריטה.

היחצ"נית של ריטה, נעמי אלשיך, מודיעה שמה פתאום – לא שאלו אותם מראש אם זה מתאים, וריטה לא יכולה לבוא, כי היא בצילומים בהרצליה באותו יום ושעה. שנזיז.

לא מזיזים. מספרים למוסקו אלקלעי, בכל זאת, זה הרי אמנים למען אמנים. אלקלעי אומר שהוא מוכן לשלוח לאולפני הרצליה מונית על חשבון אמ"י כדי שתביא את ריטה למיפגש ותחזיר אותה לשם בסיומו.

הסוף ידוע: חריטה לא באה. מותר להניח שלא בגלל שלא נמצאה מונית, נכון?

שושנה, ירדנה. פגישה לכבוד האלבום "כל היוולם במה" [illegible] אמן לאמן [illegible] אדם!

זו הרגשה לא נעימה, לגמור משמרת ולמצוא גופה קרה

אילנה כהן: "הבית שלנו זה מקום לחיות בו, לא מוזיאון"

שטח פרטי

כהן אילנה

אילנה כהן

יו"ר חטיבת אחיות בתי־חולים

נולדה בעיראק, עלתה בגיל שנתיים, למדה ב"אונים", "בן שמן" ו"הדסים". לפני 23 שנה סיימה את לימודיה בביה"ס לאחיות ב"אסף הרופא", בי"ח בו היא ממשיכה לעבוד כאחראית מחלקה פנימית. בת 42, נשואה, אם לשלושה בנים, גרה בראשון־לציון.

לא עושה דיאטות. בלאו הכי יגיע הגיל שבו אצטרך לעבור לדל־שומן ודל־מלח ודל־הכל. אז כל זמן שאפשר להנות, אני נהנית מהחיים. בשביל כסף לא הייתי שוכחת רעב אפילו שעה. אני אשה שמחה, אוהבת לחיות, לצחוק, לשיר, לבלות, להתחפש בפורים וכשבא לי – לחלוץ נעליים ולרקוד בכיף, בלי חשבון. אני אשה חמה ופתוחה, אוהבת אנשים, חיי החברה זה החמצן שלי. חברים מהעבר וחברים חדשים שמצטרפים, גם ממקום העבודה, אחיות, רופאים שגדלתי וגידלתי ונהפכו לחלק מהמשפחה. אוהבת לבלות ערב במקום אינטימי, עם חברים ומוסיקה שקטה, או לצאת עם המשפחה למסעדה.

עוזרת אין לי. הלוקסוס שלי זה ללכת מדי פעם למסעדה. אוהבת הצגות דרמטיות, אבל כשאני עייפה, עדיף סרט או מופע קל. אני משתגעת אחרי יוסי בנאי ואוהבת דברים משמחים כמו הגשש, שכל קטע שלהם זה מהחיים שלנו. נהנית משירי נעמי שמר, מהגבעתרון, מיהורם גאון, מאילנית. ריטה, בעיני, מאוד מלבבת. סוג השירים שמשמיעים ברדיו ביום הזכרון הם השירים שנוגעים בי חזק.

אנשים חושבים שאחות זה פלורנס נייטינגייל, שליחות, נזירות. שוכחים שיש לה משפחה, חיים מחוץ למחלקה. צריך המון כוח נפשי לצאת כל בוקר מהבית וללכת לבית־חולים. זה לא בנק, לא משרד נסיעות. זה מקצוע שמשאיר משקעים. הפרופורציות אחרות, ההתייחסות, האחריות העצומה. זה חיים ומוות, לא כסף. קשה להינתק כשחוזרים הביתה. שוב ושוב את עוברת על הכל בראש, בודקת האם לא פספסת משהו בהוראות. לפעמים את באי־שקט, בייחוד בשבלית בירידה התפשקת, השארת משמרת לא עם הכוח שהיית רוצה, את חושבת על שתי האחיות עם כוח העזר רס"ר

חולים ומתפללת שהכל יעבור בשלום. קשה לא להיות מעורבים כשהולך ילד בן 18 מסרטן או התקף לב. קשה לעשות סוויץ' כשנכנסים הביתה. דברים מקבלים פרופורציות אחרות. ומה זה משנה אם הבן הלך לריאלית או הומנית ואם החדר שלו שוב מבולגן.

בעבר, אחרי העבודה, המשכתי ישר בישיבות חטיבה וכדומה, וזה התנקם בילדים. עכשיו אני משתדלת להיות בבית בשעות שהבן הצעיר זקוק לי, וממשיכה מאוחר יותר. בעלי הוא קנה המידה הכי חזק שלי. הוא מקרין חום, תומך ומעודד, אפשר להתחלק ולהתייעץ איתו, לבכות על כתפו ולשמוח איתו. הוא גם עוזר לי מבחינת חשיבה וניתוח מצבים, כי אני

יכולה להתווכח איתו וזה לא פוגם בהרמוניה. אנחנו שני ניגודים באופי, ומשלימים אחד את השני. אני מאוד מעריכה אותו. מישהו אחר היה אומר – אני רוצה את אשתי בבית, לא מסכים שתשבתי על חשבון החופשה השנתית, על חשבון הבית, הילדים והבריאות שלך. הוא עודד אותי לא לוותר על עקרונות. ללא תמיכתו החזקה והאוהבת, אולי לא הייתי מחזיקה מעמד.

הבית שלנו זה מקום לחיות בו, לא מוזיאון. יום אחד יותר מסודר, יום אחר פחות. ומי שנכנס וזה מפריע לו – שירכיב משקפי שמש. אני מרחמת על אנשים שאצלם כל דבר מוכרח לעמוד בדיוק במקום. אני, אם לא גמרתי לסדר ובא לי לקחת את הילד לברכה ולכייף – אני הולכת בלי רגשי אשמה על כלים שנשארו בכיור. אני אוהבת להתלבש יפה, להתאפר ולהראות אסטטית. לפעמים אני אומרת לחברה – מספיק עם הבית, במקום לרפוד את השטיחים תתאפרי קצת, תראי נחמד. במקום לקנות עוד מכשיר חשמלי – תהני מהחיים. כשאת עושה חחויאה את מבינה שאין ערך לתנור יותר משוכלל, ומי צריך להחליף חרסינה. אני מוכנה להשקיע בנוחות, במכונית משלי כדי לא להיות תלויה, דברים להנאה, אבל לא לראווה, לא כדי שיגידו האורחים כמה יפה אצלך.

במשך השבוע אני לא עושה עניין גדול מבישולים, קונה דברים מחוררי הכנה. רק לקראת שבת אני מבשלת יותר. בדרך כלל בשבת אני מנקה. וכשאני מחליטה לנקות, אפשר לחשוב שאני חולת נקיון, מקרצפת עד הסוף. בכלל, אני טיפוס שהולך עם דברים עד הסוף. כשאני קונה בד, אני מסוגלת לתפור כל הלילה, ועד שלא גיהצתי את הבגד אני לא מניחה אותו. כך בכל עניין. כשאני מאמינה במשהו, אני לא

מפחדת גם כשאני לבד. אין לי מעצורים לומר מה שאני חושבת גם כשלא כדאי לי. לא אסלח לעצמי אם היה לי משהו להגיד ולא אמרתי, מתוך חישובי כדאיות. לא יושבת ומחכה לשריפות, רוצה להיות בטוחה שניסיתי הכל.

יכולתי להיות פונקציונרית, לשבת בהסתדרות, אבל הייתי משתגעת מזה. אני צריכה להיות במחלקה, עם החולים. בשביל ייצוג אמין צריך להרגיש את האחיות בדופק, לראות מה קורה בשטח. בארץ, כשרואים שמישהו נאבק למען משהו, תמיד חושבים שהוא צריך לעזוב ולעלות יותר למעלה. לצערי, רוב האנשים שעולים למעלה שוכחים להסתכל למטה. שוכחים מאיפה הם יצאו ולאיזו מטרה.

מצד אחד מערכת הבריאות מתמוטטת, מצד שני, חלק מהחכ"ים מצאו זמן להעלות לדיון המשך הטיפולי־חינם שלהם. איזה עיתוי!! פעם היו מנהיגי אומה בעלי ערך סגולי, היום אין מנהיג אחד שאפשר ללכת אחריו בעיניים עצומות. היום חשוב להם להיות בשביעיה, בעשיריה, עם משקל סגולי אפסי ואיי.קיו כשתן. מה שווה אידאולוגיה כשאין האלף־בית האנושי. מעטים, אורה נמיר ויאיר צבן, למשל, באו לאוהל בלילה, בלי צלם, בלי טלוויזיה.

> "יש מי שרוצה לטייח. אני החלטתי לא לשתוק. כשמפעל נכשל, אפשר להזרים כספים. כשבן אדם הולך – גם פיצויים לא יחזירו אותו".

הצרה היא שהנבחרים מגיעים לבתי־חולים לגזור סרטים, לפתוח מחלקות. להם יש קיצור תורים. הם לא יודעים מה זה להמתין 10 שעות בחדר מיון, ותלך־תבוא, וחכה עד שתתפנה מיטה, לשכב בפרוזדור עם זונדה, ואיפה חדר ממוזג או שמץ פרטיות. שיבואו ללילה בבית־חולים, לראות מה זה שתי אחיות רצות בין 40 חולים, חלקם מחוברים למכשירי ההנשמה, לאינפוזיות, שישמעו חולה קורא – אחות, אחות, כמו ילד שקורא לאמו. ואין מי שיענה כי היא עסוקה בהחייאה. זו הרגשה לא נעימה לגמור משמרת ולמצוא גופה קרה.

יש מי שרוצה לטייח. אני החלטתי לא לשתוק. כשמפעל נכשל, אפשר להזרים כספים. כשבן אדם הולך – גם פיצויים לא יחזירו אותו. אעריך מאוד את זה ממקבלי ההחלטות שיקום ויאמר בגלוי – לכאורה יש לנו רפואה כמו באירופה אבל הטיפול כמו בזנזיבר. תגידו את האמת, שהעם ידע. מספיק לטייח ולכבות שריפות.

היינו כל־כך יחד באוהל, ארבע נשים בתנאי שדה, מול משרד ראש הממשלה. שמרנו אחת על השניה, תמכנו ברגעי משבר. היה טלפון במכונית שלידינו אבל בשלב מסוים אי אפשר היה להשתמש בו בגלל בעיות טכניות. בערב הודיעו בביפר לאחת השובתות שעליה להתקשר דחוף הביתה. היא ניגשה וביקשה לטלפן מבניין ראש הממשלה, ואז התברר שניתנה הוראה לא להרשות לנו להיכנס לבניין ולהשתמש בטלפון, למרות שכולם ידעו לאיזו מטרה אנחנו שובתות ושאיננו אלימות או מתפרעות. למרות, אחרי התערבות מבחוץ, בוטלה ההוראה אבל זה משקף את המצב במדינה בה אין ערך לכבוד האדם. איבדנו את הערכים האנושיים. תראי מה קורה עם הזקנים; גמרת לתרום – אתה לא שווה יותר. או אולי עדיפה השיטה האסקימוסית.

אני נגד אלה שמרימים ידיים ווורדים מהארץ. במקום לקום ולהתמודד עם הבעיות, צריך להתקומם, אסור לתפוס ראש קטן. כשמכונית מבוטחת נפגעת – הביטוח משלם. אתה משלם ביטוח רפואי, ודוחים לך את הניתוח שלוש פעמים. למה אתה לא מגיש בג"ץ? למה אינך צועק המס? למה לא קמה תנועת מחאה המונית?

ראיינה: נורית ברצקי

צילום: בני גלזר

מה את רוצה להיות כשתגדלי? *אותה אילנה. להישאר במידות האמיתיות שלי, לשמור על פרופורציות נכונות ולהמשיך בדרכי.*

מה מריץ אותך? *העובדה שלא היה לי וידעתי שאני צריכה לסמוך רק על עצמי. האופטימיות והדחף להסתכל ולמשוך תמיד קדימה.*

מה רצית להיות בילדותך? *רקדנית, ואח"כ החלטתי ללמוד הוראה.*

מה הניע אותך לבחור במקצוע? *ביקור אצל אחותי, בביה"ס לאחיות. תפסתי את תחושת השליחות האנושית, הלבן, פתאום ידעתי שזהו זה. קשה להסביר; היה קליק מיידי, כמו כשמתאהבים.*

במה את גאה? *בבעלי ובילדים שלי ובזה שהיה לי האומץ והתבונה לראות הכל ורוד בחיים, גם כשהיה קשה מאוד, להמשיך ולא להסתכל לאחור.*

מה ההצלחה הגדולה שלך? *העובדה שבחרתי להתחתן עם יוסי.*

מה הפספוס הגדול שלך? *שאין לי גם בת.*

מה מביך אותך? *כשאומרים לי – את נלחמת כמו גבר.*

מה מקומם אותך? *כשאדם חושש לומר מה הוא חושב ומתאים את עמדותיו לבוס, למפלגה, למצב, גם כשזה נוגד את עקרונותיו.*

מה מגעיל אותך? *כשמנסים לקנות אותי. כשחושבים שלכל אדם יש מחיר.*

מה מרגיז אותך? *כששמים מספר 2 לא לפי כישורים והתאמה אלא לפי מוצא ומין.*

מה מוציא אותך מהכלים? *ברברנים חסרי מעש.*

מה מעצבן אותך? *שבבית יש זמן לשבת ולקטר על התאונות, אבל ברגע שנכנסים למכונית – כולם ממהרים, כולם יוצאים למלחמה.*

ממה קשה לך לעמוד? *בכי, סבל אנושי.*

על מי את מרחמת? *על אותם חברי ממשלה שחישבו אם כדאי לגשת לאחיות השובתות, פן, שמא יזוהו כתומכים במאבקן.*

למי את בזה? *לאנשים שאין להם חוט שדרה.*

את מי את מכבדת? *אנשים שיש להם חוכמת חיים ואפשר ללמוד מהם.*

את מי את מעריכה? *את פרופסור ישעיהו לייבוביץ, למרות שלא תמיד אני מסכימה עם דעותיו.*

את ידו של מי אינך מוכנה ללחוץ? *כהנא.*

אילו תכונות את מעריכה? *תמימות, יושר, פתיחות.*

מה מפחיד אותך אצל אנשים? *צביעות.*

איזו תכונה מאפיינת אותך? *אמונה ונכונות לעזור.*

על מה קשה לך לסלוח? *על בוגדנות, אבל אינני נוטרת. אין לי פנקס חשבונות, אני יכולה לריב ולצעוק ולמחרת לסלוח ולשכוח.*

מה נותן לך בטחון? *כשאני עושה משהו ויש לי תגובות והד מהשטח.*

מה גורם לך נדודי שינה? *מראה כמו פינוי הזקנים מבתי־חולים, והעובדה שאנשים המשיכו לצפות בטלוויזיה ולפצח פיסטוקים ולא יצאו לרחובות במחאה.*

אילו מתנות את אוהבת לקבל? *פרח מאוד מרגש אותי. ספרים יפים של אימרות ופתגמים, תכשיט כסף.*

מה את אוהבת לעשות עם ילדיך? *לצאת איתם לטייל, לשחות, לשבת לארוחה משפחתית, לשחק – שש־בש, למשל.*

באיזה ספורט את עוסקת? *קצת תרגילים ואופני כושר. אצלי הם עומדים בסלון, שלא אשכח.*

מה המאכל החביב עליך? *באגט חם עם גבינות טובות.*

באיזה מצב את אוהבת להימצא? *בפעילות. ואח"כ אני אוהבת את השקט שלי, עם שירים שקטים ברקע.*

באיזה מצב את לא מוכנה להיות? *במצב של תלות גמורה בחסדי החברה.*

מה ישראלי בעינייך? *ירושלים, שירים עבריים, חומוס ופלאפל, ההמוניות, הפתיחות.*

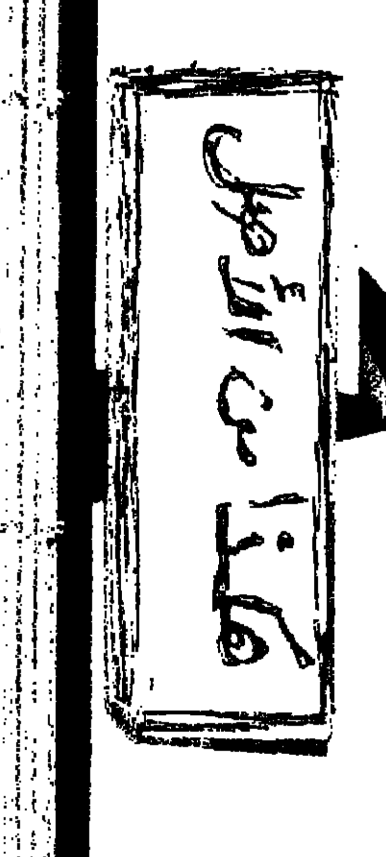
מה את שונאת בארץ? *את הכפייה הדתית, ובשנים האחרונות את האלימות החברתית, עושר האיכפתיות ואיבוד הערכים.*

מה עוד היית רוצה ללמוד? *סידור פרחים, קורס לטיפוח, כל מיני דברים הקשורים לתרבות הפנאי, כדי להכין עצמי לרגע הפרישה.*

מיהו הגבר האידאלי בעינייך? *אדם שיודע לתת, בכל המובנים, אדם חם, בעל כושר החלטה ושכנוע. אחד כמו יוסי שלי.*

אילו יכולת לבחור שנית, במה היית בוחרת? *פעם אחת – תמיד אחות. אבל אולי בגלגול הבא הייתי רוצה לעבוד תקופה מסויימת בחדר לידה.*

לאיזה טלפון את מצפה? *היום אינני מצפה. בשביתה, כשישבנו באוהל ושתיים מחברותי התמוטטו, ציפיתי, לשווא, לטלפון מהנשיא.*

עכשיו גם אתם יכולים לשים עליו יד!

אוליבטי PC1 - המחשב הכי משפחתי בעולם.

אוליבטי PC1 - כמה ידיים יש במשפחה שלך?

אוליבטי מביאה לך את המחשב שכל המשפחה חיכתה לו - אוליבטי PC1, מחשב משפחתי קטן וקומפקטי שחושב ומתנהג כמו גדול.
מעכשיו, כל אחד מבני המשפחה יכול ליהנות מהמחשב ולנצל אותו לצרכיו ללא הגבלת מקום - אוליבטי PC1 קל ונייד, ניתן להעבירו ממקום למקום ואפילו לחברו למסך הטלויזיה.
בוא ותראה איך מחשב קטן יכול להביא אושר למשפחה שלמה:

אוליבטי PC1 - ליד של אמא במשרד ובבית:

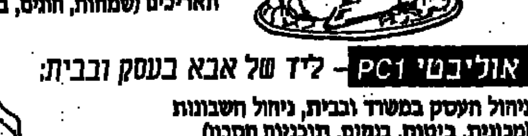
עיבוד תמלילים, כתבנות, עריכה, תרגום, ניהול משק בית (מתכונים, הוצאות שוטפות), רישום תאריכים (שמחות, חגים, בדיקות) ועוד ועוד.

אוליבטי PC1 - ליד של אבא בעסק ובבית:

ניהול העסק במשרד ובבית, ניהול חשבונות (מכונית, ביטוח, בנקים, תוכניות חסכון) ועוד ועוד.

אוליבטי PC1 - ליד של גיא באוניברסיטה ובבית:

מערכת לימודים, תאריכי בחינות, מעקב אחר הרצאות, ביבליוגרפיה, רישום התחייבויות (שכר לימוד, מכשירי כתיבה, החזרת ספרים), מעקב הוצאות, רישום אירועים חברתיים ועוד ועוד.

אוליבטי PC1 - ליד של נורית בביה"ס ובבית:

הכנת שיעורים בעזרת תוכנות לומדה המתאימות לביה"ס, משחקים לבד ועם חברים, עריכת חשבונות (דמי כיס, מתנות, חסכונות), חגים, שעורים פרטיים ועוד ועוד.

אוליבטי PC1 ...גם ליד של ג'יפסי:

מועדי חיסונים, ביקורים אצל הווטרינר, טיפולים, שעורי אילוף ועוד ועוד.

אוליבטי PC1 - יודע היום מה שמחשבים אחרים יידעו רק מחר!

אוליבטי PC1 המחשב שתוכנן לגדול ולהתפתח יחד עם בני המשפחה ולענות על צרכיהם גם בעתיד.

אוליבטי PC1 - מציע לכם כבר היום מה שתמצאו במחשבים אחרים רק מחר:

2 כוננים לדיסקטים "3½

קשוחים ועמידים יותר,
קיבולת זיכרון כפולה (720 K) -
מוכן לקבל את הדור הבא של המחשבים.

תואם MS-DOS

כמו כן תמצאו במערכת:

- ★ טורבו 8 MHZ
- ★ זיכרון 512K עם אפשרות תוספת ל־640K
- ★ כונן בעל קיבולת זיכרון כפולה
- ★ יציאות סטנדרטיות למודם ולמדפסת
- ★ עכבר
- ★ JOY STICKS
- ★ מכשיר מוסיקלי
- ★ אפשרות חיבור לטלויזיה (לא מחייב קניית מסך)
- ★ אפשרות למסך מונוכרום/צבע
- ★ תואם תוכנות עיסקיות (לוטוס D BASE ועוד)
- ★ יכולת רזולוציה גבוהה

ויש גם מתנות!

אוליבטי PC1 מסופק עם מערכת הפעלה תקנית ומאושרת MS-DOS 3.2 + GW-BASIC אורגינלי + כסוי למחשב.

אוליבטי - המשפחה הכי טובה באירופה

אוליבטי הינה היצרנית המובילה באירופה במחשבי PC, מהם נהנים מאות אלפי לקוחות מרוצים ברחבי העולם.
לקוחות אוליבטי בישראל נהנים גם הם מתמיכה מקצועית מלאה של אוליבטי בשיתוף עם המשביר המרכזי, המשווק הבלעדי של אוליבטי - PC1 בישראל.

עוצמת השיווק של המשביר המרכזי יחד עם עוצמת המיחשוב של אוליבטי מבטיחים גיבוי מלא של שיווק, שירות ואחריות.
עשרות טכנאים ומהנדסי שירות של אוליבטי פועלים מ־4 מרכזי שירות, המצויידים במעבדות וציוד מתוחכם בלעדיים לאוליבטי.

אוליבטי PC1 - עכשיו בתשלומים ובאשראי!

את אוליבטי PC1, שמחירו החל מ־2,064 ש"ח (כולל מע"מ), תוכל לרכוש עכשיו בתשלומים חודשיים נוחים במיוחד, באמצעות בנק הפועלים.
פרטים נוספים בטל' 389392, 03-389335.

עד 60 תשלומים
החל מ־47 ש"ח לחודש
בלעדי למשביר המרכזי
התשלומים בריבית בשיעור שנתי של 11.5% צמוד למדד המחירים.

ניום מערכות תדמית

olivetti

המשביר המרכזי

שיווק - בכל סניפי המשביר המרכזי ובחנויות המחשבים המובחרות.
שירות ואחריות - אוליבטי ישראל

סניפי המשביר המרכזי:
המחלקה למיכון משרדי ומחשבים, המשרד הראשי: תל־אביב, רח' יגאל אלון 76, ת.ד. 130, מיקוד 61001. טל. 389392, 03-389477.
סניפים: ירושלים: 02-841411. באר־שבע: 057-671012. חיפה: 04-662161.
קרית שמונה: 06-942671.
אנשי אוליבטי לשרותך ביעוץ, הדרכה ושרות בסניפי המשביר המרכזי.

ולירדנה צילצל התיק

חגית ביתה של שושנה, ואת הפרחים הביאה ירדנה.

(המשך מעמוד 27)

עוד פעם. ספרי עוד אחת. טוב, מתרצה דמארי, אבל זה סיפור אמיתי. בניו־יורק, היא מסבירה, קונים כרטיסים להצגות חודשים מראש, ובהצגות הטובות אין מקום פנוי. ערב אחד הגיע הקהל לאחת ההצגות של להיט מצליח כזה והנה, במקום מצויין, בשורה קדמית, יושב איש אחד ולידו כסא פנוי. סליחה, שואלים אותו, איך זה שיש לידך מקום פנוי? תראו, מסביר האיש, קניתי את הכרטיסים לי ולאשתי לפני כמה חודשים ובינתיים היא נפטרה. או, עונים לו, אז למה לא נתת את הכרטיס הפנוי לחבר? רציתי, הוא עונה, אבל כולם הלכו ללוויה...

עוד פעם הפרחים. כאילו שעכשיו ממש ארזי באה איתם. ארזי מחייכת מסודר. הצלם מתחנן למבט של שמחה ספונטנית. דמארי לוקחת את העניינים בידיים. מושיטה ידיים לפרחים, מסתכלת, מחליפה חיוך בהעוויה. פוי, איזה סרחון, היא זורקת לארזי. ארזי נשברת. התמונה הזו לא נחשבת, היא אומרת לצלם, אני יוצאת נורא כשאני צוחקת. מה את מוראגת, מרגיעה דמארי, את הרי יוצאת נהדר בתמונות. כשאני בוחרת את השיקופיות, אומרת ארזי.

עוד סיבוב. תשמחו, תצחקו. דמארי מול ארזי. ארזי: מסדרת ז'קט, שיער, חיוך. דמארי, בפרצוף פוקר: מה באת? אמרו לי שריטה צריכה להגיע. ארזי מתפוצצת מצחוק, לא נשארת חייבת: לא, אבל אמרו לי שיפה מעבר לדלת.

אז ריטה לא פה. מי אמר שריטה לא פה? שואלת ארזי ומסיטה את הז'קט המפואר מהכתף. כן, מי אמר שהיא לא פה? מחזקת דמארי ושומטת גם היא כתף של חולצה. שלא תעז לצלם ככה, מזדעקת ארזי.

ענבים, אולי אני אתן לה קצת ענבים, מציעה דמארי. ירדנה יושבת, שושנה עומדת. ירדנה מנתקת בעדינות עינב־עינב, שושנה מנדנדת את כל האשכול מעל ראשה. לא ככה, היא מסבירה לירדנה, תתפסי עם הפה מהאשכול. ארזי: מה איתך, זה יראה כמו סרט כחול!

ענבים בחוץ, השתוללות מנומסת בפנים. פתאום נמאס לדמארי מהסדר והיא מתיישבת על ארזי. ארזי: היא התיישבה עלי, ראיתם? אפשר שלא? דמארי מתמוגגת: עכשיו אני יותר גבוהה ממך!

וככה זה נמשך, שתי מצלמות ושלושה פילמים, ואחר כך דיברו על התקליט ועל אופטימיות מול פסימיות וירדנה הורידה את הז'קט וריטה לא באה. ובסוף, כשירדנו למטה וחיכינו ביחד למונית, צילצל התיק של ירדנה. סליחה רגע, היא התנצלה ושלפה ממעמקי התיק שעל הכתף טלפון, לחצה על כפתור ופצחה בשיחה. ככה זה החיים, לא מה שהיה פעם.

עם קצת עזרה מידידי

שאלה: במה נשתנה האלבום הכפול "כל העולם במה" משאר התקליטים החדשים המציפים את החנויות לקראת החגים? תשובה: האמנים הלוקחים חלק באלבום הזה עושים לביתם. כל ההכנסות מהמכירות ילכו לקופת א.מ.י (אגודת אמני ישראל) שהציבה לעצמה מטרה לדאוג לחברים בשנים בהם חכמה כבר לא תחיה כל עולמם, והציבור כבר לא כליכך ירצה לשלם במיטב כספו כדי לשמוע ולראות אותם.

רשימה חלקית: שושנה דמארי, ירדנה ארזי, אריק אינשטיין, שלום חנוך, יהודית רביץ, נורית גלרון, יהודה פוליקר, יוסי בנאי, שלמה ארצי, אדם, החביבים, מתי כספי וריקי גל, עפרה חזה, גידי גוב, ריטה ודמי קליינשטיין. כל אחד מהם תרם לאלבום שיר אחד, וביחד התגבש אוסף שספק אם למען מטרה אחרת היה נוצר. נוהגים לפנות לאמנים ולבקש את עזרתם כמעט כל אימת שמישהו נקלע לצרה. ריבוי הפניות בשנים האחרונות שינה אצלם במידת מה את ההתייחסות. הם נעשו בררנים יותר. כל אחד קבע לעצמו מתי הוא נענה לקריאה, מתי הוא דוחה אותה. היענות לכולן יכולה אמנם למלא להם את הלוח מפה ועד להודעה חדשה, אבל מה עם הכיס? מה יהיה עם חשבון המכולת?

שושנה דמארי וירדנה ארזי ידידות. ירדנה אוהבת ומכבדת את שושנה מאז נפגשו לראשונה. עכשיו היא גם שרה שיר לכבודה – "עגילי דמאר" של דודו ברק ויאיר קלינגר. מקרה ראשון בו זמרת היושבת חזק חזק בצמרת מצדיעה בשיר לגברת הראשונה של הזמר הישראלי. זה גם הרעיון שעמד מאחורי המיפגש בין השתיים בעמודים אלה, ואיפשר לשמוע קצת מה הן חושבות על כל הסיפור הזה והאם אמן לאמן – אדם.

דמארי: "בדרך כלל יש הערכה בין האמנים לבין עצמם. יש גם קנאה, וקיימים סכסוכים. בעולם הזה אי אפשר בלי. אבל אמן שבטוח בעצמו ויודע את דרכו, ידע גם להתמודד עם זה. רק אנשים קטנים שאינם בטוחים בעצמם מנסים לדחוף ולעשות עניינים".

ארזי: "החבורה שלנו הישגית מאוד. זוהי תכונה של כל יצור אנושי מרגע היוולדו. ולעומת הפוליטיקאים – האמנים פשוט קדושים. רוב האמנים, לדעתי, אינם מודעים לשאלת עתידם הכלכלי. הרבה אמנים מגיעים לעת זקנה למצב כלכלי קשה. זו בעיה לא פשוטה. אמנים מטבעם הם אנשים זרוקים יותר, עוסקים פחות בענייני כספים, פחות ארציים. עצוב מאוד לראות אמן מזדקן שירד מגדולתו ופתאום הוא רעב ללחם. אני נורא פוחדת מלהגיע למצב כזה".

דמארי אופטימית. חיה את הרגע. אינה חושבת מה יקרה אם מחר הגלגל יתהפך: "תמיד צריך להסתכל על עתיד זוהר. כשקורה משהו, כולם מתלכדים ועוזרים אחד לשני. זו ממש משפחה אחת גדולה. חס וחלילה אם יקרה לי משהו, יש לי הרבה מעריצים שיבואו ויעזרו. אני מאמינה שהמדינה כולה תקום ותעזור".

ירדנה: "ייתכן שפה אני מעצבנת ושם אני מרגיזה מישהו. אבל אם אהיה בבעיה אמיתית, לדעתי, יעזרו לי. כשדודו דותן טילפן אלי לפני מספר שבועות ואמר – ג'טה לוקה, לא שאלתי שום שאלות ומיד אמרתי כן. באתי והופעתי בערב שכל הכנסותיו הוקדשו לה. יש כאלה שחושבים כאילו עבודת האמן זה לא מקצוע, זו אינה פרנסה. פונים אלי ואומרים: תבואי ותשירי משהו. נראה, למשל, בעל בית מרקחת שיתן תרופות בחינם לחולה אנוש שאינו יכול לקנות אותן. למה האמנים נמצאים תמיד בעמדת התנצלות כאשר הם דוחים פנייה בלשהי? לכולם נראה טבעי לפנות אלינו. רוב האנשים כנראה חושבים שהאמנים חייבים לתרום לכל העולם. אני רוצה לראות מישהו מהמיגזר הציבורי תורם".

שושנה: "אני רוצה לומר שלכבוד לי להיות כלולה בתקליט האמור לעזור ולתרום למטרות האלה. אמן שיודע מתי ואיך לרדת מהבמה – ימשיכו להעריך אותו כל ימיו".

ירדנה: "גם אני שמחה להשתתף באלבום. אמן – אפילו בגיל צעיר – יכול להגיע לשיא ויום לאחר מכן כבר לא לעניין איש. אתה יכול להיות בגיל 28 בפיסגה ובגיל 30 איש כבר לא יסתכל עליך".

שושנה: "צריך להיות אופטימי כלפי החיים. צריך לראות אותם בצורה יפה. איבדתי את בעלי שהיה לצידי כל השנים ולאורך כל הקריירה שלי, אבל מיד העמדתי את עצמי כמו שהוא היה רוצה שאהיה. הוא דאג לכך שיהיה לי כסף וקיום מכובד".

ירדנה: "אבל יש אנשים שאין מי שידאג להם לכך".

אתה מסתכל על דמארי, שומע את דבריה ואינך יכול שלא להתפעל ממנה ומהחיים שהאירו לה פנים. מסתכל על ארזי, מקשיב לדבריה וחושב לעצמך שהיא לא תזדקק בעתיד לעזרה מחבריה. ירדנה חושבת כבר היום על המחר הרחוק ודואגת לימים בהם את מקומה בצמרת יתפסו בני הדור הבא.

יעקב הכהן

אשקלונה, להיסחף בכיף

זה הקיץ של "אשקלונה". פארק המים הגדול במדינה, 40 דונמים של כיף וטוב, 40 דקות מתל־אביב. ענק המים הזה, סוחף אליו מעריצים רבים. המכנה המשותף: רצון לכייף ולנקות ראש. עכשיו גם אולימפיאדת קיץ. להיסחף לשם.

מאת יעל תגר/תדמית

אלפי אנשים עוברים את החוויה הסוחפת הזו בכל יום. היום יותר מתמיד, הם מגיעים לשם בקבוצות, חבורות של 'גרופיס'. זה קורה ב"אשקלונה". כיף המים הגדול במדינה. מי שמבקר פעם אחת, נסחף וחוזר, כך אומרים. אווירת תיירות ובילוי אמיתית ומשחררת תופסת מן הרגע הראשון, מין תחושה של "ארץ מים" קסומה ותענוג השתולה בדרום החמים. עובדת היותו של המקום שפולארי ביותר בקרב רבים, לא עוצרת את אוהבי "אשקלונה" מיוזמות אישיות. הפעם זה אמפיתאטרון ענק המארח כבר בימים אלה את טובי האמנים.

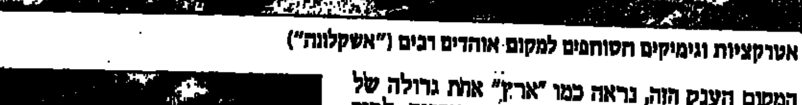
הכיף הרטוב הזה מתחיל בנסיעה הקצרה למקום. נסיעה על הכביש המהיר תל־אביב–אשקלון, זה לרוחב של 40 דקות של נוף יפהפה, שכבר נותן תחושה של חופש. ואז, מגיעים. במשפחת פארקי־המים הוא נחשב מצרך לגדול ומגוון ביותר. שפע אטרקציות וגימיקים בלעדיים סוחפים למקום אוהדים רבים, המגיעים גם ממקומות מרוחקים.

נכנסים לקומפלקס ענק, לחוף ימה של אשקלון: פארק מים מרהיב. 40 דונם של כרי דשא ענקיים, גלשות מים מכל הסוגים, 3 בריכות שחיה שונות, משחקי שיפוף, מזרקות, מלתחות, ים שמשיות וכסאות נוח, מסעדה מעולה, מזנון, מוסיקת רקע ובועת הסנפלינג מיוחדת ויחידה כמינה בארץ. "חדשה" נוספת ייחודית גם היא ל"אשקלונה": אמפיתאטרון המכיל כ־3,000 מקומות ישיבה, וכבר פועל במלוא הקצב עם מיטב האמנים: ציפי שביט, גלי עטרי ואמנים נוספים מהשורה הראשונה. אין ספק הקיץ הזה שייך ל"אשקלונה", שתוך זמן קצר הפך IN, בקרב כל הגילאים. המכנה המשותף לכולם: הרצון לכייף ולנקות את הראש.

גם הורים רבים אימצו לעצמם ולילדיהם דווקא את כיף המים הזה, כמקום בילוי מועדף. הלחץ מכיוון הילדים, שמעלה אותם לעיתים תכופות על הדרך לאשקלונה, נובע בעיקר מסידור מיוחד של מנהלי המקום שנועד לחסוך דאגה וריצות אינסופיות אחרי הדור הצעיר. הקטנים יכולים להסתדר גם בלי ההורים. יש מי ששומר ומבטיח אותם. ואז, אבא ואמא מפעילים סטארטר, עוברים ל"ראש נקי" ומשוחרר ופנויים לרגעים שלהם. חופש אמיתי.

אפשר סתם לנוח, להתפנק על כסא נוח, לדוקן את הראש ולמלא מצברים, לשחות בבריכה, לגלוש במגלשות מהירות, ארוכות ומרגשות ביותר. אפשר גם לוקר "אירובי", ריקוד־עם ודיסקו, ואפשר גם להשתתף במשחקי בינגו ומשחקי בריכה שמארגים צוות הבידור במקום. מה עם הילדים? אלה עדיין בפינת הכיף שלהם, עם השגחה צמודה, נהנים מבריכת שחיה עם חמש מגלשות, צעצועי בריכה פלסטיים, מגלשות ומצוות ליצנים ובדרנים שמסתובבים ברחבי הפארק ומשעשעים אותם. הקטנים האלה בעולם שלהם, אפילו לא מרגישים בהיעדרותם של ההורים. הגדולים והקטנים יכולים להיפגש במי־חלגונה – שיכון לכל המשפחה.

אטרקציות וגימיקים הסוחפים למקום אוהדים רבים ("אשקלונה")

המקום הענק הזה, נראה כמו "ארץ" אחת גדולה של מפלי מים והמון אטרקציות וגימיקים נוספים, לכיף הכי רטוב במדינה. זה אומר: בריכת שחיה אולימפית עם מסלולי שחיה מסומנים, 2 מסלולי גלישה, במגלשות מפותלות מהטובות בעולם, באורך של 160 מטר ובגובה של 17 מטר, המצניחים את הגולשים היישר לתוך המים, כמובן. תענוג אמיתי. מי שמחפשים קצת מתח והרפתקאות ובעלי לב חזק, יוכלו לגלוש על מגלשות ה"אוורסט". אלה בעלות שיפוע מפחיד ביותר, הכי מפחיד בארץ, והמאפשרות לגולש לפתח מהירות של 80 קמ"ש מהירות מכונית. וזה עוד לא הכל. גם בועת סנפלינג בלעדית ל"אשקלונה". בועה ענקית ורטובה לחובבי ספורט

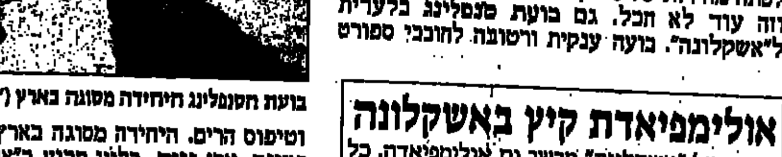

בועת הסנפלינג היחידה מסוגה בארץ ("אשקלונה")

וטיפוס הרים. היחידה מסוגה בארץ. חוויה מיוחדת במינה. ערן נוה, בליין קבוע ב"אשקלונה", אומר: "זו חוויה אמיתית. ראש טוב. אני והחברים שלי מגיעים לפה לעיתים קרובות. כבר היינו בהרבה פארקי־מים. מתקנים כאלה, לא ראינו בשום מקום. כיף אמיתי". מוסיף בהומור, עדי, אחד מהחבורה: "אני כבר רוצה לחזור לכאן".

הגיע הרגע למלא מצברים. במלים אחרות: לאכול. אחרי שריפת מאגרי אנרגיה התיאבון מתעורר. יש שם ב"אשקלונה" מסעדה ענקית עם 4 מרפסות המשקיפות לנוף ייחודי ומרהיב ביופיו ומזנון לארוחות קלות. התפריט עשיר, טעים ומגוון. מסתדר עם כל תיק וכיס.

בפארק המסוגל לקלוט כ־3,500 איש בלי להצטופף, מגרשי חנייה ענקיים ללא תשלום, דלפקי קבלה ותחנות מודיעין בכל השטח, שירותי עזרה ראשונה ותחנת רדיו מקומית למוסיקה ולהודעות. 40 דונם של כיף רטוב לכל המשפחה. גם לוועדי עובדים. חייבים להיות שם ולהיסחף. "אשקלונה", חוף דליה, אשקלון. המשרד בתל־אביב: רחוב בוגרשוב 5, טל. 03-231940.

אולימפיאדת קיץ באשקלונה

הקיץ של "אשקלונה" מבשר גם אולימפיאדה. כל מי שהוא בעל רוח צעירה וספורטיבית יוכל להצטרף לחמוני ה"ספורטאים" שכבר משתתפים במגוון התחרויות הסוחפות שנערכות מדי יום ברחבי הפארק.

בין התחרויות שבפארק: תחרויות שחיה בסגנונות שונים, תחרויות הקפיצה המצחיקה למים, תחרות כדורת צרפתית, תחרויות ריצה במים, בינגו פיס במים, ועוד מגוון רחב של תחרויות לכל הגילאים.

אוהבי תעלומות יכולים להצטרף גם למחפשי "המטמון האולימפי", המוטמן מדי יום באחד ממתקני השעשועים של "אשקלונה". רמזים מנחים המשודרים ברדיו הפנימי של הפארק, מסייעים למתפשים להגיע אל מקום הימצאו של המטמון וכמובן, אל הפרס.

לכל משתתף ומתמודד מוענקת תעודת השתתפות והמנצחים, כמו בכל אולימפיאדה רצינית, יוצאים עטורי מדליות, גביעים ופרסים מתנת הנהלת "אשקלונה".

בפארק נערכים גם שעשועונים, תצוגות אופנת בגדי ים וקיץ, הרקדות והרבה הפתעות.

ההשתתפות והצפיה בפעילות, חינם לאורחי הפארק. עוד חווית חובה בכיף המים הענק הזה.

כל אגדות יהושע רוזין

"מר כדורסל" בן 70. בחגיגות הארבעים לספורט הישראלי שכחו אותו המארגנים. אבל השחקנים לא שוכחים אותו לרגע. האבא הרוחני, המנוע הדוחף, מגלה הכישרונות כחול־לבן, האיש שיותר מכל עיצב את הכדורסל הישראלי בכלל ואת מכבי תל אביב בפרט. כשהוא היה בשיאו נתנו בונוס נעליים, לא דולרים. אבל לא איכפת לו. העיקר שיתנו לו לנשום כדורסל ולאמן נוער.

מאת אבי מורגנשטרן צילמה: אירית זילברמן

יש הרבה רגעים מצחיקים עם ועל יהושע רוזין, שמסופרים ברוח טובה. האיש שכל חייו נשם ספורט וכדורסל. למשל הסיפור המפורסם שהוא הגיע לאימון מכבי במגרש "אורלי" עם בנו דובי, שהיה אז בן חמש. אחרי האימון הוא החל לחפש את הבן, לא יודע את נפשו מרוב בהלה. בסוף התברר לו שהילד היה כלוא ברכב במשך כשלוש שעות. או הסיפור שיום אחד חזרו במכוניתו, מיקי ברקוביץ ועוד כמה שחקנים מאימון בווינגייט. רוזין, שנסע במכונית אסקורט כבר כמה שנים, הכניס להילוך אחורי ונורה לבנה נדלקה. הוא נכנס לבהלה. "משהו לא בסדר. איזו מנורה נדלקת פה", אמר ליושבי המכונית. אחרי כמה שניות הם הסבירו לו שככה זה כשהרכב נמצא בהילוך אחורי. והרכב היה ברשותו כבר ארבע שנים...

אבל יש גם סיפור מאוד עצוב, שהתרחש לא מזמן, כשהספורט הישראלי חגג 40 שנה של פעילות והעניק למצטייניו פרסים. רוזין, משום מה, לא היה כלול בין השמות. האיש שבנה את הכדורסל הישראלי, האיש שהניח את הלבנים הראשונות בבניין הכדורסל המקומי בכלל, ושל מכבי תל־אביב בפרט, האיש שזכה לכינוי "מר כדורסל" נשכח אי שם בתהום הנשיה. ורוזין, לא יאמר לך שהוא פגוע, אבל הכאב פשוט מונח בכל מילה. זה לא עניין ששכחו עוד ספורטאי, או התעלמו ממנו. זה כאילו שהקולנוע יתעלם מהיצ'קוק או צ'רלי צ'פלין. וזו בדיוק ההשוואה המתבקשת.

"יש לי הרגשה שכל הטקסים האלו נעשים על ידי עסקני הספורט לשם תעסוקה לעצמם, כדי שיראו אותם ויצלמו אותם איך הם מחלקים את הפרס. היו שם כמה ספורטאים מכובדים ביותר כמו שחמורוב וחודורוב ועוד כמה, אבל עלו על הבמה הרבה ספורטאים שפשוט לא מגיע להם. אז מה אם הם במקרה היו באולימפידה. הם נכשלו שם, אז מגיע להם פרס? העסקנים האלו ששכחו לא רק אותי אלא אדם כמו טלקי שתרם כל כך הרבה לשחיה, הם לא יקרעו את הספורט. אני לא צריך פרסים, זה נחמד לקבל אבל זה לא העניין".

יהושע רוזין בן 70. ההיסטוריה של הכדורסל הישראלי, מקופלת בין קורות החיים שלו. רוזין היום כבר עם רגל אחת מחוץ להמולה שמסביב. התיקשורת, שרצה עם העכשוויות מתרכזת מטבע הדברים במאמנים צעירים, מוכשרים יותר או פחות, בעלי מרץ ואמביציה והצהרות מפוצצות או חוזים מדהימים של עשרות אלפי דולרים. לדעת רוזין, למאמנים של הדור הנוכחי, חשובה הטובה האישית ואחר כך טובת הקבוצה. אצל רוזין יש רק טובת הקבוצה. טיפוס ששייך לדור אחר. אז אפשר לומר עליו שהוא נאיבי, חי עם עקרונות שמזמן כבר נעלמו מן הפוקס, אבל ככה הוא חי. עכשיו, בגיל 70, יכולים לשנות אותו?

רוזין מעולם לא דחה קבוצה בגלל הסדר כספי. להיפך. מאמנים ושחקנים אומרים עליו שגם בחינם הוא יקח קבוצה כי הכדורסל זה סם החיים שלו, החמצן שאותו הוא נושם. ולפעמים נדמה לך שגם אם יאמרו לו שהוא צריך לשלם

(המשך בעמוד הבא)

"ותמסור ד"ש לאמא ואבא"

ברקוביץ: "יום אחד טסנו למסע משחקים במזרח הרחוק ונכנסנו לכיס אווירי. בנו, דובי, עמד להתחתן בעבור זמן־מה. הוא היה חיוור כמו סיד ומילמל לעברי: 'הבן שלי מתחתן ואני לא מגיע לחתונה שלו... אני לא אהיה שם'".

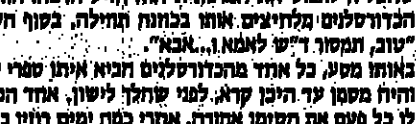
חיים שטרקמן: "אני זוכר שפעם הופענו עם שבעה שחקנים ושניים יצאו בחמש עבירות. יהושע צעק 'אוי ויי, נשארנו עם ארבעה שחקנים, מה נעשה'. אז שמלוק אמר לו, 'תכיר, זה חיים שטרקמן'. הוא אפילו לא ידע שאני שם"...

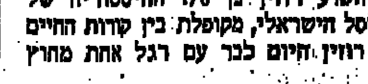
רלף קליין: "יהושע יכול היה לצעוק לעבר הספסל 'רלף תיכנס', ואני כבר הייתי במגרש מזמן. או שפעם הוא צעק 'יוסי לז'ה תכנס', ולז'ה כבר פרש כמה שנים קודם"...

יש כמה סיפורים מתחרות האוניברסיאדה שנערכה בבריה"מ, ב־'73. באותה תחרות לא נתנו לעיתונאים להיכנס והכדורסלנים למעשה העבירו את הידיעות לארץ. היו שם הרבה גוזמאות והמצאות. יום אחד מישהו המציא שרוזין נפצע, כשכל הקבוצה קפצה משמחה בגלל סל, והספסל התהפך עליו. הדבר אמנם לא פורסם בארץ אבל רוזין ניסה להתקשר לארץ כדי להרגיע את המשפחה. עד שהצליח לתפוס את המרכזנית הוא הזיע הרבה. הוא דיבר עם בנו דובי. כששאר הכדורסלנים מלחיצים אותו בכוונת תחילה. בסוף השיחה צעק רוזין בהתרגשות "טוב, תמסור ד"ש לאמא ו...אבא".

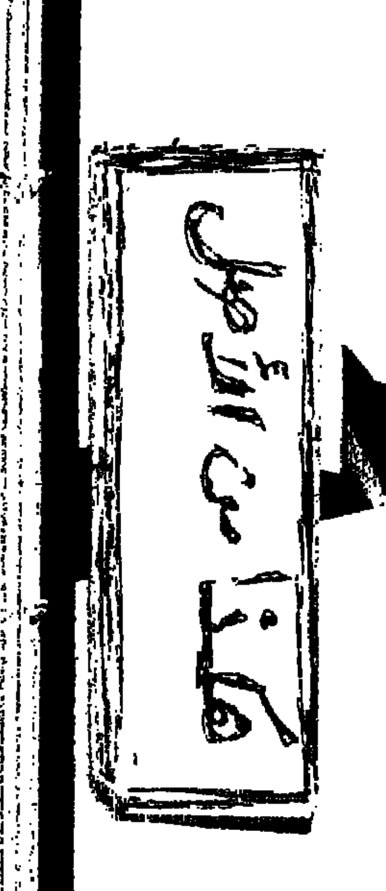
באותו מסע, כל אחד מהכדורסלנים הביא איתו ספרי קריאה. רוזין הביא ספר אחד והיה מסמן עד היכן קרא. לפני שהלך לישון, אחד הכדורסלנים חמד לצון והעביר לו כל פעם את הסימן אחורה. אחרי כמה ימים רוזין בא לבקש ספר לקריאה. שאלו אותו אם כבר גמר לקרוא את הספר שלו. רוזין ענה: "עזבו, הספר הזה משעמם. כל הספר אותו דבר".

וישנו גם סיפור, שפעם ראה את רלף קליין ישן עם עיניים פקוחות וצעק בבהלה שרלף מת. כל הסיפורים דרך אגב, מסופרים בהרבה חיבה והומור. מיקי ברקוביץ: "הסיפורים על יהושע עוברים מדור לדור". אגדה.

(המשך מהעמוד הקודם)

כדי לאמן, הוא לא ידחה את ההצעה על הסף...

חי עם אשתו יפה בדירה צנועה ברחוב אבן־גבירול בתל אביב. לבוש בפשטות. שיא הפשטות. אדם נעים הליכות, רגוע, שליו. עינים חכמות, ותיקות. בבית תלויות כמה תמונות בודדות מהקריירה לצד תמונות של הנכדים והבנים. גביע ופרס אישי מוצנפים במרפסת. רוזין לא אוהב לספר על עצמו. שהרשומות ידברו בשבילו. לא מתנשא, אבל מודע לתרומה הגדולה שלו.

לא מרים את הקול וזה קצת מוזר בהתחשב בכך שבמגרש הוא רוח סערה. נזעק מן הספסל, רותח, צועק, גוער, מלטף. בחוץ, הוא שונה לחלוטין. מן פיצול שכזה. "תפקיד המאמן הוא קשה ומתיש מבחינה נפשית. יוצר בך מתח עצום וככל שאתה מצליח יותר, ככה המתח והעצבים עולים. אני שמח שלא ניזוקתי במשך השנים מבחינה פיסית אבל עד היום הקרובים אלי כמו אשתי ושני בני, אומרים לי 'מה אתה קופץ במגרש? מה אתה משתולל כל כך הרבה?' חששו שהלב שלי לא יעמוד במעמסה. במגרש אני הר געש, מחוץ למגרש אני שליו, לא מתפרץ, ולא מוציא מילה רעה על איש. מטבעי אני שקט אבל בכדורסל, המאמן הוא השחקן הראשון וגורם חשוב בהצלחת הקבוצה במהלך המשחק. תמיד הערתי הערות ומי שלא הכיר אותי נפגע מכך בהתחלה, אחר כך הבינו שרציתי בטובתם".

רוזין, אמנם לא לקח עם מכבי תל־אביב את גביע אירופה, וגם לא הביא את נבחרת ישראל לקצה ההצלחה שלה, אבל זכה בעשרות אליפויות וגביעים מקומיים, והעיקר, העמיד את הכדורסלנים הכי גדולים שלנו, תוצרת כחול לבן. רשימה חלקית: אברהם שניאור, תנחום כהן מינץ, מיקי ברקוביץ, חיים שטרקמן, חיים זלוטיקמן. כל מי שעבר תחת ידיו מרעיף עליו הרבה כבוד, הערכה ואהבה. בעיקר אהבה.

הוא נולד בשנת 1918 באלכסנדריה. הוריו, שגורשו מארץ ישראל בזמן מלחמת העולם הראשונה, נפגשו והתחתנו במצרים. כשהיה בן חצי שנה שבו לארץ ישראל. התגוררו ברחוב נחלת בנימין בתל־אביב הקטנה, ליד גימנסיה הרצליה. רוזין למד בבית הספר "תחכמוני" ומגיל צעיר היה ספורטאי מצטיין. בתחילה שחקן כדורייד ושחקן טניס. אחר כך בא הכדורסל. בתיכון למד בבית הספר למסחר. המורה שלו לחנוך גופני, דוד אלמגור, שהיה מפקד "מכבי הצעיר", הביא אותו למגרש הבלטות של "אורלי".

במקביל להיותו שחקן, החל לאמן את קבוצת הנוער של מכבי והוא בן 20. כסף, לא נכנס כמובן לתמונה בשנים האלו. ומי חשב, אז, שעל תענוג כמו כדורסל עוד מגיע לך בונוס. בגיל 32 פרש מהמשחק ובמקביל, ככר היה מורה לחינוך גופני בבית הספר

"מבחינה מסחרית ועסקית מכבי הצליחה בצורה בלתי רגילה, וכאן מדובר על ההנהלה. אבל מבחינה מקצועית היא נכשלה".

"גאולה". הוא אימן את קבוצות הנוער והבוגרים של מכבי במשך 35 שנה, עד שנת 73'. 35 שנה הוא נתן את כולו למועדון מכבי תל־אביב וסימל אותו יותר מכל אדם אחר. רוזין אומר שכסף כמעט ולא ראה מהטיפוס, קצת בשנים האחרונות. "אפילו נעליים לא קיבלנו. אז היה ספורט בשביל ספורט. בסוף קיבלנו קצת כסף, כי האימונים התחילו להיות רציניים ובמקום פעמיים בשבוע התחילו להתאמן ארבע־חמש פעמים. אני זוכר שנסענו לפני מלחמת העצמאות לסיבוב משחקים באירופה, וכל אחד מימן את עצמו. השתדלנו רק שבחו"ל יתנו לנו לישון ללא תמורה".

אמו של רוזין רצתה שימשיך לעבוד בעסק שהותיר אביו, שהלך לעולמו כשיהושע היה בגיל העשרה. חנות לדברי מאכל. אבל הוא, למרות שידע שמדובר בהפסד כספי, לא יכול היה לוותר על הכדורסל.

לא צובט לך הלב שיכולת להסתדר כלכלית הרבה יותר טוב?

"אני שמח שבחרתי בכדורסל והקמתי כאן ענף שאפשר להתגאות בו. נכון שהקריירה שלי לא הכניסה לי כסף, ואני רואה היום את המאמנים הצעירים כמה הם מרוויחים, אילו סכומים ענקיים לעומת הגרושים שאני קיבלתי, אבל אני עשיתי זאת בדרכי שלי וככר לא אוכל לקבל סכומים כאלו. זה לא צובט לי בלב, אבל לפעמים אני אומר לעצמי יהושע, לא ראגת לעתיד שלך. מאידך, אני מסתכל אחורה ורואה למשל את ארואסטי שפרש עכשיו ונזכר כמה הקדשתי לו ולחבר'ה הצעירים, שהיו חומרי גלם בידי. מיקי, שטרקמן, תני כהן מינץ שהבאתי אותו מהטניס או זלוטיקמן שהיה אז בחור אלמוני בן 17 מחיפה. ואני הפכתי אותם לכוכבים. היום זה מסחרי. חבל".

לרוזין קצת כואב על הפרידה ממכבי. הדרך שבה הוא נאלץ ללכת. אחרי שנים רבות הוא פרש כנפיים והחל לשוטט במועדונים שונים. כשחצה את הקווים ועבר להפועל תל־אביב נדלקה במועדון האלופים נורה אדומה שלדעתו מהבהבת שם עד היום. "מבחינה מסחרית ועסקית מכבי הצליחה בצורה בלתי רגילה, וכאן מדובר על ההנהלה. אבל מבחינה מקצועית היא נכשלה. כל שנה הנוער שלה לוקח אמנם אליפות אבל מאז מוטי ומיקי לא גדלו כוכבים שיכולים לתפוס את מקומם. היום יש רק רכש וזה אומר דרשני. כשעברתי לאמן את הפועל תל־אביב, לא ראו את זה בעין יפה במכבי. ומאז הם נוטרים לי".

רוזין, כבר אמרנו, חי ונושם בזכות הכדורסל ולמענו. שעות על גבי שעות ביממה, וכל כך הרבה שנים. והבית? מטבע הדברים הבית מקבל טיים־אאוט ורק לפרקים רוזין בא אליו במתפרצת. "אשתי יפה התחתנה איתי כשכבר הייתי שרוף בעסק והבינה שהיא תצטרך לקבל אותי בצורה כזו. גם הילדים גדלו בתוך העסק הזה. לפני כ־30 שנה, אשתי טיפלה בילדים ואני הייתי רואה אותם רק בערבים כשהייתי חוזר מהאימונים או מהנסיעות עם מכבי.

"הייתי גם מורה לחינוך גופני. קמתי כשבע בבוקר והאימונים היו בערב והמשחקים בערבי שבת או מוצאי שבת ועבדתי גם בבית ספר למאמנים בווינגייט, שם הייתי מנהל בית הספר. כמעט ולא בילינו. אני לא טיפוס שאוהב לבלות. אם יצאנו, אז בדרך כלל לארוחות עם מכבי בגלל נצחון. אני מעריף לשבת בבית אחרי אימון לחשוב איך לספר דברים. רק בערב הייתי מברר אם הכל כסדר אצל הילדים, ונותן להם כמה שאני יכול כאב שצריך לחנך. דובי, הבן הגדול שיחק כדורסל בנוער ובבוגרים של מכבי ואחר כך לא רצו לתת לו שחרור אז הוא פרש. אלדר, הבן הקטן, גם שיחק אבל אחר כך למד באוניברסיטה והיום הוא מנהל קו־אופ באביבים. לדובי חשבתי להקדיש הרבה בכדורסל אבל הוא עזב לטובת ניהול מסעדה. גם הם חיים בעולם של תכליתיות כמו כולם, ולא היה טעם לנסות לשנות דברים".

היום, אחרי שעזב את תפקיד ההוראה ונשאר רק מאמן כדורסל, רוזין קם מוקדם בבוקר, וממשיך לחזור מאוחר בערבים בגלל האימונים. "הלילה נהפך ליום ויום ללילה. אשתי התרגלה ובנתה לה חיים משלה".

ומה עם חיים מעבר לכדורסל?

"סרטים והצגות אני רואה אולי פעם ביובל. אני עסוק כל הזמן באימון. סרט זה דבר משעמם בשבילי. אם אין לי מה לעשות בחיים זה משעמם אותי. אני לא יכול להתבטל ככה. הכדורסל זה כל החיים שלי. אני מאמין שכל עוד אדם יש לו כוח במותניו הוא צריך לעשות משהו. כדורסל זה המומחיות שלי. זו אחת הסיבות שאני מאמן, העיקר לעשות משהו. לא משנה לי ליגה ארצית או לאומית וגם הכסף פחות משחק תפקיד".

כואב לו שדובי (נשוי פלוס שלושה) ואלדר (נשוי פלוס ילדה), התרחקו מהכדורסל ולא המשיכו בדרכו והעדיפו לפנות לעסקים. הוא מבקר אותם לעיתים רחוקות. הם מתגוררים בחולון וגם כך יש לו מעט שעות פנויות. הוא לא סבא משוגע. "מתי שאני יכול אני קופץ לראות אותם", הוא אומר בטון לאקוני.

ונשאר לו עוד חלום אחד. "שיתנו לי להתעסק עם נוער", הוא מבקש־מצהיר. "אומרים שאין כבר כוכבים כמו מיקי, שטויות. בכל קבוצה יש כוכבים, צריך רק לעבוד ולגלות אותם ואז יהיו כוכבים טובים יותר או פחות מברקוביץ. הצרה שלא מקדישים זמן. החלום שלי לחזור ולעבוד עם נוער". ולרוזין כזכור, יש את כל הזמן שבעולם בשביל הנוער. השאלה אם למישהו בהתאחדות יש זמן להקשיב לפניות שלו, או שהם ממהרים לארגן עוד טקס הענקת פרסים לתפארת הספורט הישראלי. ■

"בראש שלו רק כדורסל"

עמוס פרישמן (הפועל תל־אביב): "הוא העביר אותי לתפקיד רכז. לא רציתי בהתחלה, אבל למזלי חרב הוא היה עקשן. אני חייב לו כל דבר בעולם שהפכתי להיות שחקן כדורסל. הוא אדם נפלא. יש לו לב זהב, אדם שלוקח ללב. יסודי בצורה מדהימה, לא מוותר וכנראה בזכות התכונות האלו הוא מצליח. הגיל מוסיף לו נסיון. יהושע יודע טוב טוב מה אומרים עליו, לא מתייחס לזה וזו התכונה הגדולה שלו. מעניין אותו רק להצליח".

שמואל מחרובסקי – שמלוק (מנהל מכבי תל־אביב): "כולו כדורסל. מאבני יסוד של הכדורסל הישראלי ומכבי תל־אביב. אז הכדורסל היה בצורה אחרת לגמרי, כתנאה. אבל גם אז היה דרבי ורצו לנצח. יהושע גם היום היה רוצה לנהל כדורסל בשיטות שלו. רחוק מהחומריות שישנה בכדורסל. ראה בעבודה שלו שליחות, ללא פרוה. יש לו אופי מיוחד. שומע ורואה מה שהוא רוצה ומה שלא – עובר לידו".

עמר אשד (נבחרת ישראל והפועל חולון): "הוא היה המאמן הכי טוב שלי והתאמנתי אצלו הרבה. נשארנו חברים עד היום. שיחקתי בליגה כסנטר עם הגב לסל והוא לימד אותי לשחק עם הפנים לסל.

"תמיד היה אימפולסיבי, אפילו כשיש עשרת אלפים איש, אתה שומע אותו. אני זוכר שכשאימן אותנו בהפועל חולון היה משחק נגד מכבי חיפה. חמש דקות לפני הסוף, המשחק היה אבוד והוא צעק עלי שאני לא שומר. אני לא אוהב שצועקים עלי, אז ירדתי מהמגרש והתלבשתי. בסוף המשחק, כמה שאהב אותי, דרש שיתנו לי עונש חמור למען יראו ויראו. בסוף אמרתי לו שאני מוכן להתנצל לפניו ולפני כל הקבוצה. הוא נורא דאג מזה ורצה להיות בטוח. התנצלתי לפני הקבוצה, אבל הוספתי שאם זה יקרה שוב אני שוב אלך מהמגרש. הוא התפוצץ מצחוק".

רלף קליין (מכבי תל־אביב ונבחרת ישראל): "אימן אותי מ־55' עד 64'. כל התקופה שלי כשחקן מכבי ובנבחרת. איש שכל חייו רק כדורסל. זה סם החיים שלו. יש לו חלק גדול בכדורסל הישראלי. טיפוס שמרוכז בכדורסל ושוכח דברים אחרים. למשל שמות. דמות מיוחדת בנוף שלנו. כל הזמן פעיל. של שחקנים הוא לא זוכר. הבעיה שלו, שהוא היה בדור שלא זכה לפרסום גדול. אז קיבלנו נעליים והיום אלפי דולרים. הוא יוזכר בספרים אבל לא יודעים עליו מקרוב כמו שהיה ראוי. כאב לי שלא הזכירו אותו בטקס של 40 שנים של הספורט הישראלי. הרגשתי צביטות בלב בשבילו".

חיים שטרקמן (מכבי תל־אביב): "כמה דברים על המגרש. הוא היה אומר לי, אתה הכי טוב בקבוצה. למרות זאת, ישבתי על הספסל. שאלתי אותו למה אתה לא נותן לי לשחק, הוא ענה, תשב על הספסל אבל עוד תשחק הרבה. וכך היה. קודם כל בונה קבוצה ושחקנים".

מיקי ברקוביץ (מכבי תל־אביב ונבחרת ישראל): "הראשון שאימן אותי באופן מקצועי. הטוב מכולם. הוא היחיד שמנסה להיכנס לנשמה של השחקן. כמאמן, הוא יעיר לך אפילו ארבע שעות, עד שתתמוטט. אין גבול לזמן שהוא מוכן להקדיש. טיפוס שלא שומר טינה לאף אחד, בראש שלו רק הכדורסל. אין יותר טוב ממנו. הוא צעיר ברוחו ואתה לא מרגיש פער של 40 שנה. הוא, להבדיל מאחרים, מורה לכדורסל ולא רק מאמן".

דורון ג'מצ'י (רוזין אימן אותו במכבי רמת־גן): "מאמן שהזיקנה לי ולעוד צעירים הרבה מאוד. לא שומר טינה ולא דוגל בעונשים. שחקנים מעריכים אותו, הוא יודע להפיק מהם את המקסימום. הוא אוהב לעבוד ועושה אימונים ארוכים. יש לו לפעמים דיעות קיצוניות בכדורסל וזה כנראה סימפטום לפער הגילים בינו לבין מאמנים אחרים ולשחקנים".

טל ברודי (מכבי תל־אביב ונבחרת ישראל): "יודע לנתח מצבים בצורה מהממת. משנת טקטיקה במהירות מדהימה. מעל לכל מאמן אחר היתה לו כריזמה שסחבה איתו קבוצה שלמה. אסור היה להפסיד. שחקנים שיחקו בשבילו כי זה היה פשוט לא נעים להפסיד כשהוא מאמן אותך. לא טיפוס שחצני, מדבר איתך בגובה העיניים. ישר מאוד, לא אומר דברים מאחורי הגב. היה מיודד עם שחקנים ולפעמים זה פגע בו, כי ניצלו את זה".

דגים בגליל עם זיתים ועלי פיג'אן

הרבה מסעדות על חוף הים ובקרבתן מגישות לסועדיהן דגים מן המקפיא. על כן, די מפתיע לקבל בכפר רמה שעל כביש עכו־צפת, מרחק של כמה עשרות קילומטרים מהים, מבחר של דגים מיסטריים ופרי ים למינהו.

"אומר" היא מסעדה רחבת ידיים הנמצאת תחנת הדלק של "דלק", בחלקו התחתון של הכפר המוסלמי־נוצרי־דרוזי. דגים, בשרים על האש וסלטים מזרחיים למיניהם אתה מקבל שם כל ימות השבוע. אבל אם אתה נופל שם על יום טוב, אתה יכול לזכות בכמה וכמה נזידים כמו מחלובה, או ממולאים מעשה עשיר, אותם מכינות הנשים במטבחו של בעל המקום ומשם הם מובאים חמים ומגשים, מכוסים היטב, אל המסעדה.

◆

מי שרוצה למלא את רכבו בדלק, או להזין את עיניו בעץ ארז אמיתי, שהובא לפני שנים מלבנון וניטע ונקלט שם במרכז התחנה – נשאר בחוץ. מי שרוצה להוריד ניגוב, לנעוץ מזלג בבשר השחור מן האסכלה, או לפצח שריונו של פרי ים מסויים – נכנס פנימה.

לפני הכניסה ניתן לראות בשטח הבטון כמה ערוגות של אדמה חומה ובהן צומח ירק לא מוכר כלל. הערבים קוראים לו פיג'אן והוא משמש לקישוט אוכל ותיבולו. בקש מהמלצר שיכניסו לך קצת מהירק הזה אל סלט הירקות שלך, שיפזרוהו על גבי צלחת הזיתים המוגשת לשולחנך.

אז כמו שכבר אמרנו, אם יש לך מזל אתה נופל שם על יום טוב. לנו זה קרה במסענו האחרון לגליל. וכך, גם לקחנו דלק, גם ראינו ארז אמיתי, גם נכנסנו למסעדה להיווכח שיש שפע של סלטים וכצנצנת על הדלפק אוגרה אל פיג'אן שזה עתה נקטף מהערוגה שבחוץ.

עד מהרה כיסה את שולחננו מבחר סלטים וניגובים – החל מחומוס (טוב) וטחינה בפטרוזיליה, דרך טבולה ועד סלט לימונים ופרוסות חצילים. על צלחת הזיתים פיזרו לנו את עליו

הטריים, היפים והריחניים של הפיג'אן. פרוסות החציל בתחמיץ היו מעולות. מישהו סיפר לנו שמגישים שם כרובית מטוגנת מצויינת, אבל באותו יום אזלה הכרובית הזו עוד בטרם הגענו.

הגיעה עת הממולאים: קישואים צעירים וקטנים ממולאים בשר ואורז, ועלי גפן – ממולאים כנ"ל – מגולגלים דקיק. טעם טוב של בישול ביתי. אחר־כך קיבלנו מבחר מגוון מאוד של דגים ופריים, שלפי דברי המלצר מגיעים הנה ישירות "מהסלעים של עכו".

◆

היה שם לובסטר ים־תיכוני שלוק במים רותחים, היו שם כמה לוקוסים ופארידה אחת. ההכנה פשוטה, ללא תיחכום. נותנים לדג הטרי לומר את דברו. אלה מבין המסובים לשולחננו שהעדיפו בשר על דגה, קיבלו סיחים של שישליק כבש וכן קבאב עמוס בתבלינים וניחוחות. יחד עם הבשרים הוגשה לשולחן קערה עם מחלובה – תבשיל אורז ובתוכו פיסות בשר כבש, שומן זנבו של כבש, מתובל באגוז מוסקט וקינמון. שבעים וכבדים הושטנו יד אל מגש ספלוני הקפה השחור.

מחירים לדוגמה: מנות ראשונות – 3 שקלים. בשרים – בין 14 ל־18 שקלים המנה. דגים – מ־16 עד 32 שקלים, תלוי בסוג ובמשקל הדג.

חוויה יפואית על הגג

יפו העתיקה. אתה מטפס למרומי בניין "החוויה הישראלית" (רחוב פסטר 4), אל המסעדה של נס, המוגדרת על ידו "ישראלית ים־תיכונית".

יש שם כל מיני דברים. קודם כל, למי שזה חשוב לו – תעודת הכשר של הרבנות. אין חשש לטריפות. מלבד זה יש מבחר רציני של דגים מבריכות הגידול ומן הים הגדול, יש סלטים וניגובים ופאסטלים וממולאים ובשרים מהאש ומהתנור. יש אפילו ארוחה עיסקית ב־24 שקלים, כולל מע"מ. ומה שחשוב לא פחות מכל הנזכר – יש נוף של גגות יפו ובתי האבן שלה ויש פיסת ים כחול לכל אורך חלונות המסעדה. רוח טובה נושבת כל העת דרך החלונות הפתוחים. המסעדה על גג "החוויה הישראלית" פתוחה משעות הבוקר המאוחרות ועד מאוחר בלילה, פרט לערבי שבת ושבת בצהריים.

מה שאנחנו ממליצים: לבוא לשם לעת ערביים, בין שש לשבע, לתפוס שולחן ליד אחד החלונות המערביים, להנות מהאוכל ומשקיעה יפואית מקסימה. התפריט גדול ומגוון מאוד. אבל מי שאינו חושק בארוחה מלאה, מי שמוותר על דג ומנת בשר, יכול להזמין שם מבחר של מנות ראשונות ו"לעשות" לעצמו את הערב בהוצאה כספית נמוכה יחסית. דאג רק שכמבחר המנות הללו לא ייעדר מקומם של ה"בוריק" – אותם כיסונים משולשים, עשויים עלה בצקי דקיק ופריך, המדיף ניחוח בצל; קציצות פלאפל פחוסות וחמות שחריפותן מתונה; סלט מרדומה – תבשיל פלפלים ירוקים ואדומים, עגבניות ובצל, המוגש קר.

עם פיתות ושתייה תעלה לך ארוחה של מבחר מנות ראשונות פחות מ־30 שקל לזוג, כולל מע"מ. אם תוסיף לכך – והדבר מתבקש במיוחד נוכח השקיעה הרומנטית – בקבוק אמרלד ריזלינג צונן של "בן־עמי", תעלה התגיגה כ־50 שקלים לזוג.

מאו"ל

"שמאטעס" לגויים

מאת יהודית חנוך

פתאום, האופנה הישראלית כמו התבגרה, כבר לא מיועדת רק לנערות ונערים שמחפשים צעקות אופנתיות. היא מציעה גם מראה עירוני מתוחכם, כמו ניו־יורקי או פאריסי, אבל עם משהו שאפשר להגדיר תל־אביב צפון. רואים את השינוי הזה בבגדים של שבוע האופנה שיתקיים מיום שלישי עד חמישי במלון הילטון בתל־אביב.

גם יצרנים שעד עכשיו הלכו על בגדים שהכי קל למכור, כמו חולצות טריקו ומכנסיים עם תוויות צעקניות, הוסיפו מערכות מפשתן או כותנה, הרפסים שהשקיעו הרבה בפיתוחם, ומשתדלים לעשות בגדים יותר איכותיים. קודם רוצים למכור אותו לחו"ל, אחר כך גם בארץ.

מארגני השבוע התלבטו הרבה היכן לערוך אותו. תחילה חשבו על ירושלים, כמו בשנים האחרונות. אבל כך החליטו שלא לקחת צ'אנסים עם קניינים מחו"ל שאולי לא ירצו לבוא לירושלים והתמקמו בתל־אביב.

"אף קניין לא אמר שלא יבוא בגלל מה שקורה אצלנו", אומרת תמי יער מנהלת מרכז האופנה במכון היצוא, מארגני השבוע, שיצאה כמה פעמים במשלחות לחו"ל כדי לשכנע קניינים. בכל זאת, רק חמישים קניינים הודיעו על בואם וזה מעט, גם יחסית למספר הקניינים שהלך והתכווץ במשך השנים. מי שכן יגיעו הם ששה נשיאים של רשתות קניות גדולות, שיקבלו בטקס חגיגי תעודות הצטיינות על עשרות שנים של שנים לאופנה הישראלית.

השאל הנמשך מזה חורשים בעסקי אופנה, הביא רק שנים יצרנים לשבוע, שישה מהם בפעם הראשונה. "יפעת", מפעל של קיבוץ יפעת המייצר סריגים שעד עכשיו נמכרו תחת שמות יצרנים אחרים ועכשיו מופיע לבד. "נטור", מפעל צעיר שהקימו שני אחי שנקר, "ג'קי בינג" ו"גאטו", שמתמחים בבגדים עשויים מאריגי לייקרה, "ליפטי", שמציירים על חולצות טריקו, ו"ישרא־דאנס" שמייצרים בגדי בלט. כולם מקווים שיצליחו להצטרף למועדון היצואנים שהמכירות בחוץ יפצו אותם על ההפסדים בשוק המקומי, על ירידה של שלושים עד חמישים אחוז במכירות של כמה מהיצרנים.

איי הדרום, באלי, הודו, דרום אמריקה, הם רק כמה מהמקומות שהאופנאים המריאו אליהם בדמיון, כדי לתפוס השראה לקיץ 89'. אריגים שנראים כמו בדים אצטקיים, פרחים ועלים טרופיים, ומוטיבים של אפריקה וודו, בצבעים מתונים של אדום־חלודה, של אפור וירוק חיוור. מבגדי גולשים לקחו את הצבעים הזרחניים ואריגי הלייקרה הצמודים לגוף, שעלולים להיות סיפור גדול גם בקיץ הבא.

למרות מקורות ההשראה הבינלאומיים, אנשים כאן שלא מוכרחים לייבא אריגים מחו"ל, כי יש בארץ מפעלי טקסטיל מוכשרים. למדו גם שאולי אף קניין לא בא לקנות אופנה ישראלית מקורית, אבל שאם רוצים להצליח צריך להציע לקונה מחו"ל, מראה יותר מתוחכם שאינו יכול לקנות במקום אחר.

החלק האחר של הבגדים שמוצגים בשבוע האופנה הם האופנה העירונית. בגדים בסיסיים עשויים מפשתן, כותנה וויסקוזה בצבעים מתונים כבייג' ולבן, אפור, כחול ושמנת, עם הבזקי צבעים רכים של ורוד־סלמון ותכלת. לא כל היצרנים עושים אותם, אבל יש כבר כמה וזה מרמז שהאופנה הישראלית יצאה מהכסאח ומהאלתור, והיא מתונה ומטופחת יותר, כמו כל בת ארבעים.

אריגים בהשראה אפריקנית לקיץ 89'.(למעלה, עיצוב יעקב הרמז "גלי", צילום: דנון).
מראה עירוני בהשראת שנות החמישים, חולצת מעטפת, מקטורן קצר ומכנסיים.
(משמאל למעלה, עיצוב ירדנה זיו "הוניגמן", צילום: מנחם עוז).
הדפסים וצבעים מעושנים (משמאל למטה, עיצוב אילנה כרמלי "ראש אינדיאני", צילום: יקי הלפרין).
בגדים כמו בניו־יורק ופאריס אבל עם הים התיכון ברקע. (בעמוד משמאל, עיצוב נועה ברלב "ג'ייד", צילום: רוני ינקוביץ).

משהו: *אם אתה ניגש לבחורה ברחוב, ואתה קשיש מכוער ולא יודע טוב אנגלית והיא נורווגית חתיכה, ואתה מגמגם: אולי את מוכנה לשתות איתי קפה? אתה חייב להכין את עצמך גם לאפשרות שהיא תגיד כן.*

סוף עונת הביטויים

ובכן, גמרנו עם הרעיון המבחיל והמוזר של החזרת שטחים תמורת תיעה. את יהודה ושומרון אין יותר למי להחזיר, להעניק או להגיש במגעה. רמת הגולן היא שטח ישראלי על פי חוק. ואת עזה מי משוגע לקחת.

נחך השם, נצטרך להתחיל לחשוב כאילו שאנחנו בני־אדם. זה קשה, אי יודע, ואין לנו שום נסיון בזה, אבל לראשונה נוצר מצב שבו נחתום על מסמך שלום ולא על שטרי תשלומים של דמי חסות לראש המאפיה.

ונפטרנו גם עם הביטוי המגוחך והמעוות "הגדה המערבית". הגדה המערבית של מה?

מלכנו אמר מה שאמר, והגדה של הירדן היא אולי המקום שבו יושבים להנן, אבל לא יותר.

כל כך הרבה פעמים בעבר ניסיתי לשכנע ידידים שמאלנים להפסיק להשתמש בביטוי המוניציפאלי הירדני "הגדה המערבית" והם לא אבו. אפילו כשאמרתי להם בחיבה: "מטומטמים, זו פגיעה ברגשותיו של המשאת שלכם, הגדה המערבית הרי איננה אלא קיצור של הביטוי המלא - הגדה המערבית של ממלכת ירדן", הם בכל זאת לא השתכנעו אלא גלגלו את המלה בלשונם בתענוג ואמרו כחולמים "הגדה המערבית, טוה".

גמרנו עם זה.

מה זה אומר

התנתקות של חוסיין מהשטחים, זה טוב למערך או לליכוד?

סוף המלחמה בין איראן לעיראק, זה טוב לליכוד או למערך?

שביעת מיליון ראש פליטים מאז השלום בווייטנאם, זה טוב למערך או לליכוד?

התפרקות השבר הסורי־אפריקני ורעידות אדמה שיביאו להרס של כל מדינות המזרח הקרוב, זה טוב לליכוד או למערך?

התגברות האיידס עד למוות של שלושים מיליון בשנה, זה טוב למערך או לליכוד?

התפוצצות מאגר אטומי והשמדת שני־שליש מהאנושות, זה טוב לפטאלליין?

נפילת הירח על כדור הארץ ופיצוח שני גרמי השמיים השוליים שגולה למאות אלפי אסטרואידים, זה טוב לליכוד או למערך?

ועדת החוץ והבטחון לשעבר

ועדת החוץ (והבטחון) של הכנסת יצאה היום בביקורת חריפה עד כלי די על עצמה שאין היא דנה בנושאים חשובים אף גורליים כגון נאומו של היז מג'סטי, או הנשק הפטרוכימי או פצצונת הקובלט שלנו ומיקומה הסודי בצפת עיר הרז.

כמו שאמר אבן כשעה 11:32:01 בעודו מוזג לאיטו דאייט משהו לתוך כוס ינה גלאס פגומה פגימה זעירה בשוליה: "נחמץ ליבי מרה כשאני שומע טענות משונות כאילו מהטעם שכל החומר דולף מהישיבות אין דנים בדברים רציניים בוועדתנו זו אשר אני זכיתי לשבת ראשה".

וכאן התעטש פתע חבר הכנסת הנכבד, וממש על סף סוף זירורו בירך אותו חבר הכנסת בן־אלישר בברכת "לבריאות", וככך הקדים את כל חברי הוועדה האחרים אשר אמרו אף הם "לבריאות, סאחתיין, גזונטהייט", כמעט פה אחד ואי־אפשר היה לכתבנו בשום אופן לפענח בסרט ההקלטה את סדר המברכים.

חוקי פפיטאס

אין דבר יותר טעים מהפיסטוק הראשון.

השקד האחרון מר.

מי שאוהב דמוקרטיה וגרעינים לבנים מוטב לו לא לדעת איך משיגים את שניהם.

אם אתה מתכוון להפסיק שקית גרעינים באמצע, הגרעין האחרון הוא זה שאחריו אתה מוכרח לאכול רק עוד אחד.

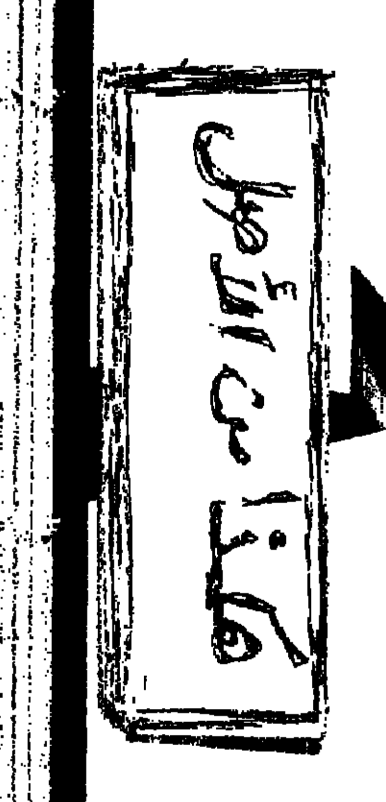
הגש קערת אגוזים מעורבים לשולחן, ואחרי שלוש דקות תהייה לך קערת בוטנים.

ג'נטלמן הוא אדם שלא אוכל גרעינים, אבל יורק קליפות כדי לא להיחשב סנוב.

אמיר עוזיאל

אי טק

מפעל אחרי מפעל מתמוטטים וקורסים לערימת קשיים שאין יוצאים משק האובדים. האם הכל כל כך רע? לא ולא, המכשיר להורדת שערות מהרגליים מצליח בעולם. נו, צריך לשמוח. אבל אני שטיפוס אני, קצת קשה לי. לא חשבתי שהחלופות ללביא יהיו קפיץ להורדת שערות מהרגליים.

שריף מקומי

(המשך מעמוד 13)
המשפט הזה אמר רפול. לנדאו קצת מתבלבל בין רפול לבני מרשק. לא חשוב. האקרובטיקה העסקנית סביב השולחן לא מתרגשת מהטעות.

"הפיניש יהיה שלנו", אומר לנדאו לאנשים. "ברגע שיתפוגג האבק אנחנו נתחיל לפעול כאוגדה בעלת עוצמה. בלילה שאחרי נשב ונטכס עצה. נפתור את הבעיות של ארץ ישראל: הכלכלה, האינתיפארה. הכל. ואם נטפל בזה נכון, השלב הבא של האינתיפארה יהיה בירדן".

בקלולו ללנדאו: "מה לדעתך צריך לעשות?"

סגן ראש המועצה יצחק וייצמן מתפרץ: "צריך לתלות אותם אחד אחד".

לנדאו: "כשילד בן 15 יודע שאם הוא זורק אבן, עוד באותו לילה מעבירים אותו את הגבול – בלי גומי, בלי גז... אני אעביר בכנסת חוק שיקצר את ההליך המשפטי".

וייצמן: "בשביל מה הרעש. אריק שרון עשה את זה בשקט ואף אחד לא ידע ואף אחד לא דיבר".

לנדאו: " צריך לעשות, לא לדבר. וצריך להיות מאוד אכזריים בעניין הזה. אמרתי לראש הממשלה: 'אנחנו לפני מרחץ דמים, וזה לא יהיה קל'".

וייצמן: "צריך דוב וצריך כוח. בלי כוח אתה לא שווה כלום".

"חברים", אומר לנדאו, מכה בכף על השולחן, "תעשו מה שאתם רוצים – העיקר שתצביעו אלי לנדאו".

צחוק גדול.

וייצמן: "עצרת את המשטרה, עצרת את מס הכנסה, מה אתה מודאג?"

החברים מבית־שאן הולכים. לנדאו, אין ספק, ריתק אותם. סיפר להם "סיפור עם עוצמה, על המיוחדים בקרב שמחליטים להסתער, ועל אחד שקוראים לו 'טייגר', שעשה את העבודה בשקט בשקט ובבוקר יאנוש קרא לו ואמר: 'אני אוהב אותך'". אגדות לגברים מתפתחים.

"במפגש הזה", מסביר לנדאו, "יש חומרים אמיתיים. מי שרוצה עיליתות – שילך למכון וייצמן. לאבא אבן היה מגע עם הרוח. ותראי לאן הגיע".

•

אלי לנדאו חצה קווים. על מתי, איפה, למה – הוא לא מוכן לדבר. קשה לו. חסום לו. "ואף אחד פה לא יהיה הפסיכולוג שלי", "ואף אחד פה לא יפשיט אותי". ואם אני בכלל רוצה לדעת או כשהוא נולד לא היה אבא במשפחה. לא היה אבא. היתה אמא שגידלה ילדים ברחוב בלפור בתל־אביב. אז מהז הוא צריך שעכשיו כולם יגידו שאת כל הדרך הוא עשה בגלל שהוא יתום? זה רק מה שחסר לו עכשיו? שיתחילו לנדנד את הראש ברחמנות מצד לצד כשמדברים עליו?

"אחד הויכוחים שיש לי עם אשתי זה כשהיא אומרת: אתה לא רוצה פסיכולוגים, לא רוצה שיחטטו בך, לא רוצה שיסבירו לך. ואני אומר לה: ליאורה, מה שהיה היה. עכשיו נלך הלאה".

> *"אני רוצה כאן עבודת פסיפס בכניסה, שהקהל ייראה בעיניים. למשל שני שוורים שנילחמים אחד בשני. שיהיה כוח. שיהיה קרב".*

הילד אלי לנדאו גדל בחפציבה. נקודה ייקית בקיבוץ המאוחד ששמרה על טונים מרכז־אירופיים סולידיים. אפשר לדמיין איך מרגיש ילד חוץ שמסתובב בין השבילים המכושמים של הקיבוץ, שם אנשים מחליפים שלום בגרמנית, מקשיבים לבטהובן, מצטטים את שילר ועובדים את האדמה.

תן תמונה של צומת?

"כשהייתי [illegible] ארבע־עשרה עמדתי מתחת לעץ על שביל רחב ידיים בחפציבה. עמדתי לבד. והסתכלתי על המקום שבאתי לחיות בו, ולא היה לי עם מי לדבר. אני לא אשכח את זה. הנקודה הזאת היתה בשבילי צומת בחיים".

והיחסים עם הילדים בקיבוץ?

"אני זוכר סצינה חזקה שבה חטפתי מכות רצח מקבוצת ילדים. לקח זמן עד שהם הבינו שאני לא מהחוטפים. אני מהמחטיפים".

למה זה מביא, כשבאים מקרקעית החיים?

"זה מביא לזה שאתה יותר נותן מאשר מקבל. יותר נאבק ונלחם מאשר נח. ומה שאחרים משיגים בקלות אתה משיג בקושי, ואז – כשאתה משיג – הסיפוק יותר גדול. זה תורם את הנחישות. את הכוח למטר האחרון שבו אתה נשאר בלי אוויר".

היבלות כבר משופשפות?

"היום הכלים שאני מתמודד בהם מול בעיות יותר הוגנים ויותר צודקים".

בחרת בפוליטיקה. מה שווה הפוליטיקה, ממה אתה מתפעל?

"פוליטיקה שווה הרבה כוח. אני מתפעל מהיכולת של השלטון לשלוט".

מה אתה עוד חייב לעצמך בסעיף האגו?

"לטפס על ההר ולהשקיף ממנו. כשמשה עומד בראש ההר, האחרים עוסקים בעגל".

יש גבול לאמביציה? אתה עכשיו במטר האחרון?

"אין גבול. השמיים הם הגבול".

אתה מספר איך סחבת זקנים מבית האבות שנפגע בשריפה. מה עשה לך המפגש עם הזקנים?

"דווקא לעשות חותמת יותר חזקה".

•

לשולחן של לנדאו מובא המשפט: "...מתקבל רושם ברור לחלוטין שמדינת ישראל היא מדינה של האזרחים היהודים שלה ופחות של האזרחים הלא יהודים שלה". משפט שכתב ד"ר להסטוריה בשם גיורא קולקה. לנדאו מקמט את המצח, חושב רגע, ואומר: "ונניח שהוא צודק, הדוקטור, למה הוא לא מדבר על מה שקורה בין יהודים לבין עצמם. מאז שהליכוד עלה לשלטון הבוסיזם הפטרוני כלפי שיכבה מסויימת באוכלוסייה ירד".

לא על זה אנחנו מדברים. אנחנו מדברים על ניסוחים שמסתובבים בארץ: זה שערבים הורגים יהודי מתוך תאוות רשע בלתי מרוסנת, ויהודים, את הערבי הורגים מתגנה עצמית?

"אני אדבר איתך על מה שאני רוצה ולא על מה שאת רוצה. הדוקטור שלך מודאג יותר מהמיעוטים מאשר מהיהודים. אז מה אם הדוקטור אמר. יצרים של אנשים חזקים יותר ממשפטים של אקדמיות".

מה יותר חזק אצלך, בתור פוליטיקאי, בתור בן אדם, כושר ההישרדות או מימוש האידיאולוגיה?

"העיקרון הוא לחיות".

על איזה עיקרון אתה מקפיד בהרצליה?

"כשמטילים על אדם אחריות, הוא לוקח אחריות".

אמרת משפט: "היחיד יוצר את הדפוס". מה יותר חשוב, לדעתך, המדינה או הפרט ששומר על עצמיותו מה היה למשל עם אנשים ששפטו לא אוהבים במוך סדר וניקיון?

"לפרטים יוצאי־דופן יהיה קשה מאוד לחיות איתנו. הם לא יוכלו להיות איתנו. את יכולה לבוא להגיד לי – אדם רוצה לחיות איך שבראש שלו. אדם גם רוצה לעשן סמים. אז מהז".

פרופסור ישעיהו לייבוביץ אמר שבעוד 20 שנה יכניסו אנשים במוחו לחסגר.

"ליבוביץ הוא פילוסוף שבכל פעם שאני שומע את דבריו אני קופץ ממקומי כנשוך עקרב, אבל אני קורא אותו כי הוא נותן לי חומרים להתמודד איתם. אני מתייחס אל האיש כאל משוגע איש הרוח".

אפשר לשאול מה האידיאה שלך?

"כבר אמרתי שאגיד את זה אחרי הבחירות".

אתה איש ציבור שרוצה להיבחר, ולאנשים יש הזכות לדעת מה אתה חושב. על אופן הביצוע אתה לא רוצה לענות. לפחות ספר על האידיאה.

"לפי דעתי האידיאה היא עם שיש לו ביטחון. ואת האידיאה. שאנחנו נהיה עם שחי בביטחון".

שלושה ימים יחד והטון המתמשך שלך שומר על קצב נחרץ, לא מתלבט, לא נבוך, לא מסקני?

"אני לא מתלבט בציבור. החוכמה של מנהיג היא בהפעלת אנשים. בחיים הציבוריים אתה מטרת נקודה. מביטים בך, מחכים למוצא פיך, להחלטות שלך. זה מחייב אותך".

אלי לנדאו משתמש במלה "המונים". לא שותף לגישה הכסיסית שנותנת כבוד לציבור כפרטנר. "אם אני אתלבט עם הציבור" הוא אומר, "אני גם יכול ללכת להתפלל בבית־כנסת. צריך להחליט ולחתוך".

•

ארבעה ימים לפני הפאנל.

שבת בבוקר. בית פרטי מאוד בהרצליה פיתוח. בן שגומר קורס קצינים. אשה שהולכת עם חברה לים. לנדאו שנועל נעלי התעמלות בדרך למפלגה. "ביום בו יבחרו את רשימת מועמדי הליכוד לכנסת", אומר לנדאו, "מתקיים גם טכס סיום קורס הקצינים של הבן שלי. מה את חושבת יותר חשוב לי? לאיפה את חושבת אני אלך?"

אל תמכור לי את האבהות החמודה המיוללת הזאת. הרי אתה יודע שתקפוץ עם הזולוו בין שתי הזירות ולא תפסיד דקה אחת מתאקשן של הבחירות.

לנדאו צוחק צחוק גדול. "אז ניסיתי לעבוד עליך, אז מה?"

ליאורה, בעלת מקצוע בנושא סרטים, מציעה זוויות צילום. לנדאו מסתכל עליה, שואל: "מותק, את רוצה להצטלם איתי?" "לא", היא עונה לו. "אז תורה רבה על העצות, סעי לך לים, אני אסתדר לבד".

משפט עם מבט קרימה: בחמש עשרה השנים הבאות תהיה לי השפעה על ככה וככה מגזרי חיים. עובדה. תראי מה קורה כאן בהרצליה.

לנדאו, אני אומרת לו בין החיוך לקפה, ביום שאתה תיבחר לקבינט אני קונה כרטים טיסה החוצה.

לנדאו לא מתרגש. "ממילא לא ישמעו את הקול הקטן והשפוי שלך", הוא מחזיר, "קחי את הילדים וסעו למקום יפה".

גילי מוסקונה־לרמן

אלי לנדאו (מימין) בחזית המצרית, במלחמת יום הכיפורים. עבר של כתב צבאי.

חיים ואוהבים

פויה, בזק

יותר מדי אנשים אמרו לי השנה שאינם מוצאים את שמי במדריך הטלפונים. חיפשתי וגיליתי את הסיבה: אני מופיעה שם כ"אבידר־אטינגר תמר", וזה משבש כביכול את מיקומי לפי סדר הא–ב. אי לכך צלצלתי ליחידת המדריך ב"בזק" וביקשתי שהרישום יהיה כפי שהיה כל השנים: אבידר תמר.

"לשם כך, גברתי, את צריכה להביא אישור מבעלך", היתה התשובה הבלתי־תיאמן מעבר לקו. נזכרתי בימי ה"פתק מההורים" של גן הילדים... כשהתאוששתי – טענתי: אבל בעלי מופיע במדריך הטלפון בשמו הוא, ואני אדם בזכות עצמי ורוצה להמשיך להופיע שם בשם שלי, כפי שהופעתי כל השנים.

"כל הכבוד. אבל בלי מתן רשות ממנו לא נעשה את השינוי" – כך בזק.

הויכוח נמשך עם נימוקים שבושה להעלותם על הניר – וללא הועיל. בהמשכו הוברר כי כאשר הבעל מבקש לעשות שינוי ברישום שמו – אין הוא צריך אישור ממני. חשבתי שאני מתפוצצת. והרי כאן אין לך עסק עם דיני אישות המפלים אותנו לרעה. כאן יש לך עסק עם טמטום.

סופו של דבר? ביקשתי ממנו רשות. אז רציתי שתדעו שאילמלא הלחות הבלתי־נסבלת של החיים הייתי עושה מלחמה, אבל בתנאים הקיימים – נכנעתי לבזק. את המלחמות אעשה בחורף.

איזה חום

ישנן חברות, כמו הבנק העולמי, האוסרות על עובדיהן לחתום על עיסקות משך 24 שעות הראשונות לאחר טיסה טראנס־אטלנטית. כאן צריך להנהיג זאת לגבי כל מי שסובל מתסמונת הליאוגוסט: חום גוף חיצוני בלתי־פוסק, עור לח תמידי ורצון לחזור מן החוץ הביתה, למקום מבטחים. הדירה אל מקלחת ומזגן ואפס מעשה.

ידידה שלי, המשתכרת לא מי יודע כמה, סיפרה לי שהיא מיזגנה את כל ארבעה חדרי דירתה והיא אינה מוותרת על הפעלת כל המזגנים בשעות היום. "מאז העברתי את המיזוג מסעיף 'חשמל' לסעיף 'בריאות' – אני שקטה. זו היתה החלטה נכונה".

השאלה היא איך חיינו בארץ האבות לפני היות המזגן? הרי איני זוכרת שאי פעם התלוננו על החום הבלתי־נסבל. קיבלנו אותו בהמון סובלנות ובלי הבעת פנים כל – עד מתי, אלוהים, עד אנה. בקורסים של הקיץ הריצו אותנו מדריכי "ההגנה" כג'בלאות ובשדות הקוצים, הרוותנו לחמנו כמדריכים תחת השמש הקופחת, וכאשר גידלנו ילדים קטנים – ישבנו בלילות הקיץ במרפסות עם אבטיחים ולא דיברנו על החום הגדול שבטח היה עימנו בדיוק כמו שהוא עימנו היום.

כה מכביד, אוף, כה מגדגר... כאשר מתכנסים בחדר אחד יותר מחמישה אנשים – נעשה מחניק. בשקט לא בא בחשבון להתארח בשפלת החוף בדירה ללא מיזוג. לא שלא עושים זאת, אבל – עושים בקיצורים ומנגבים זיעה. ואם יש גינה יוצאים החוצה כדי לגלות כי שם גרוע יותר. ואז נסתם לכם השכל והדבר הכי מבריק שיוצא לכם מהפה זה: אוף החום הזה, אף שנה לא היה כך.

לא מדוייק. אל תשכחו את הקיץ של השנה שעברה. היה קשה יותר. נחמה פורתא.

תבשיל צמרתי

הסטאטוס. הה, כמה שהסטאטוס חשוב לחברתי מן הצמרת. היא מתחברת בעיקר עם נשים מן הרמה שלה, כאלה ש"עשו את זה", שהגיעו גבוה בסולם, שמורידות הוראות לכל מיני עוזרים מהטלפון במכונית הקאדילאק הכסופה שלהן ברוכן אל ומן המשרד הצמרתי שלהן.

כמובן שמדובר בחברתי האמריקנית שמנסה כבר כמה שנים לשכנע אותי להצטרף אל ה"פורום" – קבוצת נשים בעלות תפקידים גבוהים, כל אחת בתחומה: יחסי ציבור, בנקאות, ניהול חברות, עתונות. הן מתכנסות אחת לחודש־חודשיים בחוות כריאות כלשהי בחוף המערבי של ארה"ב, ומשתדלות להסיר מעל פניהן את מסכת החשיבות והנפיחות העצמית. אולי זה מלווה גם בשיחות יזומות, בסרנאות, בדינאמיקה קבוצתית.

לא טרחתי לחקור ולשאול, מפני שתמיד השבתי בשלילה על ההצעה להצטרף לפורום, למרות הסקרנות. אבל מה לי ולכל זה. שלא לדבר על סיבה חומרית, שמשום מה אין אני מעלה אותה בפני חברתי: ההוצאה בת אלפי הדולרים הכרוכה (מצידי) בכל פגישה חברתית מעין זו.

עתה, כשפגשתי את חברתי, היא היתה עדיין חמה מההתכנסות האחרונה של הפורום: "הפעם נפגשנו בדנבר, קולורדו, בבית הקיץ של אחת החברות". סיפרה. "ארבע קומות – לא בעיה. שכרנו חברת קייטרינג וכל ארוחה היתה חגיגה. נחנו, קשקשנו, צחקנו, גילינו סודות, הבאנו מורה לריקוד והעיקר – הטלפון לא הטריד אותנו. דאגנו שאיש לא ידע היכן אנחנו מסתתרות, אלא במקרה חרום.

"והנה, באחת הארוחות גילתה לנו אחת החברות – העורכת הראשית של הירחון working woman (עתון טוב ומצליח – ת.א.), שהמומחיות הקולינארית שלה היא מרק עוף וכופתאות מצה. מיד החלטנו על מבצע משותף: המרק הנ"ל. הלכנו לסופר הקרוב, קנינו את המצרכים ולמדנו ממנה איך מכינים את מרק הנפלא הזה. כן, היא היהודיה היחידה בינינו. ואז גם שמעתי את הסיפור על מרק העוף של גולדה מאיר. ופתאום אנחנו, לא להאמין, נשים שכל אחת מגלגלת מליונים, נשים שכבר מזמן שכחו איך נראים הכיריים במטבח – מצאנו עצמנו מחליפות מתכונים ורושמות רשימות ומחליטות שאת המפגש הקרוב של הפורום אנחנו מקדישות לעניין הזה. כל אחת תכין את התבשיל שלה. את לא חושבת שזוהי תורה אל הבסיס? ובכלל, מה דעתך לבוא למפגש הפורום שלנו בפאלם ספרינגס? פעם סיפרת לי על הטשולענט שלך. זה ישגע את הבנות. אז את באה, נכון?"

כן, פמיניזם

העיתונאי שאול אברון, שעד היום איני מצליחה לפענח את פשר המטמורפוזה שעברה עליו מאז עבר מ"מעריב" ל"חדשות" (ופה הוא היה כתב כלכלי; שם הוא כתב המתרכז בהנאות החיים, מה שניכר עליו) – הצליחה להקפיץ אותי מן הספה כשקראתי ב"חדשות של שבת" את המלים שלו: "גילה ניראה עליה", שנכתבו על אשתו של מטיף הדת ג'ימי סוואגארט.

מה פשר הדבר, שאול. והרי זו אשה שיש לה כבר נכרים בני 9־8. לאיזה נס ציפית כאן?

מדוע אין כותבים על גבר כמו ג'ימי סוואגארט כי "גילו ניראה עליו"? מדוע להכניס לנו תמיד את העלבון נוסח "שרידי יופיה ניכרים על פניה" – בעוד איש אינו כותב את המשפט התמוה "שרידי יופיו ניכרים על פניו"? מדוע רק לנו מגיע "הגיל עשה בה שמות" ולא "הגיל עשה בו שמות"?

אני לא מצפה לנסים כשאני הולכת לדאיין סבתא, ואפילו המנתח הפלסטי גיהץ את פניה. וכי אתה משלה את עצמך שהגיל אינו ניראה בשל כך? והרי מבע העיניים מסגיר הכל. ונניח שמישהי ניראית "בהתאם לגילה" – אז מה יש פה לציין. והרי היא הרוויחה ביושר כל קמט בפניה וציטטה של סימון סניורה המנוחה). ולאחר החוויות הקשות שעברה אשתו של ג'ימי סוואגארט שעשה לה בושות עם הזונה ההיא במוטל בניו־אורלינס, ניראה אותך, שאול, ממשיך לחייך ולהיראות לא בהתאם לגילך. ואגב: הגברת סוואגארט היא אשה נאה מאוד, לדעתי.

לא כותבים על הטבעי אלא על כל מה שהוא על־טבעי. ואם כבר מחליטים לחלק לנו ציונים על תוצאות המלחמה שלנו בטבע – תחלק גם לעצמכם, ואז תבינו שהעסק הזה בכלל לא פייר.

על החתום: אשה שגילה לא ניכר עליה (בבוקר, לפני הנהיגה בפקקים בחודש אוגוסט ולפני יום העבודה שאיננו נגמר אלא בלילה).

תמר אבידר

אריה כבן־זוג, לביאה כבת־זוג

האריה הוא טיפוס נדיב ואבירי, טוב לב, חם ואוהב, הוגן ונאמן. לכאורה – בן זוג אידאלי. וכי מי תירדוש יותר? אלא מה – יש לו, לאריה המצוי, תכונה בסיסית אחת המורידה את ערך מניותיו כבן זוג במידה משמעותית: רגישותו, יכולת הזדהותו עם הזולת – שואפת לאפס. הוא לוקה בתסמונת: "אני המלך, אני הכל יודע והכל יכול; ומי שפועל או חושב בניגוד לדעתי או לטעמי – הוא טיפש או סוטה או שניהם".

וכאן שורש הבעיה: הדריות, אותה שותפות משלימה של דעות, רעיונות ועשיה – אינה נכללת באוצר מושגיו של האריה. הוא יודע מה טוב לכולם, ולכן הוא הקובע, הוא המחליט, הוא המנחה ואילו את הנשמעת, את המקבלת ואת המבצעת... לטובתך. אם אכן תעמדי בציפיותיו, הוא יפרוש עליך חסות, ירעיף עליך מתנות ויטפל בך במסירות; ולא – ישפוך עליך קיתונות של ביקורת ועלבונות. משיגמור לשחוק אותך עד דק – הוא יסלח לך וישוב להיות נחמד... ולא יבין מדוע את פגועה: שהרי הוא כבר גמר לכעוס, או מה לך כי תתלונני?

במסגרת סינדרום המלכות, אריות רבים מפתחים חרשות סלקטיבית לדברי רעיותיהם. שהרי אם אמרת דבר העולה בקנה אחד עם דעותיו – ממילא אין דברייך ראויים להשמע. ולכן מה הטעם בהקשבה?

האריה הוא שוביניסט, בין אם נראה עליו הדבר, ובין אם לאו. אל "האשה הקטנה" הוא מתייחס בעליונות אוהדת, גם אם היא חכמה, חזקה ומוצלחת ממנו. אם ברצונה לשמור על מסגרת הנשואים ועל אווירה טובה – עליה להסתיר את עוצמתה, להעלים מפניו את עצמאותה ולהחביא את אישיותה מאחורי מסך עשן סמיך של מחמאות. ויכולת הקיבול של האריה לקליטת מחמאות היא אין־סופית. האיש מאמין לכל מלה טובה הנאמרת עליו, בין אם היא משקפת את המציאות ובין אם לאו, ומומלץ לנצל עובדה זו.

התכונות שהוזכרו לעיל (נדיבות, שליטה, שוביניזם וחוסר רגישות) באות לידי ביטוי גם בהתנהגותו המינית של האריה. גם כאן הוא חייב להפגין עליונות ושליטתה. היה מי שהשווה אותו (מבחינת הביצוע המיני) למכונית חיפושית, החשה צורך כפייתי להפגין את עוצמתה ע"י עקיפת והשגת כל הרכבים האחרים על הכביש. הוא מגלה עניין רב בכל חומר תאורטי ובאביזרים השונים הקשורים למין. הוא קורא ספרות פורנוגראפית ומדעית על הנושא ולומד אותו בעיון. כביצועיסט, הוא מיישם בקפדנות כל מה שלמד... ובהצלחה לא מבוטלת. יחד עם זאת, כדרך־כלל חסרה הקליטה הרגשית את הפארטנרית, ואותה היענות ספונטאנית לצרכיה המאפיינות את המאהב הרגיש באמת.

רוב האריות מאמינים באגדה שעוצמתם המינית תבטיח להם שליטה מוחלטת בבנות זוגם. התופעה של אריה, ביצועיסט מעולה, המפסיד את בת זוגו לתת־ביצועיסט בעל רגישות גבוהה – אינה נדירה, והיא מותירה את האריה הנטוש בהלם ובתחושת מרירות קשה: העדפת רגישות על ביצועים היא מעבר להבנתו.

באופן מוזר ביותר, האריה מסוגל לגלות רגישות מפתיעה – בעיקר בין זרים וסתם מכרים, מקום שם הוא חייב לכבוש לעצמו מקום של כבוד, במרכז. אך בין אלה שאצלם מקומו מובטח – הוא חוזר להתנהגותו הטבעית: השליט הנדיב, המנהל את חיי נתיניו... לטובתם.

הלביאה היא טיפוס שונה במקצת. גם היא זקוקה לשליטה, אך במידה פחותה מהגבר. היא אינה חייבת להוכיח את שליטתה במשך 24 שעות ביממה, אך היא אינדיווידואליסטית הזקוקה לאלמנט של דינאמיות ודראמה בחייה ואינה נוטה להיות ממושמעת ולקבל מרות.

הלביאה זקוקה להכרה ולהערכה. אם לא תוכל להוכיח עצמה בעבודה או בפעילות חברתית כלשהי – היא עלולה להקדיש עצמה לניתוב ועיצוב משפחתה. בדומה לבן מזלה, גם היא יודעת מה טוב בשבילם, כיצד עליהם לנהוג ומה עליהם לעשות. היא נוטה, באופן טבעי, לתפוס שליטה על בן זוגה, לקבל החלטות ולהכתיב מהלכים. אך אם הוא נכנע לה – היא תאשים אותו בחולשה, למרות העובדה שהיא מי שלא נתנה לו צ'אנס להיות חזק. מאידך, אם יעלה בגורלה גבר חזק ושתלטתן ממנה – היא תחוש מוגבלת ואומללה. הלביאה זקוקה לגבר שלא תוכל להכניעו, אך מצד שני עליו להעניק לה אהבה והערכה ולאפשר לה לפעול ולהתפתח לפי דרכה המיוחדת.

אצל רוב הלביאות, ההתפתחות המינית מקדימה את ההתפתחות הרגשית. כבר בגיל צעיר מאוד היא מקרינה מיניות, וגברים נמשכים אליה כדבורים אל הצוף. עובדה זו מחניפה לאגו שלה ומעניקה לה תחושת כוח. עם הזמן היא לומדת להשתמש בסקס־אפיל שלה לקידום ענייניה.

יחד עם זאת, גבר שזוכה בלביאה כבת זוג – זכה לרוב בטוב, בתנאי שידע כיצד לנהוג בה. שכן היא נדיבה ונאמנה, יציבה ועקבית ברגשותיה ומעמידה את המשפחה בראש מעייניה.

והנה מספר המלצות לאלה מכן הנשואות או העומדות להינשא לבן מזל אריה:

1. התפעלי ממנו. אל תחששי להגזים במחמאות: הוא לא יבחין בהגזמה.

2. אל תתווכחי איתו ואל תנסי לשכנע אותו הוא ממילא לא יקשיב לך.

3. אם עשית מעשה בניגוד לרצונו והוא תופס אותך בקלקלתך – התגונני בפסקי אונקיים.

4. שחררי אותו מטיפול במטרדים הקטנים של חיי היום יום. האריה נועד לגדולות בלבד.

5. חיי ממושמעתו את האישיות שלך הפגיני במקומות אחרים. אין מקום לשני אח"מים באותה משפחה.

רות אלי

תחזית לשבוע שבין 12 ל־18 באוגוסט

אריה
(23 ביולי עד 22 באוגוסט)
השיפוט שלכם במיטבו עכשיו בענייני קניות, ואתם עתידים למצוא דרכים להגדלת ההכנסה. אתם מקסימים את סביבתכם, ותוכלו לנחול הצלחה רבה ביחסים עם המין השני. עם זאת, כדאי להיות דיסקרטיים.

בתולה
(23 באוגוסט עד 22 בספטמבר)
יתכן שתצטרכו לערוך שינויים קלים בתוכנית הקשורה בקריירה, אך באופן כללי העניינים מתנהלים כשורה. הקסם האישי שלכם יקנה לכם חברים חדשים, וזה זמן טוב לרומנטיקה. הבטחון העצמי שלכם גבוה עכשיו.

מאזניים
(23 בספטמבר עד 22 באוקטובר)
בימים אלה יהיה עליכם לעמוד בהתחייבויות חברתיות. נוסף על כך, אתם נכנסים לתקופה של חגיגות, ובתקופה הקרובה תרבו לעסוק בעניינים מנטאליים. בדיקת נושא הקשור לעבודה תשפר את עמדתכם.

עקרב
(23 באוקטובר עד 21 בנובמבר)
הישמרו מפני נטיה להפריז בשימוש באשראי. זה זמן מצוין למפגשים חברתיים, וצפויים לכם בילויים נעימים – הקפידו להיענות להזמנות. בענייני הקריירה מצבכם הולך ומשתפר, המשיכו בדרך זו.

קשת
(22 בנובמבר עד 21 בדצמבר)
תוכנית הקשורה בקריירה מרגשת אתכם מאוד, והשבוע תשקדו על הגשמתה. האישיות שלכם מועלת לטובתכם במגעים עם הסביבה. זה זמן טוב גם לעניינים פיננסיים. כדאי לקבוע עכשיו ראיונות עם הממונים.

גדי
(22 בדצמבר עד 19 בינואר)
הצעה להשקעה או לעסקים טעונה בדיקה נוספת. את השבועות הקרובים כדאי להקדיש להדבקת הפיגורים בהתכתבות. תוכלו לצפות לשיחות מעניינות עם חברים, ואתם עשויים לקבל עכשיו עצה טובה.

דלי
(20 בינואר עד 18 בפברואר)
מקור הכנסה חדש יזדמן לכם בקרוב. ביקור של ידידים יסב לכם ולשותפיכם תועלת מרובה. שמרו על קשר הדוק. בני זוג יקבלו עכשיו החלטות חשובות בעניין השימוש בכספים המשותפים. אל תרבו בביזבוזים.

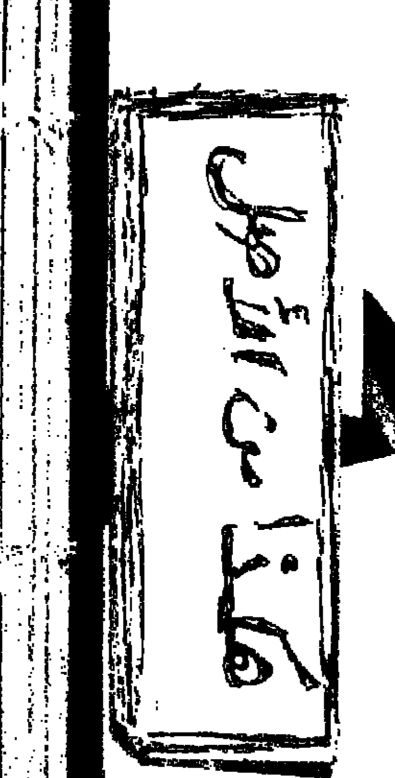
דגים
(19 בפברואר עד 20 במארס)
השבוע ובחודש הקרוב תבלו יותר ויותר זמן עם שותף. בתחום העסקים צפויות התפתחויות מעניינות. בעבודה – תזכו עכשיו להכרה הראויה. שיחה בארבע עיניים תעמיק את היחסים עם בן הזוג. הדגישו את הרומנטיקה.

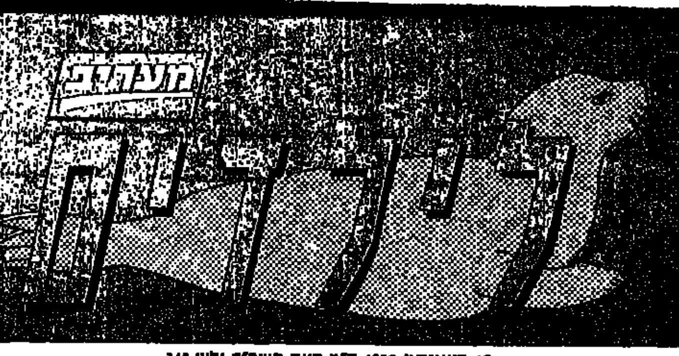
טלה
(21 במארס עד 19 באפריל)
החשיבה שלכם אינטואיטיבית עכשיו בעניינים הקשורים בקריירה. אתם עשויים להביא הביתה עבודה, או לעסוק בפרוייקט עשה־זאת־בעצמך. באופן כללי, בימים אלה צפויות תוכניות חדשות רבות בתחום העבודה.

שור
(20 באפריל עד 20 במאי)
השבוע תוכלו להגיע להבנה משמחת עם הנפש האהובה. ימים אלה יוקדשו להנאה ולבילויים, לצד עיסוק בתחביבים. תוכלו גם לפתור בעיה שהציקה לכם במישור הביתי. בידקו דרכים חדשות לשימור ההכנסות.

תאומים
(21 במאי עד 20 ביוני)
היחסים עם ידיד מסוים עלולה להיות השבוע עוממת־נפש, אך עם בן הזוג תוכלו לבלות עתה רגעים נעימים. זה הזמן להיות מאוד גלויים. בימים אלה אתם עתידים לקבל החלטה חשובה בקשר לבית.

סרטן
(21 ביוני עד 22 ביולי)
השבוע אתם יצרניים מאוד בעבודה. הכנסתכם עתידה להשתפר, ותוכלו ליטול על עצמכם משימה חדשה. השבוע ובשבועות הקרובים צפויות נסיעות רבות. אתם מיטיבים עתה להביע את רעיונותיכם.

12 באוגוסט 1988 כ"ט באב תשמ"ח גליון 348

עריכה בת דורה בר עריכה גראפית חווה עילם

הַתַּקְלִיט שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הַכֹּל

תָּאֲרוּ לְעַצְמְכֶם לְרֶגַע שֶׁהַיִּיתֶם יְכוֹלִים לָקַחַת אֶת כָּל הַסְּפָרִים, הַחוֹבָרוֹת, הַתַּקְלִיטִים, קַלְטוֹת הַקּוֹל (קַלֶּטֶת־קַסֶּטָה) וְקַלְטוֹת הַוִּידֵאוֹ שֶׁלָּכֶם וּלְהַעֲבִיר אֶת תְּכוּלָתָם אֶל תַּקְלִיט אֶחָד בּוֹדֵד. וּבְכֵן, חֲבֵרֶ'ה, שְׁנַת 2018 יִהְיֶה הַתֵּאוּר הַדִּמְיוֹנִי הַנַּ"ל כְּבָר בִּגְדַר מְצִיאוּת.

בְּתַקְלִיט אֶחָד, שֶׁכָּל גָּדְלוֹ אֵינוֹ עוֹלֶה עַל גָּדְלָהּ שֶׁל מַרְצֶפֶת רְגִילָה (20 ס"מ x 20 ס"מ), נִתָּן יִהְיֶה לְאַחְסֵן כַּמּוּת אַדִּירָה שֶׁל אִינְפוֹרְמַצְיָה. אִינְפוֹרְמַצְיָה זוֹ תוּכַל לִהְיוֹת מִלִּים כְּתוּבוֹת, אִיּוּרִים וְצִיּוּרִים, צִלּוּמִים, קוֹלוֹת וּתְמוּנוֹת נָעוֹת. כַּמּוּת הָאִינְפוֹרְמַצְיָה הַנִּתֶּנֶת לְאַחְסוּן בְּאוֹתוֹ תַּקְלִיט, שֶׁכָּל עָבְיוֹ לֹא יַעֲלֶה עַל חֲצִי ס"מ, תִּהְיֶה כֹּה אַדִּירָה עַד שֶׁלֹּא נִצְטָרֵךְ עוֹד לְהַחְזִיק סְפָרִים, תַּקְלִיטִים וְקַלְטוֹת בַּתַּבְנִית הַמְּקֻבֶּלֶת עָלֵינוּ כַּיּוֹם. בִּמְקוֹם מֵאוֹת הַסְּפָרִים שֶׁבְּבֵיתֵנוּ וּבִמְקוֹם כָּל הַתַּקְלִיטִים וְהַקַּלְטוֹת נוּכַל לְהַחְזִיק אֶת אוֹתוֹ תַּקְלִיט לֹא גָּדוֹל, שֶׁיָּכִיל אֶת כָּל הַתַּקְלִיטִים, הַקַּלְטוֹת וְהַסְּפָרִים גַּם יַחַד. אֶנְצִיקְלוֹפֶּדְיוֹת, תּוֹסָפוֹת לְעִתִּים כַּמָּה מְדַפִּים כָּל אַחַת, סִפְרֵי קְרִיאָה מִסּוּגִים שׁוֹנִים, כִּתְבֵי עֵת, קַלְטוֹת שֶׁל זַמָּרִים שׁוֹנִים, שֶׁל הַרְצָאוֹת, קַלְטוֹת וִידֵאוֹ הַכּוֹלְלוֹת בְּתוֹכָן סִרְטֵי קוֹלְנוֹעַ, שִׁירִים וְסִדְרוֹת טֶלֶוִיזְיָה, כָּל אֵלֶּה מַצְרִיכִים מָקוֹם רַב בְּדִירָה לְאַחְזָקָתָם. בִּשְׁנַת 2018 נִתָּן יִהְיֶה לְאַחְסֵן אֶת כֻּלָּם בְּאוֹתוֹ תַּקְלִיט. הַצֹּרֶךְ בְּמָקוֹם רַב לְאַחְסוּן הָאִינְפוֹרְמַצְיָה הַמִּלּוּלִית, הַקּוֹלִית וְהַחֲזוּתִית יֵעָלֵם.

כְּשֶׁתִּרְצוּ לִרְכֹּשׁ לְעַצְמְכֶם בִּשְׁנַת 2018 סֵפֶר, חוֹבֶרֶת, קַלֶּטֶת מוּסִיקָה אוֹ קַלֶּטֶת וִידֵאוֹ, תּוּכְלוּ לְבַצֵּעַ זֹאת בְּדֶרֶךְ שֶׁתִּהְיֶה שׁוֹנָה בְּתַכְלִית מִזּוֹ שֶׁל יָמֵינוּ. לֹא תִּצְטָרְכוּ כְּלָל לִרְכֹּשׁ סֵפֶר הֶעָשׂוּי, כִּמְקֻבָּל בְּיָמֵינוּ, מִנְּיָר אוֹ קַלֶּטֶת הָעֲשׂוּיָה מִפְּלַסְטִיק וּמִסֶּרֶט מַגְנֵטִי הָעוֹבֵר בֵּין שְׁנֵי גַּלְגַּלִּים. בִּמְקוֹם זֹאת יִהְיֶה בְּאֶפְשָׁרוּתְכֶם לְהַגִּיעַ לַחֲנוּת הַמַּתְאִימָה עִם אוֹתוֹ תַּקְלִיט וּלְבַקֵּשׁ אֶת מְבֻקַּשְׁכֶם. לְאַחַר שֶׁתַּנִּיחוּ אֶת הַתַּקְלִיט שֶׁלָּכֶם בְּתוֹךְ מִתְקָן מְיֻחָד, יְחַפֵּשׂ מַחְשֵׁב הַחֲנוּת אֶת, הַסֵּפֶר שֶׁבִּקַּשְׁתֶּם. לְאַחַר שֶׁיְּאַתְּרוֹ יַעֲבִיר אֶת תְּכוּלָתוֹ אֶל הַתַּקְלִיט שֶׁלָּכֶם (וְזֹאת, כַּמּוּבָן, לְאַחַר שֶׁבִּצַּעְתֶּם אֶת הַתַּשְׁלוּם בְּעַד אוֹתוֹ סֵפֶר. אוֹתוֹ תַּהֲלִיךְ יֵעָשֶׂה גַּם עִם קַלֶּטֶת קוֹל אוֹ קַלֶּטֶת וִידֵאוֹ שֶׁתְּבַקְּשׁוּ, אוֹ עַל כָּל אִינְפוֹרְמַצְיָה אַחֶרֶת.

הַתַּקְלִיט הַמְּתֻחְכָּם הַזֶּה יִהְיֶה מְצֻיָּד בְּמַצָּג מְיֻחָד שֶׁיְּאַפְשֵׁר לָכֶם לִבְדֹּק, בְּאֶמְצָעוּתוֹ אֶת תְּכוּלָתוֹ שֶׁל הַתַּקְלִיט וּלְאַתֵּר אֶת מְבֻקַּשְׁכֶם, אִם אֵלֶּה שִׁירִים שֶׁל זַמָּר זֶה אוֹ אַחֵר, אִם זֶה סֶרֶט יָשָׁן אוֹ חָדָשׁ וְאִם זֶה סֵפֶר אוֹ אַף פֶּרֶק בּוֹדֵד בְּאוֹתוֹ סֵפֶר.

הוֹדוֹת לְמִמַּדָּיו הַנּוֹחִים שֶׁל הַתַּקְלִיט נוּכַל לָקַחַת אוֹתוֹ עִמָּנוּ לְכָל מָקוֹם. הַתַּקְלִיט יִהְיֶה מְצֻיָּד בְּרַמְקוֹלִים וְלָכֵן נוּכַל לִשְׁמֹעַ בּוֹ גַּם קוֹלוֹת וּמוּסִיקָה. נוּכַל גַּם לְחַבְּרוֹ לְמִתְקָן שֶׁיַּעֲלֶה מִתּוֹךְ הַתַּקְלִיט אֶת מָה שֶׁדָּרוּשׁ לָנוּ וִיאַפְשֵׁר לָנוּ לִשְׁמֹעַ בְּאֵיכוּת טוֹבָה יוֹתֵר אוֹ לִרְאוֹתוֹ בְּצוּרָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר.

עִם תַּקְלִיט כָּזֶה מִי צָרִיךְ סִפְרֵי נְיָר וְקַלְטוֹת פְּלַסְטִיק?

יורם אורעד

לוחץ לי

לְאָבִי מֵהַכְּפָר

הֶחְלַטְתֶּם לְהַעְתִּיק מְקוֹם מְגוּרִים אֶל הָעִיר הַגְּדוֹלָה וּבָרוּר לְךָ שֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן לִקְנוֹת עַצְמְךָ בְּגָדִים וּלְהַתְחִיל לִלְמֹד. אַתָּה מֻדְאָג כֵּיוָן שֶׁלֹּא לָמַדְתָּ בַּשָּׁנָה הָאַחֲרוֹנָה וְחָסֵר לְךָ הַרְבֵּה מְאוֹד יֶדַע.

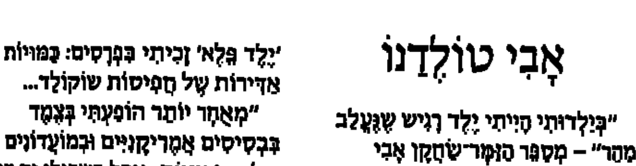
אִם כָּךְ, אָבִי, כְּדַאי לְךָ לְהִתְיָעֵץ עִם הַיּוֹעֶצֶת בְּבֵית הַסֵּפֶר הֶחָדָשׁ. אִם יְכָלְתְּךָ טוֹבָה, אוּלַי כְּדַאי לְךָ לַחֲזֹר עַל אוֹתָהּ כִּתָּה: מָקוֹם חָדָשׁ, גַּיִס חָדָשׁ, אֵין אַף אֶחָד שֶׁמַּכִּיר אוֹתְךָ. זוֹ הַהִזְדַּמְּנוּת לְשַׁנּוֹת.

דֶּרֶךְ נוֹסֶפֶת הִנָּהּ לְבַקֵּשׁ מֵהַיּוֹעֶצֶת אֶת חֹמֶר הַלִּמּוּדִים שֶׁל הַכִּתָּה שֶׁאֵלֶיהָ אַתָּה מְיֹעָד וּלְהַתְחִיל לַעֲבֹר עָלָיו בַּחֻפְשָׁה. דָּבָר זֶה יַקְנֶה לְךָ יִתְרוֹן עַל יַלְדֵי כִּתָּתְךָ וִיאַפְשֵׁר לְךָ הַתְחָלָה טוֹבָה יוֹתֵר.

בהצלחה

שָׂרָה שַׁי

גם אני הייתי ילד

אָבִי טוֹלֵדָנוֹ

"בְּיַלְדוּתִי הָיִיתִי יֶלֶד רָגִישׁ שֶׁנֶּעֱלָב מַהֵר" – מְסַפֵּר הַזַּמָּר־שַׂחְקָן אָבִי טוֹלֵדָנוֹ. "אַךְ עַקְשָׁן מְאֹד לְהַגְשִׁים אֶת מַטְּרוֹתַי. אֲפִלּוּ כְּשֶׁשָּׁבַרְתִּי אֶת יַד יָמִין, בַּתְּקוּפָה הָאֲרֻכָּה שֶׁהַיָּד הָיְתָה מְגֻבֶּסֶת, הִכְרַחְתִּי אֶת עַצְמִי לִכְתֹּב בְּיַד שְׂמֹאל גַּם לְאַחַר שְׁעוֹת הַלִּמּוּדִים. לְבַסּוֹף הִצְלַחְתִּי עַד כְּדֵי כָּךְ, שֶׁהַמּוֹרָה בְּבֵית־הַסֵּפֶר הֶרְאֲתָה אֶת ה'פֶּלֶא' לִפְנֵי כָּל הַמּוֹרִים".

אָבִי נוֹלַד בְּמָרוֹקוֹ בָּעִיר מֶקְנֶס, שֶׁכֻּנְּתָה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מָרוֹקוֹ, עֵקֶב הַדִּמְיוֹן הָרַב שֶׁבַּחוֹמָה הַמַּקִּיפָה אֶת שְׁתֵּי הֶעָרִים וְחַיֵּי הַקְּהִלָּה הַיְּהוּדִית הָעֲשִׁירִים. "בָּרְחוֹב בּוֹ גָּדַלְתִּי הָיוּ כְּ־20 בָּתֵּי־כְּנֶסֶת זֶה בְּצַד זֶה. בְּאֶחָד מֵהֶם, בְּחֶצְיוֹ, גָּרָה מִשְׁפַּחְתִּי. בֵּית־הַכְּנֶסֶת הַזֶּה בִּשְׁבִילִי גַּן יְלָדִים, בּוֹ הִסְתּוֹבַבְתִּי כְּזַאֲטוּט בֵּין הַמִּתְפַּלְּלִים שֶׁלֹּא הֵסִירוּ מִמֶּנִּי פִּנּוּקִים.

"עִם כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת עָבְרוּ רַבְּנֵי הָעִיר, כּוֹלֵל סָבִי, מְכֻבְּדֵי הַקְּהִלָּה (שֶׁאוֹתוֹ לֹא הִסְפַּקְתִּי לְהַכִּיר), בֵּין חֲנֻיּוֹת הַיְּהוּדִים, מְאִיצִים בָּהֶם לִסְגֹּר אֶת עִסְקֵיהֶם בְּמוֹעֵד פֶּן תְּחֻלַּל הַשַּׁבָּת. מִחוּץ לְכָתְלֵי בֵּית־הַכְּנֶסֶת אֵרְעוּ תַּקְרִיּוֹת רַבּוֹת בֵּין הַחַיָּלִים הַצָּרְפָתִים לַמָּרוֹקָאִים, שֶׁנִּלְחֲמוּ עַל עַצְמָאוּתָם.

"בִּשְׁעוֹת הַלַּיְלָה אָסְרוּ הַצָּרְפָתִים עַל הַתּוֹשָׁבִים לְהִסְתּוֹבֵב בָּרְחוֹבוֹת. אַךְ אָנוּ, יַלְדֵי הַשְּׁכוּנָה, הֵפַרְנוּ אֶת הַצַּו וְלֹא פַּעַם הֵם רָדְפוּ אַחֲרֵינוּ בֵּין סִמְטָאוֹת הַגֶּטוֹ הַיְּהוּדִי. לְמִי שֶׁנִּתְפַּס נָזוּ כְּעֹנֶשׁ, אֶת שְׂעַר רֹאשׁוֹ וְרַק לְמָחֳרָת בַּבֹּקֶר שִׁחְרְרוּהוּ לְבֵיתוֹ. וּגְדוֹלָה הָיְתָה בּוּשְׁתוֹ. בְּאַחַד הַמִּקְרִים, בְּעֵת מִרְדָּף אַחֲרַי, הִצְלַחְתִּי לְהִתְחַבֵּא בָּרֶגַע הָאַחֲרוֹן מִתַּחַת לִמְכוֹנִיתוֹ שֶׁל אָבִי, כְּשֶׁהַחַיָּלִים מַמְשִׁיכִים לְהִסְתּוֹבֵב בַּשֶּׁטַח וּמַשְׁאִירִים אוֹתִי רוֹעֵד מִפַּחַד, וְנַעֲלֵיהֶם מִתְרוֹצְצוֹת סְבִיבִי.

"שְׁאָר מִשְׂחֲקֵי יַלְדוּתִי הָיוּ פָּחוֹת מְסֻכָּנִים. צַעֲצוּעִים לֹא חָסְרוּ לִי, כִּי אָבִי הָיָה סוֹחֵר בְּצַעֲצוּעִים מְעֻרְפֶּלֶת. לַמְרוֹת זֹאת אָסַפְתִּי בְּקַפְּדָנוּת כְּכָל הַיְּלָדִים 'גּוּגוּאִים' (גַּלְעִין הַמִּשְׁמֵשׁ) אוֹתָם הָיָה צָרִיךְ לְהַשְׁחִיל מֵרָחוֹק בִּזְרִיקָה אֶל פֶּתַח צַר שֶׁחֻתַּךְ בְּקֻפְסַת נַעֲלַיִם. מִי שֶׁהִצְלִיחַ הָיָה אוֹסֵף אֶת כָּל שְׁאָר הַגּוּגוּאִים שֶׁהָיוּ מְפֻזָּרִים מִסָּבִיב, וְכָךְ בֵּן רֶגַע מִתְעַשֵּׁר...

"הָיִיתִי תַּלְמִיד סַקְרָן, שֶׁאָהַב בִּמְיֻחָד אֶת שִׁעוּרֵי הַתַּנַ"ךְ, בַּעֲלֵי הַסִּפּוּרִים הַמְרַתְּקִים. בִּשְׁבִילִי הָיָה זֶה כְּמוֹ סֶרֶט, כְּמוֹ – "אִי.טִי. חָבֵר מִכּוֹכָב אַחֵר".

"לֶאֱכֹל אָהַבְתִּי מֵאָז וּמִתָּמִיד. בְּיִחוּד אֶת הַמַּטְעַמִּים הַמָּרוֹקָאִיִּים שֶׁל אִמָּא, כְּמוֹ שְׁעוּעִית יְרֻקָּה עִם בָּשָׂר וְשׁוּם וּפִלְפְּלִים אֲדֻמִּים מְיֻבָּשִׁים.

"בְּגִיל 7 הוֹפַעְתִּי בְּתֵיאַטְרוֹן יְלָדִים, שֶׁמְּחַקְתִּי וְשַׁרְתִּי סוֹלוֹ וְהַקָּהָל הֵרִיעַ לִי. הִמְשַׁכְתִּי לְהוֹפִיעַ בְּפֶסְטִיבָלִים שֶׁל מוֹצָאֵי יוֹם רִאשׁוֹן (נָהוּג בְּמָרוֹקוֹ) וּבְתוֹר 'יֶלֶד פֶּלֶא' זָכִיתִי בִּפְרָסִים: כַּמֻּיּוֹת אַדִּירוֹת שֶׁל חֲפִיסוֹת שׁוֹקוֹלָד...

"מְאֻחָר יוֹתֵר הוֹפַעְתִּי בְּצֶמֶד בִּבְסִיסִים אֲמֶרִיקָנִיִּים וּבְמוֹעֲדוֹנִים אֲשֶׁר שִׁלְּמוּ פְּרוּטוֹת. אֲבָל בִּשְׁבִילִי זֶה הָיָה 'עַל הַכֵּיפָאק'. כְּשֶׁלֹּא שַׁרְתִּי הִסְתּוֹבַבְתִּי עִם הַחֲבֶרֶ'ה, מֵעֵין כְּנֻפְיָה, חִקּוּי לְאָפְנָה שֶׁל אוֹתָן שָׁנִים. מְעִילֵי עוֹר שְׁחוֹרִים, אוֹפַנּוֹעִים, כְּשֶׁאָנוּ מְנַהֲלִים קְרָבוֹת רְחוֹב נֶגֶד כְּנֻפְיוֹת מִתְחָרוֹת, וְלֹא פַּעַם נִפְצָעִים עַד זוֹב דָּם.

"כְּכָל שֶׁהִתְבַּגַּרְתִּי כָּךְ הִתְחַזְּקָה הָאַהֲבָה שֶׁלִּי לְשִׁירָה, שֶׁבָּאָה לִי מֵהַבַּיִת. אָבִי שָׁר וְנִגֵּן עַל בֶּנְג'וֹ וְאִמָּא הָיְתָה הַזַּמֶּרֶת הַתּוֹרָנִית בְּכָל חֲנֻכָּה, כְּשֶׁשְּׁאָר אַחַי מְלַוִּים אוֹתָהּ.

אבי טולדנו

"גִּבּוֹרֵי יַלְדוּתִי הָיוּ "טַרְזָן", "זוֹן וְלָנְז'ר" (גִּבּוֹר "עֲלוּבֵי הַחַיִּים)", "הוֹסִיו סַקְטוֹר" וְ"סִינְבָּד הַמַּלָּח מִבַּגְדָּד". לָרֹב קָרָאתִי "קוֹמִיקְס", לֹא רוֹבּוֹטְרִיקִים כְּמוֹ הַיּוֹם, אֶלָּא חוֹבָרוֹת מְצֻיָּרוֹת שֶׁנִּתָּן הָיָה לִלְמֹד מֵהֶן עַל נוֹשְׂאִים אֵיכוּתִיִּים שֶׁהוּבְאוּ לַקּוֹרֵא הַצָּעִיר בְּצוּרָה מְפֻשֶּׁטֶת וְקַלָּה לְהָבָנָה.

"הָלַכְתִּי לִתְנוּעַת הַנֹּעַר הַיְּהוּדִית "הַשּׁוֹמֵר הַצָּעִיר", שֶׁפָּעֲלָה בְּמָרוֹקוֹ בַּסֵּתֶר. לְכָל פְּגִישָׁה הָיָה מוֹפִיעַ שָׁלִיחַ עָלְיָה וְכַאֲשֶׁר פָּנָיו מֻסְתָּרוֹת הָיָה מְסַפֵּר לָנוּ עַל יִשְׂרָאֵל.

"סִפּוּרֵי הַתְּנוּעָה, הַמַּסֹּרֶת בְּבַיִת וְאַוִּירָה צִיּוֹנִית שֶׁל אוֹתָם יָמִים הִשְׁפִּיעָה עָלַי מְאֹד וְעַד מְהֵרָה גָּמְלָה בִּי הַהַחְלָטָה לַעֲלוֹת לְיִשְׂרָאֵל, לַמְרוֹת רוֹגְזָם שֶׁל הוֹרַי. מֵאַחַר שֶׁהָיִיתִי קָטִין זִיַּפְתִּי אֶת חֲתִימָתָם וּבְסִיּוּעַ כִּשְׁרוֹן הַמִּשְׂחָק שֶׁלִּי שִׁכְנַעְתִּי אֶת הַמַּדְרִיכִים בַּמְּהֵימָנוּת הָאִשּׁוּר.

"בְּ־1965 עָלִיתִי לְבַדִּי לְיִשְׂרָאֵל".

דניאל סטוקלין

תמונה מתוך אחת ההצגות של "בובוי"

לכלוכית"

נוכוני־תאטרון מריונטות ...יג עבוד לסיפורם של האחים גרים באולם הארועים בית אריאלה

האגדה המפורסמת על לכלוכית שאמה ...חורגת החורגת מעבידות אותה בפרך, ... לכלוכית אומללה מאד, עד ...ה לעזרתה הפיה הטובה, והופכת ...ת העכברים לסוסים ואת הדלעת ...רכבה, ואת בלויה של לכלוכית ...לשמלת נשף מפוארת ונעלי זכוכית ...בנשף המפואר בארמון מתאהב ...היא נעלמת בחצות הלילה היא נעלמת ...אחריה רק נעל זכוכית, הנסיך ...אחריה, עד לסוף המאושר.

...יכולה להיות חוויה מרנינית. ...קסם באגדה הקלסית הזו. הרבה ...יש גם בתאטרון מריונטות, כשהוא ...ומופעל בצורה מקצועית. למרבה ...היתה ההצגה מרושלת וממוסחרת ...לטעם רע. הילדים הקטנים בני הגיל ...שמלאו את אולם הארועים בבית אריאלה התעניינו, אפילו בהצגה עלובה ... המריונטות היו חסרות השראה, לא ...היתה ... ברורה בעצובן. האחיות ...המכוערות, היו לא פחות יפות מלכלוכית. שלושתן נעשו בתבנית אחת ראש עגול כדורי, שיער מודבק, וגוף דקיק לבוש שמלה. לכלוכית לא היתה יפה מהן, למרות שיופיה הוזכר, והן לא היו דוחות, למרות שכעורן הוזכר.

הפיה, נראתה כמו צפור מרוטה, עטורה נוצות אפורות ממורטטות.

ובין דמויות רבות עגולות ראש, בלט יועץ המלך בפרצופו המעוצב והמפוסל. דווקא דמות משנית היתה מעוצבת לפרטיה.

החוטים בלטו בעוביים. פס הקול המוקלט, פלט דקלומים חסרי־חיים במקום משחק עסיסי.

המפעילים, מאד לא מקצועיים, עשו כמידת יכולתם, וזו לא היתה רבה. הם קבלני משנה המריצים את המוצר המוגמר שנותן להם (תיבת תאטרון בובות ומריונטות ופס קול) לפי הבקוש בשוק. פס האורות המרצדים שהודלק בתום ההצגה, בלי קשר אליה, הווה נגוד צורם לאוירת האגדה שאמורה היתה להיות, וסיים את הארוע האומלל בנפילה טוטאלית.

אני תמהה על שקולי ועדת הרפרטואר של האכסניה, בית אריאלה, להבאת הצגה מרושלת כל כך; או, שמא, נתן האישור להצגה לפני שנים, בגלגולה הרענן והמקצועי, והוא אישור לכל החיים!! חבל!

גילה קופף

משתעשעים

לֵב בְּמִלִּים

לִפְנֵיכֶם הַגְדָּרוֹת לְמִלִּים אֲשֶׁר הַמִּלָּה לֵב נִמְצֵאת בְּתוֹכָן.

1. מַאֲכָל לַחֲנֻכָּה 2. חֹמֶר הַמְשַׁמֵּשׁ לְתַעֲשִׂיַּת נְעָלַיִם וְכוֹבָעִים 3. בֶּגֶד 4. פּוֹרֵחַ 5. יָרֵחַ 6. מִמֶּנּוּ עָשׂוּי הַנֵּר 7. בַּעַל חַיִּים נֶאֱמָן לָאָדָם. 8. אֶחָד מִמִּין הַשֶּׁרֶף שֶׁל עֲצֵי בְּשָׂמִים (ויקרא כד' ז)

תַּשְׁבֵּץ הַשַּׁלְגּוֹן

מְאֻזָּן: 1. עוֹנָה בַּשָּׁנָה, 4. מִתְקַדֵּם בַּמַּיִם, 5. "– – – – טוֹב", בְּרָכָה וְאִחוּל לְיוֹם הֻלֶּדֶת, 7. שְׁמָהּ הַפְּרָטִי שֶׁל זַמֶּרֶת יִשְׂרְאֵלִית, 8, שֵׁם מִשְׁפַּחְתָּהּ שֶׁל זַמֶּרֶת יִשְׂרְאֵלִית הַמּוֹפִיעָה בְּ"עֲלוּבֵי הַחַיִּים", 9. שִׁטָּה בַּיָּם, 11. מִתְקַדֵּם בִּמְהִירוּת, 12. קָרוֹב מִשְׁפָּחָה, 14. בָּהּ שׂוֹחִים וּמִתְרַחֲצִים, 15. עִתּוֹן נָשִׁים נָפוֹץ בָּאָרֶץ, 17. יַגִּיעַ לַקַּרְקַע, 20. קוֹל הַפָּרָה, 21. מִקְוֵה מַיִם עֲנָקִי, 22. מְשַׁמֵּשׁ וּמְרַפֵּט, 23. שִׂיא נוֹי קוֹצָנִי, 25. מִלַּת זֵרוּז, 26. לֹא נוֹזֵל וְלֹא מוּצָק, 28. "אוֹרַחַת" בִּלְתִּי קְרוּאָה בִּימֵי הַיָּם, 29. יַבָּשָׁה מֻקֶּפֶת יָם, 30. בֶּן הַכִּבְשָׂה, 39. שֶׁקֶט!

מְאֻנָּךְ: 1. מְדוּרָה וּמְסַבִּיבָהּ אֲנָשִׁים הַמְּכִינִים תפו"א, קָפֶה וְכוּ', 2. יְשִׁים, 3. צִבְאָנוּ, 6. מַאֲכָל צוֹנֵן וּמָתוֹק, 7. מְשַׁמֵּשׁ לְסִדּוּר הַשֵּׂעָר, 10. הוֹד, 13. פֻּלְמוֹס, הַחְלָפַת דֵּעוֹת שׁוֹנוֹת עַל נוֹשֵׂא מְסֻיָּם, 14. עִיר הַשּׁוֹכֶנֶת לְיַד הַיָּם בְּמֶרְכַּז הָאָרֶץ, 16. עָף בָּאֲוִיר כְּשֶׁהוּא קָשׁוּר לְחוּט, 18. זוֹרֵם, 19. יַלְקוּט, 22. אָרִיג, 24. גֹּבַהּ 26. לְבוּשׁ קַל לַקַּיִץ, 27. נָע, 29. זֶבֶל, שְׂיָרִים שֶׁל מְזוֹנוֹת, 32. בּוֹ נוֹשְׂאִים מִצְרָכִים שׁוֹנִים מֵהַחֲנוּת...

בין הפותרים יוגרל מחשב כיס

פתרונות נא לשלוח ל"מעריב לילדים" ת.ד 20044 ת"א.

מימי

הרפתקאות מלפפון פרק מספר 1 כתב וצייר אודי פינק

